

Projekta “Baltijas jūras reģions kā makšķerēšanas tūrisma galamērķis un tā attīstība, veicināšana un ilgtspējīga pārvaldība”

(RETROUT Nr. R065)

PĒTĪJUMA

“MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA IETEKME UZ

REĢIONĀLO EKONOMIKU”

ZIŅOJUMS

Pasūtītājs:

Kurzemes Plānošanas reģions, Valguma ielā 4A,
Zemgales priekšpilsēta, Rīga, LV –1048

Izpildītājs:

Vidzemes augstskolas
Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts,
Cēsu iela 4, Valmiera,
LV – 4201

05.2020.

SATURS

KOPSAVILKUMS	4
GALVENĀS KONCEPCIJAS, DEFINĪCIJAS UN SKAIDROJUMI	5
IZMANTOTĀS EKONOMISKĀS IETEKMES VĒRTĒŠANAS METODES	9
1. PROJEKTA PRASĪBAS	11
2. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA IETEKME UZ REĢIONĀLO EKONOMIKU	12
2.1. 1.solis – PĒTĀMĀS TERITORIJAS NOTEIKŠANA	12
2.2. 2.solis – PĒTĪJUMA TERITORIJAS RAKSTUROŠANA	16
2.3. 3.solis – MAKŠĶERNIEKU KĀ MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA	18
2.3.1. MAKŠĶERNIEKU KĀ MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA VISĀ PĒTĪJUMA TERITORIJĀ	21
2.3.2. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMI PĒTĪJUMA TERITORIJĀ	31
2.3.3. MAKŠĶERNIEKU KĀ MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS	35
2.3.4. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMI IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS	40
2.3.5. MAKŠĶERNIEKU KĀ MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS	57
2.3.6. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMI PA NOZARĒM IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS	61
2.3.7. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMU PROPORCIJA IDENTIFICĒTAJĀS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARĒS	65
2.4. 4. solis – TIEŠĀS UN NETIEŠĀS IETEKMES NOZARU NOVĒRTĒJUMS MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMĀ	69
2.4.1. UZŅĒMĒJU APTAUJA UN REZULTĀTI	69
2.4.2. TIEŠĀS IETEKMES NOZARES UZŅĒMUMU DARBINIEKU BRUTO ALGA UN NODOKĻU APRĒĶINS	74
2.4.3. NETIEŠĀS IETEKMES NOZARES UZŅĒMUMU DARBINIEKU BRUTO ALGA UN NODOKĻU APRĒĶINS	75
2.4.4. IEGULDĪJUMI UN IZDEVUMI ADMINISTRĒŠANĀ UN UZTURĒŠANĀ, KAS SKAR MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMU	77
2.5. 5.solis – MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA EKONOMISKĀS IETEKMES UZ KURZEMES REĢIONU NOVĒRTĒŠANA	78
2.5.1. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA EKONOMISKĀS IETEKMES UZ KURZEMES REĢIONA PĒTĪJAMO TERITORIJU	78
2.5.2. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA EKONOMISKĀ IETEKME UZ KURZEMES REĢIONA EKONOMIKU	83
2.6. 6.solis. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA VĒRTĪBU ĶĒDES ANALĪZE	92
SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI	106
PIELIKUMS	109
Tūrisma pakalpojumu sniedzēji pētījuma teritorijā : PIE EZERIEM	109
Tūrisma pakalpojumu sniedzēji pētījuma teritorijā : PIE JŪRAS	111

ATTĒLU SARAKSTS

Attēla Nr.	Nosaukums	Lpp.
1.	Pētījuma teritorijas sākotnēji noteiktais sadalījums kvadrantos	13.
2.	Pētījuma teritorijas reālais sadalījums kvadrantos	13.
3.	Pētījuma teritorijas 1. kvadranta 1.daļa	13.
4.	Pētījuma teritorijas 1. kvadranta 2.daļa	14.
5.	Būšnieku ezers	14.
6.	Pētījuma teritorijas 2. kvadrants	14.
7.	Pētījuma teritorijas 3. kvadrants	15.
8.	Pētījuma teritorijas 4. kvadrants	15.
9.	Pētījuma teritorijas 5. kvadrants	15.
10.	Pētījuma teritorijas 6. kvadrants	16.
11.	Pētījuma teritorijas 7. kvadrants	16.
12.	Kurzemes Rietumu piekrastes administratīvi teritoriālais iedalījums	17.
13.	Makšķerēšanas kartes iegādes vecuma ierobežojumi	19.
14.	Kurzemes upju baseini	83.
15.	Vērtību ķēde (pēc Porter, M.).....	92.
16.	Makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēdes karte 1.....	94.
17.	Makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēdes karte 2.....	94.
18.	Makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēde Kurzemes reģionā.....	104.

KOPSAVILKUMS

Makšķerēšanas tūrismam ir Kurzemes reģiona tūrisma nozares potenciāls. Tas kalpo ne tikai Latvijas iedzīvotāju atpūtai, bet var būt perspektīvs ekonomisks atbalsts Kurzemes reģiona ekonomikai arī starptautiskā līmenī.

Tūrisma ekonomiskās ietekmes novērtēšanas metode nav standartizēta – Latvijas gadījumā tiek izmantotas makšķernieku un nozares uzņēmēju aptaujas metode / ieejas-izejas (*input-output*) metode, papildinot ar pētniecisko pieredzi Latvijā, Somijā u.c. valstīs tūrisma ekonomiskās ietekmes vērtēšanas jomā, sekundāro avotu statistiku un saistošo dokumentu kontentanalīzi. Kā jauninājums tūrisma ekonomiskās ietekmes uz reģionu novērtēšanā tiek izmantots *kopējās tūrisma ekonomiskās ietekmes uz reģionu koeficients*.

Pētījuma rezultāti pierāda, ka apmeklētāju izdevumi par precēm un pakalpojumiem var būtiski ietekmēt Kurzemes reģiona ekonomiku.

GALVENĀS KONCEPCIJAS, DEFINĪCIJAS UN SKAIDROJUMI

Šī sadaļa iepazīstina ar tūrisma, tūrista un apmeklētāja definīcijām, tūrisma ietekmi uz reģiona ekonomiku, izskaidro ieguvumus, kas izriet no apmeklētājiem makšķerēšanas vietās jūras piekrastē un tās tuvumā.

● *Tūrisms, tūrists un apmeklētājs*

Tūrisms saistīts ar cilvēka brīvu pārvietošanos no to dzīves un darba vietas (Hāgas tūrisma deklarācija, 1989). Vienlaicīgi tūrisms aptver to personu / **tūristu** aktivitātes, kas “ceļo un uzturas ārpus savas ierastās dzīvesvietas ne ilgāk par vienu gadu, ko velta atpūtai, darījumiem vai citiem mērķiem” (UNWTO, 1991). Tūristi iedalās atkarībā no izcelsmes valsts vietējos un ārzemju tūristos. Tādejādi personas, kuru uzturēšanas laiks ir mazāks, resp., viena diena, ir apmeklētājs. **Apmeklētājus** nevar izslēgt no izpētes lauka, jo viņi izmanto to pašu tūrisma infrastruktūru un lielākoties tos pašus pakalpojumus, kas ceļojuma laikā apmierina arī tūristu vajadzības.

● *Tūrisms kā nozare, pakalpojums*

Tūrisms ir multisektoriāla saimniecības nozare un multidisciplinārs pētījuma lauks. Tūrisma definē gan kā nozari un procesu, gan arī kā parādību (Encyclopedia of Tourism, 2000).¹ Tūrisms ir bizness, kas nodrošina ceļojumu, naktsmītņu, pārtikas, izklaides un citus pakalpojumus (Collin, 2004)². Tātad tūrisms ir arī **pakalpojums** – mērķtiecīga darbība tūristu interešu un vajadzību apmierināšanai (Tūrisma likums, 1998:1)³.

● *Tūrisms un rekreācija*

Atpūtas tūrisms (*Recreational tourism*) - tūrisma veids, kura mērķis ir atjaunot cilvēka fizisko un garīgo potenciālu, racionāli izmantojot dabas un mākslīgās atpūtas un rekreācijas resursus (Tūrisma likums, 1998). Tā mērķis ir cilvēku aktīva atpūta, labklājības radīšana, darba spēju atjaunošana, veselības saglabāšana un uzlabošana. **Rekreatīvais tūrisms** ietver dažādas tūrisma aktivitātes, atpūtu un sportu. Šīs ir tūrismā skaidri definētas, autonomas vienības, kas ir savstarpēji saistītas, stiprina viena otru un tādā veidā kalpo mūsdienu sabiedrības un cilvēku vajadzībām. Saistībā ar rekreācijas tūrisma ģenēzi pēc resursiem tas iedalās: (1) dabas atpūtas tūrisma resursos un (2) antropogēnās atpūtas un tūrisma resursos (Gjorgievski, Kozuharov & Nakovski, 2012).⁴

● Pēc starptautiskās Jūras pētniecības padomes (ICES, 2013) definīcijas **rekreācijas (atpūtas) makšķerēšanas tūrisms** (*Recreational fishing tourism*) ir ūdeņu dzīvo resursu zveja vai makšķerēšana, kas

¹ Tourism (2000) In: Jafari J. (eds.) Encyclopedia of Tourism. Routledge, London. 683 p.

² Collin, P. H. (2004). Dictionary of Hotels, Tourism and Catering Management (2nd edition)", London: Collin Pub Ltd, p.352.

³ Tourism law. Adoption: 17.09.1998. Published: Latvijas Vēstnesis, 07.10.1998, Nr.287 (1348). Legal Acts of the Republic of Latvia.

⁴ Gjorgievski, M., Kozuharov, S. & Nakovski, D. (2013). Typology of recreational-tourism resources as an important element of the tourist offer. Special issue, *UTMS Journal of Economics* 4 (1): 53–60.

galvenokārt domāta atpūtai un/vai personīgam patēriņam, ņemot vērā Regulas (EK) Nr. 1224/2009 55. panta 2. punktu, kurā noteikts, ka "atpūtas zvejā iegūtas nozvejas tirdzniecība ir aizliegta" (EP, A8-0191/2018).⁵

● **Atpūtas zvejniecības nozarē** (*recreational fisheries sector*) iekļaujas viss ieinteresēto personu loks, kas iesaistīts pilnībā vai daļēji (piem., ministrijas, NVO, atpūtas zvejas tūrismā iesaistītie uzņēmēji – laivu iznomātāji, zvejas piederuma tirgotāji, ēdināšanas un izmitināšanas uzņēmēji u.c.). Tā kā ES līmenī nav vienotas saskaņotas un skaidras atpūtas zvejas definīcijas, ir ļoti sarežģīti kontrolēt atpūtas zveju, vākt datus par atpūtas zveju un novērtēt tās ietekmi uz zivju krājumiem un vidi vai tās ekonomisko nozīmi.

● **Ilgspējīgs tūrisms** (*Sustainable tourism*), ņem vērā pašreizējo un turpmāk iespējamo ekonomisko, sociālo un vides ietekmi, pievēršoties apmeklētāju, nozares, vides un uzņēmēju kopienu vajadzībām. Ilgtspējības principi attiecas uz tūrisma attīstības vides, sociokulturālajiem un ekonomiskajiem aspektiem un ir jānodrošina atbilstošs līdzsvars starp šīm trijām dimensijām, lai garantētu ilgtspējību ilgtermiņā. Tādējādi ilgtspējīgu tūrisma raksturo:

- 1) optimāli izmantoti vides resursi, kas ir galvenais tūrisma attīstības elements, saglabājot būtiskus ekoloģiskos procesus un palīdzot saglabāt dabas mantojumu un bioloģisko daudzveidību;
- 2) ievērots uzņēmēju kopienas sociālkulturālais autentiskums, saglabāts celtais un dzīvais kultūras mantojums un tradicionālās vērtības, kā arī veicināta starpkultūru izpratni un iecietību;
- 3) nodrošinātas dzīvotspējīgas ilgtermiņa ekonomiskās darbības, nodarbinātības un ienākumu gūšanas iespējas, sniedzot sociāli ekonomisko labumu visām ieinteresētajām pusēm;
- 4) ilgtspējīga tūrisma attīstība prasa ieinteresēto pušu informētu līdzdalību, politisko vadību, pastāvīgu ietekmes uzraudzību un vajadzības gadījumā nepieciešamo preventīvo un/vai korektīvos pasākumus ieviešanu (UNEP& UNWTO, 2005).⁶

● *Tūrisma nozīmība un ietekme*

Kā uzskata Pasaules Ekonomiskās kooperācijas un attīstības organizācija (OECD), tūrisma ekonomika sastāda nozīmīgu globālās ekonomiskās aktivitātes daļu, jo tūrisms ir milzīga, kompleksa un fragmentāra industrija, ko joprojām ir sarežģīti definēt un izmērīt (OECD, 2010).⁷ Pasaules prakse liecina, ka tiek mērītas gan dažāda veida tūrisma (un uz tūrisma vērstas) ietekmes un efekti, gan arī nozares nozīme tautsaimniecībā. Taču šie jēdzieni bieži tiek savstarpēji jaukti, neskatoties uz savstarpējām atšķirībām. **Nozīmība** ir statisks jēdziens (Reeves, 2002)⁸, kuru var izmērīt ar kvalitatīvu vai kvantitatīvu konkrētas problēmas, fenomena, resursu vai darbības kopuma īpašību

⁵ EP, Atpūtas zvejas stāvoklis Eiropas Savienībā, State of play of recreational fisheries in the EU. A8-0191/2018. Texts adopted: Tuesday, 12 June 2018 – Strasbourg. Pieejams: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0243_LV.html. Skatīts: 22.06.2019.

⁶ UNEP&UNWTO (2005). Making Tourism More Sustainable - A Guide for Policy Makers, Paris CEDEX 15, p.11-12

⁷ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) (2010). Economic Impact of Tourism. OECD Tourism Trends and Policies 2010. Pieejams: https://sete.gr/_fileuploads/entries/Online%20library/GR/OECD%20TourismTrends&Policies2010_.pdf Skatīts: 12.06.2019.

⁸ Reeves, M. (2002). Measuring the economic and social impact of the arts: a review. Pieejams: https://is.muni.cz/el/1456/jaro2009/PVEKMAA/um/Impacts_of_art_Michelle_Reeves.pdf Skatīts: 15.06.2019.

aprakstu uz konkrētu brīdi (ABRC, 2010)⁹. Savukārt **ietekme** ir darbība, process un arī rezultāts (Bāliņa u.c., 2006)¹⁰. Ietekme ir dinamisks jēdziens, kas pieņem, ka eksistē cēloņu un sekū saistība konkrētā laika periodā (Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija SIA, 2007)¹¹. Tādējādi kādas lietas vai to kopuma iedarbību uz citu lietu vai to kopumu radīto ietekmi var izmērīt, t.sk. arī visu lietu vai kopumu savstarpējās mijiedarbības ietekmes (IAIA, 2010)¹².

● **Ekonomisko ietekmi** (*Economic impact*) gan uz ienākumiem, gan nodarbinātību izraisa lēmumi, pasākumi, rīcības, aktivitātes vai politika (Businessdictionary.com, 2010). **Kopējo ekonomisko ietekmi** veido: (1) tiešās jeb primārās ietekmes; (2) netiešās (sekundārās) ietekmes.

Tiešā ekonomiskā ietekme ir ieņēmumi, kas nonāk to uzņēmumu rīcībā, no kuriem patērētāji iegādājās produktus un pakalpojumus.

Netiešā ekonomiskā ietekme rodas, kad izdevumi tautsaimniecības sektoru uzņēmumos tālāk tiek tērēti nepieciešamo preču, pakalpojumu iegādei, darbinieku algām. Netiešā ietekme rodas finansēm, kas ir paredzētas nepieciešamo izejmateriālu un pakalpojumu iegādei, nonākot to uzņēmumu rīcībā, kas šos pakalpojumus vai izejmateriālus piedāvā tirgū, tādējādi arī tajos nauda tiek tērēta darbinieku algām, iepērkot izejmateriālus un pakalpojumus.

Kopējā ekonomiskā ietekme ir atkarīga no ekonomiskās aktivitātes, kas ir industrijas darbs vai darbība, kas tiek īstenota kādā no četriem tautsaimniecības vai nozaru sektoriem: (1) primārajā (izejvielu); (2) sekundārajā (izejvielu pārstrāde, apstrāde); (3) terciārajā (pakalpojumi) un (4) kvartārajā (augstas tehnoloģijas un zinātniskā pētniecība) (Business Dictionary, n.d.)¹³. Tūrisma industrija ir terciārais sektors, kura attīstība iekļauj izmaksas, ko rada valsts, biznesa struktūru un trešo personu aktivitātes (Stynes, b.g.)¹⁴.

● **Naudas līdzekļu noplūde** (*Leakage*) – potenciālā pieprasījuma samazināšanās tautsaimniecībā, kas rodas, ja preces un pakalpojumi tiek importēti vai nauda tiek ieguldīta uzkrājumos. Tūrisma nozares uzņēmumi ārvalstu tūristu vajadzībām daudz preču un pakalpojumu importē, tāpēc tūrisma sauc par nozari, kas veicina naudas līdzekļu noplūdi (Datubāze AkadTerm, 2019)¹⁵. Definīcija nav precīza, jo ne vienmēr naudas līdzekļu noplūde tūrisma pakalpojumu jomā izraisa pieprasījuma samazināšanos. Var notikt arī pretējs efekts, piemēram, importētu preču atbalstīti tūrisma pakalpojumi var celt to kvalitāti vai nodrošināt zemāku cenu, ja kāds no

⁹ ABRC (America's Byways Resource Center) (2010). Vocabulary for Byways. Economic Impact. Pieejams: https://www.fs.usda.gov/Internet/FSE_DOCUMENTS/stelprdb5310034.pdf Skatīts: 15.06.2019.

¹⁰ Bāliņa, R., Ēdelmane, I., Grase, I. u.c. (2006). Latviešu valodas vārdnīca. 30 000 pamatvārdu un to skaidrojumu. Rīga: Jumava, 879. lpp.

¹¹ SIA Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija (2007). Pētījums par kultūras sektora ekonomisko nozīmi Latvijā. Pieejams: <https://culturelablv.files.wordpress.com/2009/04/kulturas-ekonomiskas-ietekmes-izvertejums-lavija-2007.pdf> Skatīts: 12.06.2019.

¹² IAIA (International Association for Impact Assessment.) (2010). The Interorganizational Committee on Principles and Guidelines for Social Impact Assessment. Pieejams: <http://www.socialimpactassessment.com/documents/IAIA%202015%20Social%20Impact%20Assessment%20guidance%20document.pdf> Skatīts: 14.06.2019.

¹³ Business Dictionary n.d. Definition. Economic sector. Pieejams: <http://www.businessdictionary.com/definition/economic-sector.html> Skatīts: 12.06.2019.

¹⁴ Stynes, D.J. (n.d.). Economic Impacts of Tourism. Pieejams: <https://msu.edu/course/prr/840/econimpact/pdf/ecimpvol1.pdf> Skatīts: 14.06.2019.

¹⁵ Datubāze AkadTerm (2019). Definīcija noplūde. leakage Pieejams: <http://termini.lza.lv/term.php?term=nopl%C5%ABde&list=nopl%C5%ABde&lang=LV> Skatīts: 26.06.2019.

pakalpojuma izejmateriāliem netiek ražots vietējā tirgū. Šādi apsvērumi pieprasījumu var tikai paaugstināt un palielināt tūrisma ekonomisko aktivitāti, lai gan definējuma precizitāte ir diskutējama arī pēc būtības un ekonomiskās attīstības ilgtspējas viedokļa.

● **Piekrastes teritorija** (*Coastal area*) - Eurostat to definē: "Pašvaldības, kas robežojas ar jūru vai kurām ir puse teritorijas 10 km attālumā no krasta līnijas" (Eurostat 2017)¹⁶.

¹⁶ Eurostat (2017). Coastal region definition. Pieejams: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Coastal_region
https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Territorial_typologies_manual_-_coastal_regions#Classes_for_the_typology_and_their_conditions Skatīts: 14.06.2019.

IZMANTOTĀS EKONOMISKĀS IETEKMES VĒRTĒŠANAS METODES

Faktos balstītu lēmumu pieņemšanai tūrismā tiek izmantotas dažādas ekonomiskās vērtēšanas metodes. Šīs pašas metodes var izmantot jebkurai politikai vai darbībai, bet pētījumā tās tiek formulētas tūrisma kontekstā.

Jāapzinās, ka ekonomiskās ietekmes analīze pati par sevi ir diezgan šaurs un bieži vien vienpusējs pārskats par tūrisma ietekmi. Pozitīvi, ka tūrisma ekonomiskās ietekmes pētījumos tiek akcentētas tūrisma priekšrocības. Taču vides, sociālie, kultūras un fiskālās ietekmes pētījumi ir vairāk vērsti uz negatīvo tūrisma ietekmju apzināšanu, t.i., neskatoties uz to, ka no vienas puses ir negatīva tūrisma ietekme uz ekonomiku (piemēram, sezonālitate un zemākas algas), bet no otras – daudzos gadījumos pozitīva ietekme uz vidi un sociālo jomu (piemēram, dabas un kultūras resursu aizsardzība un tūristu un vietējo iedzīvotāju izglītība).

Šajā pētījumā izmantotas trīs metodes:

- 1) **Aprakstošā pētījuma metode** (*Descriptive Research Method*) (DRM) – sniedz kopskatu un aprakstu, izmantojot primāros un sekundāros datu avotus (Babbie, 1992). Tā ir izmantojama, lai izceltu ekonomisko vērtību un problēmjautājumus, kas būtu jārisina;
- 2) **Ekonomiskās ietekmes novērtējums** (*Economic Impact Assessment*) (EIA) – norāda uz izmaiņām saimnieciskajā darbībā, kas radusies dažu darbību rezultātā. EIA rezultātā var noteikt kuras ekonomikas nozares gūst labumu no tūrisma, kā arī novērtē radušās ienākumu izmaiņas nodarbinātību reģionā. Ekonomiskās ietekmes novērtēšanas procedūras nenovērtē ekonomisko efektivitāti. Atkarībā no nepieciešamo problēmu risinājuma tiek veikta ekonomiskās ietekmes novērtējuma analīzes plašums.
- 3) **Kopējās tūrisma ekonomiskās ietekmes uz reģionu koeficients** – pētnieku piedāvāta alternatīvā metode, kur attiecīgā koeficienta vērtības atspoguļo attiecību starp kopējo ekonomisko ietekmi (*total economic impact (TEI)*) pret pašvaldību investīcijām (ieguldījumiem).

Ekonomiskās ietekmes analīze (EIA) atbild uz galveno jautājumu – *kāds ir tūrisma ieguldījums reģiona ekonomikā?* un norāda uz izdevumiem, kas saistīti ar tūrismu, lai noteiktu pārdošanas, ienākumu, nodokļu un darbavietu izmaiņas, kas radušās tūrisma aktivitātes (vai pasivitātes) dēļ. Galvenie indikatori un metodes ir tūristu un apmeklētāju izdevumi, t.i., apsekojumos gūtie primārie dati, to analīze, kā arī sekundārie dati – valsts ekonomikas statistika vai analīzes rezultāti pēc noteiktiem aprēķinu metodoloģiskiem modeļiem.

Datu iegūšanas metodes – aptaujas, intervijas, sekundārās statistikas avotu un dokumentu kontentanalīze (Stynes, b.g.; Jēgere, b.g.)¹⁷. Metodes principi pētījumā ir piemērojami, jo ietver tai raksturīgākos indikatorus, kuru vērtības ir noskaidrojamas daļā Kurzemes teritorijas. Tur tūrists un apmeklētājs interviju veidā sniedz primāros datus, bet sekundārās statistikas atlases rezultāts nodrošina RETROUT pētījuma iznākumu. Adaptētas tās metodoloģiskās pieejas, kas izmantotas līdzīgos pētījumos Latvijā (Berzina & Grizane, 2011¹⁸; Bērziņa, 2012¹⁹;

¹⁷ Jēgere, S. (b.g.). Kultūras pasākumu centru ekonomiskās ietekmes novērtējuma metožu un modeļu analīze un izvēle. Pieejams: http://www.turiba.lv/komunikacijas_2009/pages/Jegere_lv.html Skatīts: 14.06.2017.

* Detalizētāk šīs modifikācijas aprakstītas turpmāk tekstā – metodoloģijas izstrādes soļos.

¹⁸ Berzina, I., Grizane, T. (2011). *Economic Impact of Tourism in Ķemeri National Park*. In: Economic Science for Rural Development: Proceedings of the International Scientific Conference: Resources and Education, No 25, Jelgava: LUA, pp.75-80.

¹⁹ Bērziņa, I. (2012). *Tūrisma ekonomiskā nozīmīguma novērtēšana Latvijas nacionālo parku reģionos*. Promocijas darbs. Jelgava, LLU. 186 lpp.

Bērziņa, Grizāne & Jurgelāne, 2014²⁰) un ārvalstīs, piem., Somijā vai Karību jūras salās (Martinique and The Bahamas), kur *recreational fisheries* EIA pētniecībai starptautiskā kontekstā ir nozīmīga prakse (Kauppila & Karjalainen, 2012²¹; FAO, 2016).²²

Visbiežāk EIA tiešās ietekmes aprēķināšanai tiek noteikti vidējie izdevumi dienā vienam tūristam/apmeklētājam, kas tiek reizināti ar kopējo apmeklētāju skaitu gadā. Netiešās un izraisītās ietekmes aprēķinos nepieciešami dati par teritorijas uzņēmējdarbību, nodarbinātību tūrismā (Vogelsong & Graefe, 2001)²³. Somijas pētnieki līdz 2010.gadam lietoja ieejas-izejas (*input-output*) analīzes atvasināto *Nordic Model* metodoloģiju, kas paredz noskaidrot apmeklētāju skaitu un demogrāfiju, ceļotāju izdevumu apjomu, struktūru un iespaidu uz teritorijas nodarbinātību un ienākumiem (Huhtala, Kajala & Vatanen, 2010²⁴; Stynes, n.d.). Šajā pētījumā izmantota Staina (Stynes b.g.) tūrisma ekonomiskās ietekmes noteikšanas darba secība ar dažām modifikācijām*:

- (1) Identificēt pētījuma teritoriju;
- (2) Atbildēt uz pētījuma jautājumiem:
 - (2.1) Cik naudas tērē makšķernieki apmeklējot konkrēto teritoriju;
 - (2.2) Kāda ir makšķernieku izdevumu proporcija pa identificētajām tautsaimniecības nozarēm;
 - (2.3) Cik darbavietu nodrošina makšķerēšanas tūrisms teritorijā;
 - (2.4) Cik lieli ir tūrisma ģenerēti ieņēmumi no nodokļiem;
- (5) Datu ieguve aptaujās, intervijās u.c. avotos;
- (6) Makšķerēšanas tūrisma pieprasījuma apjoma aprēķins;
- (7) Reģionālās ekonomiskās ietekmes aprēķins;
- (8) Pētījuma rezultātu analīze, interpretēšana un prezentēšana (Stynes, b.g.).

Galvenie indikatori tūrisma ekonomiskās ietekmes noteikšanai:

- (1) makšķerēšanas tūrisma pieprasījuma aktivitāte (makšķernieku skaits, uzturēšanās ilgums, pārdošanas apjoms u.c.);
- (2) makšķernieku izdevumu apjoms un struktūra;
- (3) piedāvājums (uzņēmējdarbības apjoms un raksturs, izdevumi nodokļos, naudas līdzekļu noplūde, IIN (Wells, 1997 ; Stynes, b.g.; Determining the Local..., 2011 ; Mayer, N. & Mayer, D, 2015).

²⁰ Bērziņa I., Grizāne T., Jurgelāne, I. (2014). The Tourism Service Consumption Model for the Sustainability of the Special Protection Areas. In: ICTE in Regional Development 2014, December 2014, Vol.43, Valmiera, Latvia, Elsevier: *Procedia Computer Science*, pp.62-68.

²¹ Kauppila, P., Karjalainen, T. (2012). A process model to assess the regional economic impacts of fishing tourism: A case study in northern Finland. *Fisheries Research*, Vol.127-128, pp.88-97.

²² FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) (2016). Recreational fisheries economic Impact Assessment manual and application in two Study cases in the Caribbean: Martinique and Bahamas. Bridgetown: Barbados, 118 p.

²³ Vogelsong, H., Graefe, A.R. (2001). Economic Impact Analysis: A Look at Useful Methods. *Parks & Recreation* (Ashburn) Vol.36, No.3, pp.28-36.

²⁴ Huhtala, M., Kajala, L., Vatanen, E. (2010). Local economic impacts of national park visitors' spending in Finland: The development process of an Estimation. Pieejams: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2010/mwp149.pdf> Skatīts: 14.06.2017.

1. PROJEKTA PRASĪBAS

Ņemot vērā, ka metodoloģijas izstrāde ir cieši saistīta ar INTERREG programmas projektu "Baltijas jūras reģions kā makšķerēšanas tūrisma galamērķis un tā attīstība, veicināšana un ilgtspējīga pārvaldība", šajā nodaļā tiek uzsvērti programmas virsmērķi, kopīgi veicamo darbu secība un laika periodi, teritoriālais pārklājums, ka arī metodoloģijas pasūtītāja dotie darba uzdevumi.

Mērķi un uzdevumi

INTERREG programmas projekta "Baltijas jūras reģions kā makšķerēšanas tūrisma galamērķis un tā attīstība, veicināšana un ilgtspējīga pārvaldība" jeb RETROUT (Nr. R065) mērķis ir attīstīt un popularizēt Baltijas jūras reģionu kā piekrastes makšķerēšanas tūrisma galamērķi, kā stiprināt Baltijas jūras reģiona makšķerēšanas tūrisma pārvaldības ietvaru.

Pētījuma teritorija

Darba uzdevumā noteiktā pētījuma teritoriju veido Kurzemes daļa, kas aptver Baltijas jūras piekrasti no Papes līdz Irbes upes ietekai jūrā, sauszemē iesniedzoties līdz Papes, Liepājas, Durbes, Tāšu, Usmas ezeriem.

Pasūtītāja dotie darba uzdevumi:

1. Novērtēt makšķerēšanas tūrisma kopējo ekonomisko ietekmi pētījuma teritorijā;
2. Noteikt tās nozares, kam ir potenciāls tikt iesaistītām makšķerēšanas tūrismā;
3. Izteikt priekšlikumus kā veicināt nozaru iesaistīšanu makšķerēšanas tūrismā;
4. Noskaidrot kāda ir faktiskā nodarbinātība makšķerēšanas tūrismā Kurzemes reģionā;
5. Veikt makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēdes analīzi;
6. Izstrādāt priekšlikumus makšķerēšanas tūrisma ieguldījuma palielināšanai reģionālajā ekonomikā.

2. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA IETEKME UZ REĢIONĀLO EKONOMIKU

1.darba uzdevuma izpildē sekots Staina (Stynes b.g.) metodoloģiskajiem ieteikumiem – makšķerēšanas tūrisma ietekmes uz Kurzemes reģiona ekonomiku mērīšanai pētījums strukturēts secīgos soļos. Aprakstā tie ietverti pētāmas teritorijas un tūrisma subjektu – makšķernieku, noteikšanu, tiešām un netiešām tūrisma pakalpojumu nozarēm, ieguldījumiem tūrisma attīstībā, izdevumiem tūrisma administrēšanā un makšķerēšanas tūrisma ekonomiskās ietekmes uz Kurzemes reģionu noskaidrošanā.

2.1. 1.solis – PĒTĀMĀS TERITORIJAS NOTEIKŠANA

Darba uzdevumā noteiktā pētījuma teritorija ir pietiekoši plaša, tādēļ izpētes konkretizācijas nolūkos tā tiek provizoriski iedalīta astoņos (1.att. 13.lpp.) teritorijas fragmentu kvadrantos un veikta šīs teritorijas izpēte, sākot no Irbes upes ietekas Baltijas jūrā līdz Papei, ietverot Liepājas, Durbes, Tāšu, Puzes un Usmas ezerus. Metodoloģijas izstrādes laikā tika paredzēts, ka, konstatējot nepieciešamību pēc reģiona pētījuma teritorijas fragmentu-kvadrantu citāda dalījuma, tas var būt arī maināms. Veicot makšķerēšanas teritorijas izpēti, reālais sadalījums mainīts uz 7 kvadrantiem (2.att. 13.lpp.).

Izpētes teritorijas kvadranti:

1. kvadrants – Baltijas jūras piekrastes no Irbes upes ietekai jūrā līdz Ovišiem un no Ovišiem līdz Bušnieka ezeram Ventspils novadā (3.att. 13.lpp., 4.att. un 5.att. 14.lpp.);
2. kvadrants – Ventspils ostas un mola rajoni (5.att. 14.lpp.);
3. kvadrants – Usmas ezera perimetrs un Puzes ezera apkārtnē Ventspils novadā (7.att. 15.lpp.);
4. kvadrants apvieno sākotnēji noteikto 4.un 5.teritorijas kvadrantus. Izpēte notiek, sākot no Ventspils virzienā uz Užavu līdz Pāvilostai (8.att. 15.lpp.). 4.kvadrants ietilpst Ventspils novadā;
5. kvadrants – Liepājas ezera jūras puse – Ziemeļu un Dienvidu molā, Promenādē, ka arī Tirdzniecības kanālā, Tāšu un Durbes ezeri (9.att. 15.lpp.).
6. kvadrants – piekraste no Liepājas līdz Papei, ka arī Papes kanāls (10.att. 16.lpp.). 5.kvadrants ietilpst Nīcas un Rucavas novados.
7. kvadrants – Ventas upes piekraste un Kuldīga (11.att. 16.lpp.).

1.att. Pētījuma teritorijas sākotnēji noteiktais sadalījums kvadrantos

2.att. Pētījuma teritorijas reālais sadalījums kvadrantos

3 att. Pētījuma teritorijas 1. kvadranta 1.daļa

Saīsinājums: Irbe –Bušnieks. 1.kvadrants ietilpst Ventspils novadā

4.att. Pētījuma teritorijas
1. kvadranta 2.daļa

1.kvadranta turpinājums sniedzas no Ovišiem līdz Bušnieku ezeram (4.att.)

5.att. Bušnieku ezers

6.att. Pētījuma teritorijas 2. kvadrants

2. kvadrantā izpētē ietupst Ventspils pilsētas ostas un mola rajoni (6.att.).

Komerczveja Brīvostas akvatorijā ir aizliegta, bet makšķerēšana atļauta saskaņā ar attiecīgajiem normatīvajiem aktiem (Ventspils brīvostas noteikumi Nr.38, no 02.03.2012)²⁵

Saīsinājums: *Ventspils*

²⁵ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/246598-ventspils-brivostas-noteikumi>

7.att. Pētījuma teritorijas 3. kvadrants

3.kvadrantā izpēte notika Usmas ezera perimetrā un pie Puzes ezera (7.att.)

Saīsinājums: *Usma –Puze*

3.kvadrants ietilpst Ventspils novadā.

8.att. Pētījuma teritorijas 4. kvadrants

4.kvadrantā apvienoti sākotnēji noteiktie 4. un 5. kvadranti. Izpēte notika sākot no Ventspils puses Užas līdz Pāvilostai (8.att.)

Saīsinājums: *Uza – Pāvilosta*

4.kvadrants ietilpst Ventspils novadā.

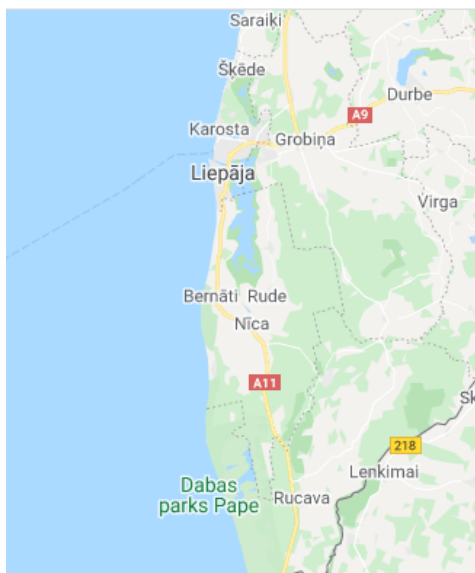

9. att. Pētījuma teritorijas 5. kvadrants

5.kvadrantā izpēte veikta Liepājas ezerā, jūras pusē – Ziemeļu un Dienvidu molā, Promenādē, kā arī Tirdzniecības kanālā, Tāšu un Durbes ezeros (9.att.).

Makšķerēšana Liepājas ezerā un Tirdzniecības kanālā, no Jaunā tilta līdz Tramvaja tiltam, atļauta ar iepriekš iegādātām licences kartēm.

Saīsinājums: *Liepāja –Durbe*

10.att. Pētījuma teritorijas
6. kvadrants

6.kvadrantā veikta izpēte piekrastē no Liepājas līdz Papei, ka arī Papes kanālā (10.att.).

Saīsinājums: *Liepāja – Pape*

6. kvadrants ietilpst Nīcas un Rucavas novados

11.att. Pētījuma teritorijas
7. kvadrants

7. kvadrantā veikta izpēte (11.att.) Ventas upes piekrastē Kuldīgā

Saīsinājums: *Kuldīga*

2.2.2.solis – PĒTĪJUMA TERITORIJAS RAKSTUROŠANA

Šajā pētījumā termins *reģions* attiecas uz subreģiona līmeņa vienību, kas atbilst pētījuma uzdevumā noteiktai teritorijai. Tomēr tūrisma klasteru saiknes plešas ārpus pētījuma teritorijas un iegūtie dati sniedz iespēju veikt provizorisks visu Kurzemes reģionu ietverošus aprēķinus. Lai iegūtu kopskatu uz izpētes reģionu, ir lietderīgi veikt pētījuma teritorijas kopīgo ģeogrāfisko un sociālekonomisko izpēti, aprakstu un izstrādāt katra konkrētā kvadranta teritorijas specifisko aprakstu.

Pētījuma teritorijas kopīgais ģeogrāfiskais un sociālekonomiskais apraksts

Šajā aprakstā uzskaitīti pētījuma teritorijā ietilpstošie novadi, nosakot jūras piekrastei cieši pieguļošos un tos, kas tiem piekļaujas. Svarīgi atzīmēt katra novada (ja tāds ir) jūras līnijas garumu, veikt Kurzemes plānošanas reģiona piekrastes teritoriālo vienību raksturojumu (12.att.).

**12. att. Kurzemes Rietumu
piekrastes administratīvi
teritoriālais iedalījums**

Nemot vērā nākamās pētījuma uzdevumus – faktiskās nodarbinātības maksšķerēšanas tūriskā Kurzemes reģionā noteikšanu, pētīti dati un apstākļi, kas to ietekmē. Piemēram, Kurzemes iedzīvotāju blīvums, demogrāfiskie dati un sociālekonomiskie rādītāji. Tāpat noskaidrots fons, kas palīdz attīstīties uzņēmējdarbībai reģionā – ceļi, transports, IT attīstība un pašvaldību atbalsts. Latvijas apstākļos novadu teritoriju sociālekonomiskajā izvērtēšanā ir noderīgi izmantot Novadu teritorijas attīstības līmeņa indeksus (darbam ir pieejami par 2018.g.), kas balstās uz Centrālās Statistikas pārvaldes (CSP) datiem par iedzīvotāju skaitu un citiem indikatoriem, ka arī Valsts kases, Valsts ieņēmumu dienesta (VID), Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA), Labklājības ministrijas (LM), Iekšlietu ministrijas (IeM) un Valsts zemes dienesta (VZD) datiem. Savukārt maksšķerēšanas tūriskā kopējās ekonomiskās ietekmes pētījuma teritorijā analīzei bija svarīgi noskaidrot iedzīvotāju ienākumu nodokļa ieņēmumus, darbinieku mēneša vidējās bruto samaksas statistiku pašvaldībās.

Tā kā aprēķiniem bija nepieciešams zināt arī darbinieku (pēc profesijas) ieņēmumus, tad izmantoti VID dati (pieejami par 2019.gadu), kurus var attiecināt uz Kurzemes piekrastes maksķerēšanas tūrismu.

Uzdevums *Faktiskā nodarbinātība makšķerēšanas tūrismā Kurzemes reģionā noteikšana* prasīja nodarbinātības izpēti un raksturojumu Kurzemes reģionā, neaizmirstot tūrisma un makšķerēšanas tūrisma specifikas – sezonalitātes ietekmi. Ņemot vērā prasību noteikt tautsaimniecības nozares, kam ir potenciāls tikt iesaistītām makšķerēšanas tūrismā, bija nepieciešams veikt arī tautsaimniecības nozaru situācijas izziņu izpētes teritorijā.

2.3. 3.solis – MAKŠĶERNIEKU KĀ MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA

Darba uzdevuma izpildē veikta makšķernieku un makšķerēšanas pakalpojumu sniedzēju – uzņēmēju aptauja, intervijas makšķernieku vai makšķerēšanas tūrisma pakalpojumu sniedzēju koncentrācijas vietās.

Makšķernieku (n = 65) un uzņēmēju (n = 35) aptaujas veiktas 2019.gadā makšķerēšanai labvēlīgās piecās augusta un divās septembra dienās. Aptaujas vieta un laiks izvēlēti, sekojot informācijai interneta vietnē <https://www.copeslietas.lv/> un Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra (LVĢMC) laika apstākļu vietnei <https://www.meteo.lv/laiks/?nid=322> un Jūras datu portālam <http://marine.meteo.lv/>, kā arī, sekojot aptaujāto makšķernieku padomiem par makšķernieku koncentrēšanās vietām atbilstoši dabas un laikapstākļiem.

Makšķernieku koncentrēšanās konkrētās vietās atkarīga no daudziem klimatiskiem apstākļiem, piemēram, vēja stiprums, temperatūra, jūras straumes, kas nosaka jūras zāļu esamību, diennakts laika un, protams, pašu zivju esamības. Apsekojuma laikā šie apstākļi koriģēja makšķerēšanas vietu apmeklējumus. Aptaujai atsaucās respondenti, kuri makšķerēja no krasta (ezera, upes vai jūras). Pieejamības attālumā tika aicināti uz interviju arī makšķernieki, kuri izmantoja laivas. Starp ceļojuma līdzbraucējiem-pasažieriem tika aptaujāti tie, kuri piedalījās makšķerēšanā, bet pārējie tikai uzskaitīti.

Respondenti aptaujāti 14 vietās: Durbes, Papes ezeros un kanālā, Usmas un Puzes ezerā, ka arī jūras piekrastes makšķerēšanai populārākajās vietās Jūrkalnē, Jūrmalcīemā, Liepājā (Dienvidu un Ziemeļu molā), Lūžņā, Miķeļtornī (tas pats, kas Miķeļbāka), Ovišos, Pāvilostā, Pitragā, Užavā un Ventspilī (Dienvidu un Ziemeļu molā un Promenādē). Savukārt, Bušnieku un Tāšu ezerā apsekojuma laikā netika sastapti makšķernieki, jo pirmajā to nebija, bet otrajā – bija ielaivojuši tālu ezerā.

Veicot aptauju, noskaidrotas atbildes uz 8 anketās ietvertiem jautājumiem. Makšķerēšanas tūrismā iesaistīto personu demogrāfisko datu grupā *Demogrāfiskie dati* noskaidrots respondentu dzimums, vecums, ģimenes lielums, profesija, ceļotāja pastāvīgās mītnes vieta, aptuvenie mājsaimniecības ienākumi gadā (*approximate annual household income*). Ņemot vērā, ka ne vienmēr tika atbildēts vai arī netika sniegtas tiešas atbildes, pētījumā izmantoti sekundārie dati – darba samaksa nozarē vidēji valstī. Atsevišķos gadījumos, ja to nebija iespējams identificēt, neiegūto atbilžu skaits no aprēķiniem tika izslēgts. Piemēram, 7.kvadrantā – Kuldīgas Ventas upes krastos, netika sastapti makšķernieki. Līdz ar to aprēķinos šis kvadrants nav ņemts vērā.

Aptaujas jautājuma grupā *Ceļa izdevumi* tika noskaidrota arī transporta līdzekļu vai cita pārvietošanas veida izvēle makšķerēšanas galamērķa sasniegšanai. Transporta līdzekļu veids tika jautāts respondentam vai noteikts novērojumā. Nobrauktā attāluma (km) noteikšanai izmantots interneta rīks, kas brīvi pieejams vietnē <https://www.google.lv/maps>. Vietējo makšķernieku ceļa attālums līdz galamērķim, ko tie veic ar kājām vai vieglo automašīnu, pieņemts kā 5 km garš. Veiktais attālums ar sabiedriskās satiksmes autobusu aprēķināts līdzīgi kā ar automašīnu. Ceļa attālums, ko respondents veica ar laivu netika uzskaitīts. Kopējais ceļa garums uz makšķerēšanas galamērķi noteikts, aprēķinot ceļu turp un atpakaļ, tāpat arī patērētais degvielas daudzums.

Noskaidrojot jautājumu grupas *Makšķernieku paradumu informācija* – reizes un gadalaiks, kad persona dodas makšķerēt, kādai makšķerēšanai tiek dota priekšroka, makšķerēšanas laika izvēle un tās ietekme uz makšķerēšanas paradumiem, noteikta makšķerēšanas vietas izvēle, makšķerēšanas mērķa sasniegšana –

atpūsties, iegūt makšķerēšanas lomu vai abus, ka arī noskaidrota makšķernieka zivju sugu izvēle, vidējais loms (kg), ka arī personīgā rekorda apjoms – zivju skaits (gb.) vai svars (kg).

Jautājumu grupā *Makšķerēšanas rīki* tika iegūtas atbildes uz jautājumiem par to aptuvenām izmaksām (uz vietas un aprīkojumam, kas atstāts mājās), par laivas, tās pārvadāšanas piekabes esamību, izmaksām vai nomu, ka arī par makšķerēšanas gida pakalpojumu izmantošanu un izmaksām.

Atbildes par jautājumu grupu *Apģērbs* ietvēra tā izmaksas. Veicot aptauju secināts, ka šajā grupā ietvertie jautājumi par licences un makšķerēšanas kartes, kā arī papildus izdevumiem saistībā ar braucienu uz makšķerēšanas vietu turpmāk jāveido kā atsevišķa jautājumu grupa.

Izmitināšanas jautājumu grupas atbildes atklāja makšķernieku naktsmītņu izvēles kritērijus, tēriņu apjomu naktsmītnei, apmierinājumu ar tās kvalitāti un kritisku vai ierosinājumus uzlabot pakalpojumu.

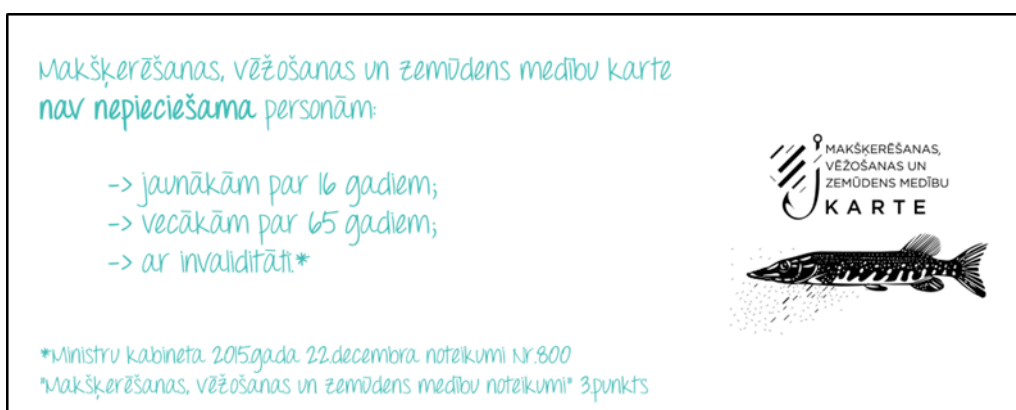
Līdzīgi tika gūtas atbildes jautājumu grupā *Ēdināšana* – kādai ēdināšanas iestādei tiek dotas priekšroka, apmierinājums ar tās kvalitāti un tēriņu apjoms. Tika noskaidrotas vietas, kur makšķernieki pirkuši pārtikas produktus un cik par tiem tērējuši.

Jautājumu grupā *Izklaide* ietverti dažādi tūrisma pakalpojumi (dabas takas, burāšana, kaiti burāšana, peintbols, pirts apmeklējums, putnu vērošana, ritenbraukšana, ūdens motocikls, vēja dēlis, zirgu izjādes un citi pasākumi), ka arī ietverta iespēja atbildēt – šādus pakalpojumus neizmantoju.

Kopumā 6 līdz 20 % gadījumu atbildes netika sniegtas vispār vai tika sniegtas ar atbildi *neizmantoju*.

Jāteic, ka anketās pietrūka trīs jautājumi par vēlmi maksāt (1) ēdināšanā, (2) izmitināšanā un (3) izklaidēs. Tādēļ respondentiem papildus tika jautāts, cik viņi būtu gatavi par tiem maksāt.

Salīdzinot ar iepriekš izstrādāto metodoloģiju, bija nepieciešamība koriģēt arī rezidentu un nerezidentu makšķernieku izdevumu kategorijas. Tādēļ aptaujā tika ietverta izdevumu kategorija *Papildu izdevumi*, kas varēja būt piem., izdevumi par zivju ēsmu. Anketā jautājumus par licenci un makšķerēšanas karti būtu jāietver arī šajā kategorijā. Pētījumā dati par licenci un makšķerēšanas karti tika aprēķināti kā vienoti izdevumi. Aprēķinos ņemti vērā makšķerēšanas noteikumi par personas vecuma ierobežojumiem karšu iegādē (13. att.).

13.att. Makšķerēšanas kartes iegādes vecuma ierobežojumi ²⁶

²⁶ Pieejams: <https://www.makskeresanaskarte.lv/products>

Makšķernieku kopējo izdevumu aprēķināšanai tika plānots izmantot (1.) formulu:

$$TAEX = \text{Average FishDay} \times NA \times \text{Average EUR/day} \quad (1.)$$

kur:

TAEX – kopējie makšķernieku izdevumi

NA – makšķernieku skaits *

Average FishDay – vidējais makšķerēšanas dienu skaits gadā

Average EUR/day – makšķerēšanas dienas vidējie izdevumi

* katra mērķa grupa (rezidenti un nerezidenti) aprēķināta atsevišķi un raksturota ar vidējo vērtību

Ņemot vērā, ka izpētē noskaidrots, ka vidējais makšķerēšanas dienu skaits makšķerēšanas ceļojuma mērķa sasniegšanā ir 1,8 dienas, aprēķināšanu veikšanas ērtībai vispirms operēts ar ceļojumu skaitu, bet iegūstot aprēķina gala rezultātus, veikts pārrēķins attiecinot tos uz dienu skaitu. Tādejādi formula (1.) tika koriģēta uz (2.) formulu:

$$TAEX = \text{Average Fish/Trip/year} \times NA \times \text{Average EUR/TRIP}, \quad (2.)$$

kur:

TAEX – kopējie makšķernieku izdevumi gadā;

NA – makšķernieku skaits *

Average Fish/Trip/year – vidējais makšķerēšanas ceļojumu skaits gadā

Average EUR/Trip – viena makšķerēšanas ceļojuma vidējie izdevumi

* katra mērķa grupa (rezidenti un nerezidenti) aprēķināta atsevišķi un raksturota ar vidējo vērtību

Makšķerēšanas ceļojuma izdevumi vienā dienā aprēķināti pēc (3.) formulas:

$$\text{Average EUR/day} = \frac{TAEX}{\text{Average FishDay}}, \quad (3.)$$

kur:

Average EUR/day – makšķerēšanas dienas vidējie izdevumi

TAEX – kopējie makšķernieku izdevumi ceļojumos gadā

Average FishDay – vidējais makšķerēšanas dienu skaits gadā

Ņemot vērā, ka darba uzdevumi paredz arī noteikt makšķernieku vēlmi maksāt par makšķerēšanas pakalpojumiem un rīkiem, iegūtie dati iekļauti provizoriskos kopējos makšķernieku izdevumu aprēķinos. Nepieciešamie sekundārie dati iegūti no ārējiem avotiem, piemēram, LR EM, CSP un citiem ar nozari saistītiem informācijas avotiem. Primāro datu trūkumu aizvietošanai vai papildināšanai ievērota līdzīga kārtība.

Atbildes grupētas pēc noteiktiem teritorijas kvadrantiem, respondentu valsts piederības (rezidentiem un nerezidentiem), bet vidējo vērtību aprēķināšanā izmantota mediāna, min un max jeb ekstrēmās datu rindas

vērtības. Vidējos lielumus var rēķināt attiecībā pret visu izlasi (n= 65) un noteikt arī attiecībā pret iegūto (ņemot vērā arī neiegūto) atbilžu skaitu katrā kvadrantā. Pētījumā izmantotas abas pieejas.

2.3.1. MAKŠKERNIEKU KĀ MAKŠKERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA VISĀ PĒTĪJUMA TERITORIJĀ

Saskaņā ar makškerēšanas tūrisma definīciju, aptaujāti tikai atpūtas makškernieki, bet sporta makškernieki šajā pētījumā netika iekļauti.

Makškernieku rezidentu un nerezidentu aptauja un tās rezultāti

Jautājumu un atbilžu bloks: **1. Zvejas paradumi**

1.tabula

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
		Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.1.	Cik reizes gada laikā dodaties makšķerēt? (reizes gadā)	29,65	12,00	1	180
1.2.	Cik ilgi (dienas)?	1,83	1	1	7
1.3.	Kāda makšķerēšanai dodat priekšroku?	Biežums		Sadalījums (%)	
	Saldūdens	21		13,8	
	Sājūdens	9		32,3	
	Saldūdens un sājūdens	29		44,6	
	Nav atbildes	6		9,2	
1.4.	Vēlamais makšķerēšanas laiks? *	Biežums		Sadalījums (%)	
	Rīts	9		13,8	
	Pusdienas laiks	11		16,9	
	Vakars	5		7,7	
	Rīts, pusdienas laiks	18		27,7	
	Rīts, vakars	1		1,5	
	Pusdienas laiks, vakars	15		23,1	
1.5.	Vai laika apstākļi ietekmē Jūsu makšķerēšanas paradumus?	Biežums		Sadalījums (%)	
	jā	24		36,9	
	nē	27		41,5	
	daļēji	14		21,5	
1.6.	Kurai makšķerēšanas vietai dodat priekšroku?**	Biežums		Sadalījums (%)	
	Miķeltornis	10		15,4	
	Pāvilosta	4		6,2	
	Jūrkalne	2		3,1	
	Engure	1		1,5	
	Lūžņa	7		10,8	
	Oviši	1		1,5	
	Pape	7		10,8	
	Pitragi	1		1,5	
	Ventspils mols	1		1,5	
	Venta	1		1,5	
	Liepājas ezers	4		6,2	
	Ventspils osta	3		4,6	
	Durbe	2		3,1	
	Usma	6		9,2	
	Liepājas mols	3		4,6	

1.7.	Apmeklējuma galvenais mērķis?	Biežums	Sadalījums (%)
	makšķerēšana	9	13,8
	atpūta	20	30,8
	abiem	36	55,4

* 9,2% nenorādīja vēlamo makšķerēšanas laiku.

** 18,5% nesaka, kurai makšķerēšanas vietai dod priekšroku.

Jautājumu un atbilžu bloks: **1. Zvejas paradumi**

2.tabula

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija	
1.8.	Kādam zivju sugai dodat priekšroku?	Biežums	Sadalījums (%)
	visām	27	41,5
	bute	9	13,8
	līdaka	9	13,8
	vimba	1	1,5
	zandarts	5	7,7
	asari	9	13,8
	līnis	1	1,5
	karūsa	1	1,5
	vējzivs	1	1,5
	breksis	1	1,5
	salaka	1	1,5
1.9.a.	Kāds ir Jūsu vidējais loms* (kg)?	Biežums	Sadalījums (%)
	1	1	1,5
	1	1	1,5
	2	12	18,5
	3	4	6,2
	4	2	3,1
	5	5	7,7
	6	2	3,1
	7	2	3,1
	9	1	1,5
	10	7	10,8
	15	1	1,5
	16	1	1,5
1.9.b.	Kāds ir Jūsu vidējais loms** (gb.)?	Biežums	Sadalījums (%)
	2	4	6,2
	3	4	6,2
	4	1	1,5
	5	2	3,1
	6	1	1,5
	10	2	3,1
	12	1	1,5
	15	1	1,5
	20	2	3,1
	25	1	1,5
	30	1	1,5
	40	1	1,5
	50	1	1,5

* 40% nesaka kāds ir vidējais loms (kg)

** 66,2% nesaka kāds ir vidējais loms (gb)

Jautājumu bloka **1. Makšķerēšanas paradumi analīze**

Nosakot makšķernieku paradumus saistībā ar makšķerēšanu, visiem 65 respondentiem, neatkarīgi no pētījuma teritoriālā iedalījuma kvadrantos, jautājumu bloka Zvejas paradumi (1.tabula) dati parādīja, ka viens makšķernieks Kurzemes reģiona Baltijas jūras piekrastē dodas makšķerēt vidēji 30 reizes gadā, pavadot vienā makšķerēšanas ceļojumā 1,83 dienas. Saldūdens un sāļūdens makšķerēšanai dod priekšroku 44,6% respondentu, tomēr gandrīz trešdaļa vēlas makšķerēt jūras ūdeņos. Kā vēlamāko diennakts laiku makšķerēšanai 27,7% respondentu nosauca rītu un pusdienas laiku un 23,1% pusdienas laiku un vakaru. Turklāt 41,5% uzskata, ka laika apstākļi neietekmē viņu makšķerēšanas paradumus, tikai 5% mazāk apgalvoja pretējo. Analizējot respondentu iecienītākās zvejas vietas, vislielākā piekrišana ir Miķeļtornim, Lūžņai un Papei, tomēr gandrīz piektdaļa nedalījās ar šo informāciju. Lielākā daļa, t.i., 55,4% no aptaujātajiem makšķerniekiem, šo nodarbi uzskata gan kā atpūtu, gan zivju iegūšanu patēriņam, bet tikai 13,8% tikai patēriņam. Būtībā 41,5% respondentu svarīgs ir makšķerēšanas process, nevis noķerto zivju suga. Vienādi iecienītas ir trīs – līdaka, bute un asaris (2.tabula). Aprēķini liecina, ka Kurzemes reģiona pētāmās jūras piekrastes teritorijā vidējais loma svars 3,3kg un noķertas vidēji 4,2 zivis. 18,5% makšķernieku loms ir 2kg, bet reti, 1,5%, loms ir 1kg. Ne mazums gadījumos, t.i., 7,7-10,8%, loma svars ir 5-7kg. Visbiežāk – 6,2%, tiek noķertas 2-3 zivis, bet 3,1% – 5,10 zivis. Te gan jāatzīmē, ka nosauktie ieguvumi nav tikai piekrastē, bet arī citās Latvijas makšķerēšanas vietās, lai gan ir vērojams, ka makšķernieki par iegūto lomu, tā svaru un daudzumu labāk vēlas noklusēt (2.tabula).

Jautājumu un atbilžu bloks: **2.Makšķerēšanas rīki**

3.tabula

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
		Vidēji	Mediāna	Min	Max
2.1.a.	Jūsu makšķerēšanas rīku aptuvenas izmaksas?(EUR)				
	Visiem	108,92	30	15	1500
	Rezidentiem	103,86	40	15	1500
	Nerezidentiem	145	0	160	500
2.1.b.	Jūsu makšķerēšanas rīku aptuvenas izmaksas vispār (mājā)?(EUR)				
	Visiem	589,23	0	50	7000
	Rezidentiem	671,93		50	7000
	Nerezidentiem	–	–	–	–
2.2.a.	Vai nomājāt laivu? Kādas izmaksas? (EUR)	12,3	3	3	25
2.2.b.	Cik gatavi būtu maksāt par laivu nomu?				
	Rezidentiem	15,0	0	5	25,0
	Nerezidentiem	15,0	0	–	20,0
2.3.	Vai jums ir sava laiva? Cik tā maksāja?(EUR)	779,23	0	150	31000
2.4.	Vai jums ir laivas pārvadāšanas piekabe (treilers)? Cik tā maksāja? (EUR)	133, 85	0	400	2500
2.5.	Vai Jūs nomājāt laivu pārvadāšanas piekabi? Cik izmaksāja noma? (EUR)	–	–	–	–
2.6.	Vai Jūs izmantojāt makšķerēšanas gida pakalpojumus? Cik par to maksājāt? (EUR)	–	–	–	–

Jautājumu bloka **2. Makšķerēšanas rīki analīze**

Iegūtie dati par viena makšķernieka zvejas rīku izmaksām, kas attiecas uz visiem 65 respondentiem, parādīja, ka tiek tērētas dažādas summas sākot no EUR 15 – 1500. Jāņem vērā, ka 35,4% nav atbildējuši par zvejas rīku

izmaksām makšķerēšanas ceļojuma mērķim. Nerezidentu makšķerēšanas rīku izmaksu amplitūda ir zemāka nekā rezidentiem – EUR 355, bet rezidentiem tā ir EUR 1489. Zvejas rīki, kas palikuši makšķerniekiem mājās, maksā ievērojamas summas no EUR 589 – 7000. No kopējā makšķernieku skaita vairāk nekā puse – 58,5%, nav atbildējuši par zvejas rīku izmaksām, kas atrodas makšķernieku mājās, t.sk. neatbildēja neviens no nerezidentiem.

No aptaujātiem makšķerniekiem 83,1% nav savas laivas, daļa tās aizņemas no draugiem, radiem, paziņām. Savukārt makšķernieki nerezidenti nav pauduši informāciju par īpašumā esošām vai neesošām laivām. Nepieciešamības gadījumā nomāt laivu būtu ar mieru gan rezidenti, gan nerezidenti par līdzīgu summu EUR 15 vienā izbraucienā ūdeņos. Ja lētākās laivas izmaksas ir EUR 150, tad kādam tās sasniedz pat EUR 31 000, plus auto piekabe (treilers) tās transportēšanai EUR 2500. Laivu pārvadāšanas treileri izmanto tikai viens aptaujātais makšķernieks, starp respondentiem tā nomāšana nav populāra, pie vajadzības viņi to aizņemas. Neviens no aptaujātajiem nav izmantojis makšķerēšanas gida pakalpojumus.

Jautājumu un atbilžu bloks: **3. Apģērbs un citi izdevumi**

4.tabula

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
		Vidēji	Mediāna	Min	Max
3.1.	Cik aptuveni izmaksā Jūsu makšķerēšanas apģērbs? (EUR)				
	Visiem	202,35	40	0	3000
	Rezidentiem	225,49	100	3	3000
	Nerezidentiem	37,50	0	0	200
3.2.	Cik par licenci vai karti maksājāt? (EUR)				
	Visiem	12,58	20,90	0	29,23
	Rezidentiem	15,02	27,13	0	39,23
	Nerezidentiem	10,14	14,69	0	19,23
3.3	Vai bija papildus izdevumi saistīti ar braucienu uz makšķerēšanas vietu?				
	Visiem	2,98	0	0	25
	Rezidentiem	4,95	0	0	45
	Nerezidentiem	1,0	0	0	5

Jautājumu bloka **3. Apģērbs un citi izdevumi** analīze

42,5% no aptaujātajiem neizmanto speciālo makšķerēšanas tērpu, jo uzskata, ka tas nav svarīgi un iztieks ar ikdienas vai sporta tērpu, tas attiecas arī uz makšķerniekiem nerezidentiem. Makšķerēšanas kartes bija visiem respondentiem, kam tās bija jābūt atbilstoši makšķerēšanas noteikumiem. Kā iegādes vietas licencēm un kartēm 21,5% respondenti izmanto internetu, 7,7% pērk veikalā, 6,2% – benzīntankā un 3.1% makšķerēšanas galamērķos, turklāt 15,4% pērk visam gadam. No visiem makšķerniekiem 67,7% nebija papildus izdevumu braucienam uz makšķerēšanas vietu.

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
4.1.	Ar kādu transportu atbraucāt?	Biežums		Sadalījums (%)	
	auto	42		64,6	
	kempers	2		3,1	
	autobuss	2		3,1	
	mikrobuss	1		1,5	
	cits	18		27,7	
4.2.	Cik degvielas patērējāt šajā braucienā (l)?	Vidēji	Mediāna	Min	Max
	Visiem	2545,17	1710,0	10	35 120
	Rezidentiem	1577,9	1203,84	10	4 890
	Nerezidentiem	10487,16	4031,96	2478	35 120

Jautājumu bloka **4. Ceļa izdevumi** analīze

Kā ceļa transportu makšķernieki galvenokārt, 64,6% gadījumos izvēlējušies vieglās automašīnas (5.tabula). Zem apzīmējuma *cits* 9 makšķernieki uz makšķerēšanas vietu devušies ar kājām, ar velosipēdu un laivu pa vienam, bet pārējie bija līdzbraucēji, kas arī dzan piedalījās makšķerēšanā. Kopumā 65 respondentu degvielas patēriņš ceļojumā uz makšķerēšanas galamērķi veido no 2 545 līdz 35 120 l. Lielākais degvielas patēriņš saistīts ar nobrauktu lielāku ceļa attālumu, īpaši nerezidentiem, tomēr arī makšķerniekiem-rezidentiem tas ir vidēji 1 578 l, jo tika nobraukts no 304 km līdz pat 3 512 km (max nosauktais attālums).

Jautājumu un atbilžu bloks: **5. Izmitināšana**

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
5.1.	Kādām naktsmītnēm dotat priekšroku?	Biežums		Sadalījums (%)	
	Kempings	8		12,3	
	Viesu mājas	6		9,2	
	Brīvdienu mājas	8		12,3	
	Jauniešu mītnes	2		3,1	
	Kemperis	5		7,7	
	Hostelis	2		3,1	
	Viesnīca	1		1,5	
	Telts	7		10,8	
	Cits	12		18,5	
	Neizmanto	14		21,5	
5.2.	Cik tērējāt naktsmītnē? (EUR)	Vidēji	Mediāna	Min	Max
	Visiem	8,92	0	10	70
	Rezidentiem	7,81	0	10	70
	Nerezidentiem	16,88	12,50	0	40
5.3.	Kāda būtu vēlme maksāt par naktsmītni? (EUR)	Vidēji	Mediāna	Min	Max
	Visiem	12,23	10	0	70
	Rezidentiem	9,47	8	10	70

		Nerezidentiem	31,88	35	15	50
5.4.	Vai esat apmierināti ar naktsmāju sniegto kvalitāti? Novērtējiet 10 ballēs?		Biežums		Sadalījums (%)	
		4	1		1,5	
		6	1		1,5	
		7	4		6,2	
		8	1		1,5	
		9	2		3,1	
		10	9		13,8	
5.5.	Kas būtu jāuzlabo? Jūsu ierosinājumi?		Nakšņošanas apstākļu uzlabojumi			
			Atkritumu savākšanas uzlabojumi			
			WC nepieciešamība			
			Ceļu kvalitātes uzlabojumi			
			Autostāvvietu trūkums			
			Pieejamības uzlabojumi			

Jautājumu un atbilžu bloka **5. Izmitināšana analīze**

Kempingi un brīvdienu mājas ir galvenie izmitināšanas vietu veidi, kuras izvēlas makšķernieki (6.tabula). Tomēr vairums dod priekšrocību lētākām izmitināšanas iespējām, piemēram, telts – 10,8%, *cits* – 18,5%, resp., vietējie makšķernieki nakšņo savās mītnēs, atsevišķi nerezidenti, piem. no Lietuvas, ir iegādājušies dzīvokļus, kurus citā laikā izīrē. Piektā daļa no respondentiem, galvenokārt rezidenti, paliek nakšņot arī savās automašīnās. Nakšņošanas izmaksas makšķerniekiem nerezidentiem vidēji vairāk kā divas reizes augstākas par makšķerniekiem no Latvijas (6.tabula), bet rēķinot uz visiem respondentiem – tuvu EUR 9, kaut gan atsevišķi makšķernieki rezidenti par naktsmītni maksāja pat EUR 70, bet nerezidenti – EUR 40. Makšķernieku rezidentu vēlme maksāt par nakšņošanu nesasniedz pat vienu EUR pieaugumu, atšķirībā no rezidentiem, kas gatavi piemaksāt pat gandrīz EUR 20 par nakti. Iespējams, tas saistīts ar naktsmītnu sniegto kvalitāti (tas gan jāpēta padziļinātāk). Ar 7-10 ballēm naktsmītnu pakalpojumu kvalitāti novērtēja 25% no respondentiem, bet bez atbildes palika 47 respondentu vērtējums, un tas veido 72,3%.

Makšķernieki sūdzējās par sliktu nakšņošanas iespēju situāciju vēsākā laikā Miķeļbākas kempingā, jo tur jāņem līdzi savi telpu sildītāji. Pie Usmas ezera un arī citur satiktie makšķernieki atzīmēja, ka nakšņošanas vietās trūkst drēbju pakaramo un krēslu. Tie, kas izmanto Kurzemes piekrastes naktsmītnes visumā ir apmierināti, t.sk. arī makšķernieki no Lietuvas (6.tabula). Tika izteikta vēlme pēc naktsmītnes Ovišos.

Visās piekrastes makšķerēšanas vietās tika ieteikts sakārtot atkritumu savākšanu, atkritumu urnu novietošanu un arī rast iespēju šķirot atkritumus (piem., Lūžņā, Miķeļtornī), līdzīgi Liepājas Ziemeļu molā, Ventas ostas makšķerēšanas vietās u.c. Līdzīgas vēlmes izteiktas par WC nepieciešamību.

Nemot vērā, ka daudzi makšķernieki nakts pārlaiž savās automašīnās vai treileros, izteikta kritika par piekļuvi makšķerēšanas vietām – sliktu ceļu kvalitāti un automašīnu stāvvietu trūkumu.

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
6.1.	Kad esat atpūtas zvejā, kādai ēdināšanas iestādei dotat priekšroku?	Biežums	Sadalījums (%)		
	kafejnīca	6	9,2		
	krogs	3	4,6		
	cits	45	69,2		
	neatbildēts	11	17		
6.2.	Cik apmierināti esat ar ēdināšanas iestāžu darbu?	Biežums	Sadalījums (%)		
	0	55	84,6		
	5	2	3,1		
	7	3	4,6		
	8	2	3,1		
	9	3	4,6		
6.3.	Ja paši gatavojat, kur pērkat produktus?	Biežums	Sadalījums (%)		
	zvejas vietas tuvumā	9	13,8		
	veikalā	3	4,6		
	pa ceļam	22	33,8		
	vedat no mājām	20	30,8		
6.4.	Cik EUR tērējat ēšanai zvejas dienā? (EUR)	Vidēji	Mediāna	Min	Max
	Visiem	13,28	10	5	70
	Rezidentiem	12,82	10	5	70
	Nerezidentiem	16,5	15	7	25
6.5.	Cik EUR vidēji varētu tērējat ēšanai makšķerēšanas dienā? (EUR)	Vidēji	Mediāna	Min	Max
	Visiem	14,15	10	5	70
	Rezidentiem	13,42	10	5	70
	Nerezidentiem	16,88	15	10	25

Jautājumu bloka **6. Ēdināšana** analīze

Makšķerēšanas galamērķa tuvumā no ēdināšanas iestādēm visbiežāk tiek izmantotas kafejnīcas (7.tabula), tomēr 69,2% gadījumos ekonomisko apsvērumu dēļ pārtika tiek vesta līdz un ēdiens gatavots uz vietas. Turklāt 17% respondentu nesniedza atbildi par ēdināšanas iestāžu izmantošanu, un tas ir iemesls kādēļ nav sniegts vērtējums par ēdināšanas pakalpojumu sniedzēju kvalitāti. Kā labus un teicamus ēdināšanas pakalpojumus atzīmēja tikai 12,3% respondentu. Līdz ar to nevar objektīvi spriest par ēdināšanas iestāžu pakalpojumu kvalitāti konkrētajai auditorijai. Parasti makšķernieki pārtiku iegādājās pa ceļam uz makšķerēšanas vietu (33,8%) vai arī vesta jau no mājām – 30,8%. Zvejas vietas tuvumā esošajos veikalos pārtiku iegādājās 18,4% respondentu. Kopumā 65 respondenti vienā dienā pārtikai iztērēja no EUR 5 līdz 70, bet vidēji uz vienu makšķernieku – EUR 13. Makšķernieki rezidenti vidēji tērēja nedaudz zem EUR 13, bet nerezidenti nedaudz vairāk – EUR 16,5. Vēlme iegādāties pārtikas produktus vietējos veikalos ir par dažiem centiem vairāk, un tas ļauj spriest, ka tās pieejamība un pirkšana bija optimāla.

²⁷ Ar vārdu *Ēdināšana* saprotami gan sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi, gan pārtikas produktu iegāde

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
7.1.	Kad esat atpūtas zvejā, kādai izklaidei dodat priekšroku?	Biežums		Sadalījums (%)	
	burāšana	2		3,1	
	dabas takas	1		1,5	
	pirts apmeklējums	2		3,1	
	riteņbraukšana	4		6,2	
	vēja dēlis	1		1,5	
	zirgu izjādes	1		1,5	
	citi pasākumi	3		4,6	
	neizmantoju	51		78,5	
7.2.a	Cik EIRO tērējat šādām izklaidēm?	Vidēji	Mediāna	Min	Max
	Visiem	2,46	0	10	50
	Rezidentiem	2,28	0	10	50
	Nerezidentiem	3,75	0	0	30
7.2.b.	Cik EIRO būtu vēlme tērēt šādām izklaidēm?	Vidēji	Mediāna	Min	Max
	Visiem	2,69	0	15	50
	Rezidentiem	2,54	0	15	50
	Nerezidentiem	8,75	0	0	30
7.3.	Vai esat apmierināti ar piedāvātām izklaidēm? Novērtējiet 10 ballēs!	Biežums		Sadalījums (%)	
	7	1		1,5	
	9	2		3,2	
	10	1		1,5	
7.4.	Kādas izklaides Jūs ierosinātu ieviest makšķerēšanas tūrisma pakalpojumu sniedzējiem?	Ekskursijas, pārgājienu			
		Makšķerēšanas gidu			
		Makšķerēšanas piederumu noma			
		Laivu noma			
		Zivju žāvētavu			
		Mitro drēbju žāvētavas			

Jautājumu bloka **7.Izklaide** analīze

Daudzos gadījumos ir grūti nodalīt Baltijas jūras piekrastes tūrisma apjomu no tūrisma. Vēl sarežģītāk atdalīt atpūtas makšķerēšanu, jo atpūta ir atkarīga no jūras stāvokļa, kas neattiecas uz visām tūrisma aktivitātēm, kas notiek piekrastē. Tas paver iespējas iesaistīt plašāk makšķerniekus citās aktivitātēs, ko var sniegt pētījuma teritorijas tūrisma un ar tūrisma saistītas tautsaimniecības nozares. Veiktā aptauja konstatēja, ka tikai piektā daļā, 21,5% Baltijas jūras Kurzemes piekrastes makšķernieku bez makšķerēšanas izmanto arī citas atpūtas aktivitātes. Visaktīvāk tiek braukts ar velosipēdu un burāts, ka arī apmeklēta pirts. Citas tūrisma aktivitātes, piem., dabas taku apmeklējums, zirgu izjādes u.tml., tiek izmantotas maz, bet vienmērīgi –1,5%, mazliet vairāk, 4,6% izmanto tūrisma uzņēmēju piedāvātos dažādus kultūras pasākumus.

Šādām izklaidēm uz vienu makšķernieku dienā, attiecinot uz visiem 65 respondentiem, tiek tērēta neliela summa, tikai EUR 2,46. Valsts piederības griezumā viens nerezidents dienā par tūrisma aktivitātēm maksā EUR

²⁸ Ar vārdu *Izklaide* saprotamas tūrisma aktivitātes

1,5 vairāk par rezidentu, toties rezidenta maksimālais izdevums ir par EUR 20 lielāks par nerezidentu. Vēlme tērēt izklaidēm rezidentiem maz atšķiras no konstatētās summas, bet nerezidenti gatavi maksāt nākotnē par EUR 2 vairāk.

Apmierinājumu par piedāvātām izklaidēm (par 7-10 ballēm) izteica 6,2% makšķernieku, diemžēl 7,3%, kas izmantojuši izklaides pasākumus nav snieguši vērtējumu. No aptaujātiem makšķerniekiem 21,5%, bez makšķerēšanas, savu laiku izmantoja arī citām atpūtas aktivitātēm. Šie makšķernieki un arī tie, kas neizmantoja izklaides pakalpojumu, izteica vēlmi pēc šādām tūrisma aktivitātēm un pakalpojumiem, kā ekskursijām, pārgājieniem, vēlmi izmantot makšķerēšanas gidu, makšķerēšanas piederumu nomu, laivu nomu, zivju žāvētavas un mitro drēbju žāvētavas.

Jautājumu un atbilžu bloks: **8.Demogrāfiskie dati**

8.1. No kurienes Jūs atbraucāt?

9.tabula

Nr.	Jautājums, indikators	Indikatoru gradācija			
8.1.	No kurienes Jūs atbraucāt?	Biežums		Sadalījums (%)	
	Aizpute*	1		1,5	
	Akmene	1		1,5	
	Bauska	1		1,5	
	Cēsis	3		4,6	
	Durbe*	2		3,1	
	Hannovere	1		1,5	
	Jūrmala	1		1,5	
	Kandava	2		3,1	
	Kauņa	2		3,1	
	Klaipēda	2		3,1	
	Kuldīga*	1		1,5	
	Liepāja*	4		6,2	
	Limbaži	1		1,5	
	Minhene	1		1,5	
	Ogre	5		7,7	
	Pāvilosta*	3		4,6	
	Pape*	1		1,5	
	Rīga	13		20,0	
	Šauļi	1		1,5	
	Smiltene	1		1,5	
	Talsi*	3		4,6	
	Telšai	1		1,5	
	Tukums	4		6,2	
	Valmiera	1		1,5	
	Ventspils*	9		13,8	
8.2.a	Jūsu dzimums?	Biežums		Sadalījums (%)	
	Sieviete	4		6,2	
	Vīrietis	61		93,8	
8.2. b.	Jūsu vecums? (gadi)	Vidēji	Mediāna	Min	Max
		45,9	47	12	76

* – Kurzemes plānošanas reģiona apdzīvotā vieta

8.4. Kāda ir Jūsu profesija?

10.tabula

Nr.p.k.	Profesija	Indikatoru gradācija	
		Biežums	Īpatsvars (%)
1	Atslēdznieks	1	1,5
2	Automehāniķis	4	6,2
3	Celtnieks	3	4,6
4	Ceļojumu gids	1	1,5
5	Ceļu uzturētājs	1	1,5
6	Ekonomists	1	1,5
7	Elektromontieris	3	4,6
8	Galdnieks	1	1,5
9	Grāmatvedis	1	1,5
10	Ierēdnis	1	1,5
11	Inženieris	2	3,1
12	Kempinga pārvaldnieks	1	1,5
13	Kuģa kapteinis	1	1,5
14	Meistars	3	4,6
15	Meliorators	1	1,5
16	Metinātājs	1	1,5
17	Mežizstrādes operators	1	1,5
18	Montieris	1	1,5
19	Pavārs	4	6,2
20	Pārdevējs	1	1,5
21	Pedagogs	4	6,2
22	Pensionārs	9	13,8
23	Policists	1	1,5
24	Projekta vadītājs	1	1,5
25	Santehniķis	2	3,1
26	Skolēns	2	3,1
27	Šoferis	2	3,1
28	Tehnologs	3	4,6
29	Trolejbusu vadītājs	1	1,5
30	Uzņēmējs	5	7,7
31	Nav atbildes	4	6,2

8.5. Mājsaimniecības aptuvenie ienākumi mēnesī un gadā (EUR)?

11.tabula

Ienākumi mēnesī (EUR)	Biežums	Īpatsvars (%)	Ienākumi gadā (EUR)
<500	2	3,1	<6000
500-800	18	27,7	9 000 – 14 400
801-1100	16	24,6	12 816 – 17 600
1101-1400	3	4,6	3 303 – 4 200
1401-1700	2	3,1	2 802 – 3 400
1701-2000	4	6,2	6 804 – 8 000
>2000	16	24,6	>32 000

Nav atbildes	4	6,2	0
Kopā:	-	100,0	67 725 – 80 600 jeb vidēji 9675 – 13433
8.3.	Cik personu ir Jūsu ģimenē?	Biežums	Sadalījums (%)
	1	4	6,2
	2	15	23,1
	3	11	16,9
	4	9	13,8
	5	1	1,5
	6	2	3,1
	9	2	3,1
	10	1	1,5

Jautājumu bloka **8.Demogrāfiskie dati analīze**

Pētījuma mērķa grupā tika ietverti visi makšķernieki, 87,7% no tiem bija rezidenti, 12,3% – nerezidenti, kuri atbraukuši no 25 pilsētām vai to apkaimēm. Lielākais rezidentu skaits – 13,8% bija no Ventspils un 13% no Rīgas, no Ogres 7,7%, no Liepājas un Tukuma 6,2%. Nerezidenti pārsvarā ir piecu pilsētu Lietuvas izcelsmes makšķernieki visvairāk no Kauņas un Klaipēdas 3,1%, no Akmenes, Šauliem un Telšai pa 1,5%. Pēc dzimuma – pārsvarā, 93,8% gadījumos, vīriešu kārtas makšķernieki, tikai četras sievietes. Makšķernieku vecuma amplitūda no 13 – 76 gadiem, deviņi, jeb 13,8% makšķernieku, ir sasnieguši pensijas vecuma (63-76) gadus. Rezidentu grupā dominē makšķernieki no 60-76 gadiem – 62,5%, pārējo 37,5% vecums bija no 17–44 gadiem. Kopumā makšķernieku vidējais vecums ir aptuveni 46 gadi. Nav atbildējuši vai nav bijis iespējams rast atbildi par makšķernieku profesiju tikai 6,2 %, konstatējot, ka tie pārstāv 30 profesijas. Visbiežāk respondenti pārstāv uzņēmējus 7,7%, automehāniķus, pavārus un pedagogus pa 6,2%. 64,6% makšķernieku atbildējuši, ka ģimenes lielums 53,8% gadījumos pārsvarā ir 2 – 4 cilvēki. Mājsaimniecības aptuvenie ienākumi uz vienu makšķernieku mēnesī visbiežāk, 52,3% gadījumos, ir no EUR 500 – 1100, bet ceturtaī daļai pat pārsniedz EUR 2000. Līdz ar to saprotama ir izdevumu amplitūda, par ko tika pausts nākošajā sadaļā, nosakot makšķernieku izdevumus.

2.3.2. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMI PĒTĪJUMA TERITORIJĀ

NACE klasifikācijā tūrisms nav izdalīts kā atsevišķa nozare, līdz ar to izpētes uzdevums ir identificēt tūrisma nozari. Atbilstoši tūrisma likumam (1998) tūrisma nozare ir tautsaimniecības nozare, kuras uzdevums ir sagatavot un sniegt tūrisma pakalpojumus. Tūrisma pakalpojumi tādejādi iekļauj mērķtiecīgas darbības tūristu interešu un vajadzību apmierināšanai. Tūrisma pakalpojumus piedāvā tūrisma uzņēmumi, kas vadoties pēc Tūrisma likuma (1998)²⁹ veic saimnieciskas darbības atbilstoši NACE klasifikācijai, resp., atbilstoši Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācijai Eiropas Kopienā (2. red.).³⁰ Tie uzņēmumi, kas tūrismam piekrīt tieši, jeb tūrisma uzņēmumi savus pakalpojumus gandrīz 100% apmērā sniedz tūristiem (tie var sniegt savus pakalpojumus arī citiem apmeklētājiem),

²⁹ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/50026-turisma-likums>

³⁰ Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/klasifikacijas/nace-2-red/kodi>

būs tiešā ietekmes nozare. Savukārt, tūrisms ir saistīts ar daudzām tautsaimniecības nozarēm netieši, ja tūristi patērē šo nozaru ražotās preces un sniegtos pakalpojumus, tādējādi radot papildus pieprasījumu.

Makšķernieku izdevuma grupas:

- 1) ceļojuma izdevumi, kas tieši saistīti ar makšķerēšanas mērķa sasniegšanu;
- 2) izdevumi, kas tieši saistīti ar ceļojumiem;
- 3) aprīkojums un izdevumi, kas nav tieši saistīti ar ceļojumiem.

Tiešos ceļojumu izdevumos (12.tabula un 13.tabula) tika ierēķināti izdevumi par ceļojuma makšķerēšanas mērķa sasniegšanai (uz mērķi/no mērķa jeb turp/atpakaļ) izmantoto degvielu, laivas nomu, izmitināšanu, ēdināšanu un izklaidi un papildus izdevumi, piem., par zivju ēsmu. Pētījumā netika konstatēti izdevumi par zvejas ceļvežiem, suvenīriem un priekšmetiem, kas iegādāti ceļojuma laikā apmeklējot makšķerēšanas nolūkos noteikto reģionu.

Aprīkojums un izdevumi, kas nav tieši saistīti ar ceļojumiem ir izdevumi par makšķerēšanas piederumiem, laivas, piekabes, apģērba, regulāras laivas uzturēšanas izdevumi un citas preces un pakalpojumi, kas nav iegādāti kā daļa no konkrēta ceļojuma.

Ceļš un ceļojuma izdevumi uz vienu makšķernieku ceļojumā (EUR) (n=65)

12.tabula

Nr.	Ceļš un ceļa izdevumi		Indikators gradācija			
			Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Ceļojuma attālums (km)					
		Visiem	303,7	164	5	3512
		Rezidentiem	197,12	128	10	652
		Nerezidentiem	1063,25	484	152	3512
2.	Ceļa un ceļojuma izdevumi par degvielu (EUR)					
		Visiem	31,92	21,44	1,25	440,41
		Rezidentiem	18,58	12,04	0	61,32
		Nerezidentiem	126,93	45,52	24,78	440,40

Aprīkojuma (rīku) izdevumi uz vienu makšķernieku, kas tieši saistīti ar ceļojumu (EUR) (n=65)

13.tabula

Nr.	Izdevumu kategorija, indikators		Indikators gradācija			
			Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Papildus izdevumi (EUR)					
		Visiem	4,46	12	2	45
		Rezidentiem	10,71	9	2	45
		Nerezidentiem	21,67	15	10	40
2.	Laivas noma (EUR)					
		Visiem	12,3	3	3	25
		Rezidentiem	12,3	3	3	25
		Nerezidentiem	0	0	0	0
3.	Izmitināšana (EUR)					
		Visiem	8,92	30	10	70
		Rezidentiem	7,81	25	10	70
		Nerezidentiem	16,88	22,5	10	40
4.	Ēdināšana					
		Visiem	13,28	10	5	70
		Rezidentiem	12,82	10	5	70

	Nerezidentiem	16,5	15	7	25
5.	Izklaides				
	Visiem	2,46	0	10	50
	Rezidentiem	2,28	0	10	50
	Nerezidentiem	3,75	0	0	30

Aprīkojuma (rīku) izdevumi, kas nav tieši saistīti ar konkrēto ceļojumu (EUR) (n=65)

14.tabula

Nr.	Izdevumu kategorija, indikators	Indikatoru gradācija			
		Vidēji	Mediāna	Min	Max
1	Makšķerēšanas rīku izmaksas (EUR)				
	Visiem	108,92	30	15	1500
	Rezidentiem	103,86	40	15	1500
	Nerezidentiem	145	0	160	500
2.	Zvejas rīku izmaksas vispār (mājā) (EUR)				
	Visiem	589,23	1250	50	7000
	Rezidentiem	671,93	1300	50	7000
	Nerezidentiem	–	–	–	–
3	Laivas izmaksas (EUR)	779,23	0	150	31000
4	Laivas pārvadāšanas piekabes izmaksas (EUR)	133, 85	0	400	2500

Viena makšķernieka vidējie tiešie un netiešie izdevumi, tos attiecinot pret visiem respondentiem (n=65) visā izpētes teritorijā, ļāva iegūt šādus rezultātus (15.tabula):

Viena makšķernieka vidējie izdevumi tiešajās un netiešajās nozarēs un vēlme maksāt par vienu makšķerēšanas ceļojumu (EUR) (n=65)

15.tabula

Izdevumu kategorija	Makšķernieka rezidenta izdevumi (EUR)	Makšķernieka rezidenta gatavība maksāt (EUR)	Makšķernieka nerezidenta izdevumi (EUR)	Makšķernieka nerezidenta gatavība maksāt (EUR)
Tiešie izdevumi				
Degviela	31,92	35,0	126,93	150,0
Papildus izdevumi*	10,38	4,95	6,8	1
Laivas noma*	12,3	15,0	0	15,0
Izmitināšana	7,81	9,47	16,88	31,88
Ēdināšana	12,82	13,42	16,50	16,88
Izklaide	2,28	2,54	3,75	8,75
Kopā	77,51	80,38	170,86	223,51
Netiešie izdevumi				
Makšķerēšanas rīki (galamērķī)	103,86	150,0	145,0	200,0
Makšķerēšanas rīki (mājās)	671,93	700,0	0	0
Laiva	779,23	800,0	0	0
Laivas piekabe (treilers)	133, 85	150,0	0	0
Makšķerēšanas apģērbs	225,49	250,0	37,5	50,0
Licence un karte	15,02	20,0	10,14	10,0
Kopā	1929,38	2070	192,64	260,0

* – Laivas noma turpmāk tekstā pieskaitīta pie tūrisma aktivitātēm (izklaide), tāpat arī papildu izdevumi

Ņemot vērā nepieciešamību salīdzināt Latvijā veiktā makšķerēšanas tūrisma pētījuma rezultātus ar citās valstīs veikto pētījumu rezultātiem, aprēķināti arī viena makšķernieka vidējie izdevumi vienā dienā tūrisma tiešajās un netiešajās nozarēs (16.tabula), kā arī makšķernieku (rezidenta un nerezidenta) vēlme maksāt, rēķinoties, ka makšķerēšanas vidējais ilgums vienam makšķerniekam ir 1,83 dienas (1.tab.).

Viena makšķernieka vidējie izdevumi tiešajās un netiešajās nozarēs un vēlme maksāt par vienu makšķerēšanas dienu (EUR) (n=65)

16.tabula

Izdevumu kategorija	Makšķernieka rezidenta izdevumi (EUR)	Makšķernieka rezidenta gatavība maksāt (EUR)	Makšķernieka nerezidenta izdevumi (EUR)	Makšķernieka nerezidenta gatavība maksāt (EUR)
Tiešie izdevumi				
Degviela	17,44	19,13	69,36	81,97
Papildus izdevumi*	5,67	2,70	3,72	0,55
Laivas noma*	6,72	8,20	0	8,20
Izmitināšana	4,27	5,17	9,22	17,42
Ēdināšana	7,01	7,33	9,02	9,22
Izklaide	1,25	1,39	2,05	4,78
Kopā	42.36	43.92	93.37	122.13
Netiešie izdevumi				
Zvejas rīki (makšķerēšanas galamērķi)	103,86	150,0	145,0	200,0
Zvejas rīki (mājās)	671,93	700,0	0	0
Laiva	779,23	800,0	0	0
Laivas piekabe (treilers)	133,85	150,0	0	0
Makšķerēšanas apģērbs	225,49	250,0	37,5	50,0
Licence un karte**	15,02	20,0	10,14	10,0
Kopā	1929,38	2070	192,64	260,0

* - Laivas noma tiks pieskaitīta pie tūrisma aktivitātēm (izklaide), tāpat arī papildus izdevumi. ** Licences un kartes izdevumu starpība par ceļojumu un dienu netika ņemta vērā.

Ņemot vērā, ka makšķerēšanas aktivitātes gadā vidēji notiek 29,65 reizes un tās ilgst vidēji 1,83 dienas (1.tabula), tad 17.tabulā apkopoti veiktie izdevumi viena gada griezumā un vienā ceļojumā.

Viena makšķernieka vidējie izdevumi gadā tiešajās un netiešajās nozarēs un vēlme maksāt (EUR)

(n=65)*

17.tabula

Izdevumu kategorija	Makšķernieka rezidenta izdevumi (EUR)	Makšķernieka rezidenta vēlme maksāt (EUR)	Makšķernieka nerezidenta izdevumi (EUR)	Makšķernieka nerezidenta vēlme maksāt (EUR)
Tiešie izdevumi				
Degviela	307.77	146.77	201.62	29.65
Izmitināšana	740.06	666.83	813.30	733.84
Ēdināšana	2298.17	2383.27	5066.00	6627.07
Izklaide**	3710.70	3641.61	6080.92	7835.31
Kopā	7056.70	6838.48	12773.52	15670.62

Netiešie izdevumi				
Zvejas rīki (makšķerēšanas galamērķī)	103.86	150.00	145.00	200.00
Zvejas rīki (mājās)	671.93	700.00	0.00	0.00
Laiva	779.23	800.00	0.00	0.00
Laivas piekabe (treilers)	133.85	150.00	0.00	0.00
Makšķerēšanas apģērbs	225.49	250.00	37.50	50.00
Licence un karte	15.02	20.00	10.14	10.00
Kopā	1929.38	2070.00	192.64	260.00
Pavisam kopā	8986.08	8908.48	12966.16	15930.62

* - Uz 57 rezidentiem un 8 nerezidentiem;

** - Laivas noma iekļauta tūrisma aktivitātēs (Izklaide), tāpat arī papildus izdevumi ņemot vērā, ka gadā vidēji 29,65 ceļojumi

Kopējie makšķernieku izdevumi katrai nozares izdevumu kategorijai ceļojumos gadā (EUR) (n=65)

18.tabula

Izdevumu kategorija	Makšķernieku rezidentu izdevumi (EUR)	Makšķernieku rezidentu vēlme maksāt (EUR)	Makšķernieku nerezidentu vēlme izdevumi (EUR)	Makšķernieku nerezidenta vēlme maksāt (EUR)
Tiešie izdevumi				
Degviela	17542.72	8365.75	1612.96	237.20
Izmitināšana	17 112,34	1 840,6	7,81	16,88
Ēdināšana	130995.78	135846.22	40527.99	53016.57
Izklaide	173179.42	173855.44	48647.35	48647.35
Kopā:	363901.57	356076.63	97294.70	107771.82
Netiešie izdevumi				
Zvejas rīki (makšķerēšanas galamērķī)	5920.02	8550.00	1160	1600
Zvejas rīki (mājās)	38300.01	39900.00	0	0
Laivas noma	44416.11	45600	0	0
Laiva	7629.45	8550	0	0
Laivas piekabe (treilers)	12852.93	14250.00	300	400
Makšķerēšanas apģērbs	856.14	1140	81.12	80
Kopā:	109974.66	117990.00	1541.12	2080
Pavisam kopā:	117031.36	124828.48	13702.96	17305.87

2.3.3. MAKŠĶERNIEKU KĀ MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS

Aprēķinot rezultātus par katru kvadrantu ņemts vērā respondentu skaits arī uz neatbildētiem jautājumiem (piemērs – paskaidrojums: kā aprēķināt 6.kvadranta nerezidentu izdevumus par izmitināšanu (5.tab)).

1.1.Cik reizes gada laikā dodaties makšķerēt?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti					
		Valsts piederība*	Skaitis kopā/pie dalās	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	<i>Irbe –Bušnieks</i>	R	23 (18)	13,88	3	1	40
2.	<i>Ventspils</i>	R	4 (3)	69	28	1	150
3.	<i>Usma –Puze</i>	R	15	34,8	28	1	180
4.	<i>Užava – Pāvilosta</i>	R	5	42,4	10	2	150
5.	<i>Liepāja –Durbe</i>	R	7	67,86	40	10	160
		NR	2	9	9	6	12
		Kopā:	9	–	–	–	–
6.	<i>Liepāja-Pape</i>	R	2	70	70	40	100
		NR	7 (6)	17,6	0	1	80
		Kopā:	9	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (48)	–	–	–	–

Valsts piederība: * saīsinājums R – rezidents; NR – nerezidents.

Visbiežāk vietējie makšķernieki dodas makšķerēt (19.tabula) no 2. kvadranta (*Ventspils*) vidēji līdz 70 reizēm, bet 5.kvadranta (*Liepāja –Durbe*) 68 reizēm gadā. Nerezidenti biežāk makšķerē 6. (*Liepāja-Pape*) un 5.kvadrantā (*Liepāja –Durbe*) no 17,6 līdz 9 reizēm gadā. Visilgāk makšķerēšanas ceļojums (20.tabula) ilgst 4. (*Užava – Pāvilosta*) un 2. kvadranta rezidentiem – attiecīgi 3,5 un 2,25 dienas, bet 1.kvadrantā (*Irbe –Bušnieks*) respondenti ir makšķerējuši pat veselu nedēļu. Nerezidenti visilgāk mēdza uzturēties 6.kvadrantā (*Liepāja-Pape*), kur arī tāpat kā 1.kvadrantā tika makšķerēts nedēļu.

1.2.Cik ilgi (dienas)?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti					
		Valsts piederība*	Skaitis kopā/pie alās	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	<i>Irbe –Bušnieks</i>	R	23 (21)	1,9	0	1	7
2.	<i>Ventspils</i>	R	4	2,25	2	2	3
3.	<i>Usma –Puze</i>	R	15	1,67	1	1	4
4.	<i>Užava – Pāvilosta</i>	R	5 (4)	3,5	0	1	7
5.	<i>Liepāja –Durbe</i>	R	7 (4)	1,75	1	1	4
		NR	2	1,5	0	1	2
		Kopā:	9 (6)	–	–	–	–
6.	<i>Liepāja-Pape</i>	R	2	1	1	1	1
		NR	7	2,71	2	1	7
		Kopā:	9	–	–	–	–

³¹ Aprēķinot rezultātus par katru kvadrantu ņemts vērā respondentu skaits ar neatbildētiem jautājumiem.

Pavisam kopā:	65 (59)	–	–	–	–
---------------	---------	---	---	---	---

Piezīme: ceļojuma ilgums vidēji 2.13 dienas; [5.kvadr. – 1.63; 6.kvadr. –1.86]

21.tabulā apkopoti respondentu paradumi: 44,62% respondenti gatavi makšķerēt kā saldūdenī, tā jūrā; makšķerēšanai no jūras krasta paradumu uzrādījuši mazāk kā piektdaļa no makšķerniekiem, trešdaļa – kā saldūdens, bet 9,23 nav devuši atbildi.

21.tabula

1.3. Kādi makšķerēšanai dodat priekšroku? (skaits, %)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti				
		Valsts piederība*	Saldūdens	Sājūdens	Sājūdens/saldūdens	Nav atbildes
1.	<i>Irbe –Bušnieks</i>	R	4	2	13	1
2.	<i>Ventspils</i>	R	1	3	4	0
3.	<i>Usma –Puze</i>	R	5	2	7	1
4.	<i>Užava – Pāvilosta</i>	R	3	0	1	1
5.	<i>Liepāja –Durbe</i>	R	2	1	0	3
		NR	2	0	0	0
		Kopā:	5	1	0	0
6.	<i>Liepāja-Pape</i>	R	–	1	1	0
		NR	4	0	3	0
		Kopā:	4	1	4	0
Pavisam kopā (skaits):			21	9	29	6
Pavisam kopā (%):			32.31	13.85	44.62	9.23

Kā vēlamo makšķerēšanas laiku (22.tabula) 28% respondenti norādījuši *rītu un vakaru*, un 21% *vakaru*, kas salīdzinot ar iepriekš vērtēto attiecībā pret visiem 65 respondentiem (1.tabula, 1.4.jautājums) ir biežāks par 4%. Pārsvārā, 26% , iepriekšējos vērtējumos 23% gadījumos (turpat), makšķerēšanas laikam nebija būtiska nozīme. Interesanti, ka piekto daļu respondentu makšķerēšanas vēlmi neietekmē laika apstākļi (23.tabula).

22.tabula

1.4. Vēlamais makšķerēšanas laiks? (skaits, %)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Diennakts laiks						
		Valsts piederība*	Skaits	Rīts	Pusdienas laiks	Vakars	Rīts, pusdienas laiks	Rīts, Vakars	Pusdienas laiks, vakars.	Jebkurš
1.	<i>Irbe –Bušnieks</i>	R	23(21)	3	0	3	5	2	1	7
2.	<i>Ventspils</i>	R	4	1	0	0	0	2	0	1
3.	<i>Usma –Puze</i>	R	15	0	0	5	0	9	0	1
4.	<i>Užava – Pāvilosta</i>	R	5(4)	1	0	1	0	0	0	2
5.	<i>Liepāja –Durbe</i>	R	7(4)	2	0	1	0	1	0	0
		NR	2	0	0	0	0	1	0	1
		Kopā:	9	2	–	1	–	1	–	1

6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	1	0	1	0	0
		NR	7	2	0	0	0	2	0	3
		Kopā:	9	2	–	1	–	3	–	3
Pavisam kopā (skaits):			65 (58)	9	–	12	5	16	1	15
Pavisam kopā (%):				15.52	0	20.69	8.62	27.59	1.72	25.86

Piezīme: 6 (9,23%) respondenti nav devuši atbildi

23.tabula

1.5. Vai laika apstākļi ietekmē Jūsu makšķerēšanas paradumus? (skaits, %)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Laika apstākļu ietekme		
		Valsts piederība*	Skaits	Jā	Nē	Daļēji
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	6	12	5
2.	Ventspils	R	4	1	2	1
3.	Usma –Puze	R	15	10	1	4
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	3	1	1
5.	Liepāja –Durbe	R	7	2	5	0
		NR	2	0	2	0
		Kopā:	9	2	7	0
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	2	0
		NR	7	2	2	3
		Kopā:	9	2	4	3
Pavisam kopā (skaits):			65	24	27	14
Pavisam kopā (%):			100	36.92	41.54	21.54

Kvadranta (Irbe –Bušnieks) respondenti (24.tabula) deva priekšrocību makšķerēt Miķeļtornī (43%) un Lūžņā (26,1%), pārējam vietām pa 4,3% Pāvilostai, Jūrkalnei, Engurei, Ovišiem un Pitragam, diemžēl 8,7% nenosauca iecienītāko makšķerēšanas vietu. Vēl vairāk, 50%, to nenosauca 2.kvadranta respondenti. Līdzīgi, 40%, neteica 3.kvadranta (Usma –Puze) makšķernieki, makšķernieki, galvenokārt, iecienījuši Usmas ezeru 33,3%, pārējie – Jūrkalni, Ventspils molu, Ventas upi, Ventspils ostu pa 6,7%. Užavas – Pāvilostas kvadranta makšķerniekiem Pāvilosta, Lūžņa un Durbes ezers ir galvenais makšķerēšanas objekts. 5. kvadranta (Liepāja –Durbe) rezidenti un nerezidenti makšķerē, galvenokārt Liepājā, gan ezerā, gan uz mola. Savukārt 6.kvadranta (Liepāja-Pape) dod priekšroku Papes ezeram, bet sevišķi kanālam.

24.tabula

1.6. Kurai makšķerēšanas vietai dodat priekšroku? (skaits, %)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Makšķerēšanas priekšrocības objekts	
		Valsts piederība*	Skaits	Vieta	%
1.	Irbe –Bušnieks	R	23(21)	Miķeļtornis Lūžņa	43,5 26,1
2.	Ventspils	R	4(2)	Ventspils osta	50
3.	Usma –Puze	R	15(9)	Usmas ezers	33.3
4.	Užava – Pāvilosta	R	5(5)	Pāvilosta Lūžņa Durbes ezers	60 20 20

5.	Liepāja –Durbe	R	7(6)	Liepājas mols Liepājas ezers Durbes ezers	33,3 22,2 11,1
		NR	2	Liepājas ezers	22,2
		Kopā:	9(8)	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2(1)	Usmas ezers	11,1
		NR	7	Pape	77,8
		Kopā:	9(8)	–	–
Pavisam kopā (skaits):			65(63)	–	–

Kā apmeklējuma galveno mērķi (25.tabula un 1.tabula) 55,4% respondentu nosauca gan makšķerēšanu, gan atpūtu, taču 30,8% gadījumos un makšķerēšanu kā galveno apmeklējuma mērķi nosauc mazāk par sesto daļu respondentu. Līdz ar to saprotams, ka lielākai daļai makšķernieku prieku sagādā jebkura noķertā zivju suga (26.tabula). Jā ir jāizvēlas kurai zivju sugai dot priekšroku, respondenti nosauca trīs sugas – asarus, butes un līdakas.

25.tabula

1.7. Apmeklējuma galvenais mērķis (skaits, %)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Laika apstākļu ietekme		
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalās	Makšķerēšana	Atpūta	Abi
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	1	8	14
2.	Ventspils	R	4	1	2	1
3.	Usma –Puze	R	15	5	2	8
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	0	0	5
5.	Liepāja –Durbe	R	7	1	2	4
		NR	2	0	1	1
		Kopā:	9	1	3	5
6.	Liepāja-Pape	R	2	1	0	1
		NR	7	0	5	2
		Kopā:	9	–	6	3
Pavisam kopā (skaits):			65	9	20	36
Pavisam kopā (%):			100	13.85	30.77	55.38

Piezīme: 55.39% apmeklējuma galvenais mērķis abi; 30,78% – atpūta un 13,85% – makšķerēšana.

26.tabula

1.8. Kādai zivju sugai dodat priekšroku?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Laika apstākļu ietekme										
		Valsts piederība*	Skaits Kopā /pie dalās	viss	bute	līdaka	vimba	zandarts	asari	līnis	karūsa	vējzivs	breksis	salaka
1.	Irbe – Bušnieks	R	23	13	6	3	1	0	0	0	0	0	0	0
2.	Ventspils	R	4	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Usma – Puze	R	15	4	2	0	0	4	3	1	0	0	1	0

4.	Užava – Pāvilosta	R	5	2	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0
5.	Liepāja – Durbe	R	7	0	0	5	0	0	2	0	0	0	0	0
		NR	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
		Kopā:	9	0	0	6	0	0	2	0	0	0	0	1
6.	Liepāja-Pape	R	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
		NR	7	4	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0
		Kopā:	9	5	0	1	0	2	0	0	1	0	0	0
Pavisam kopā:			65	27	9	9	1	5	9	1	1	1	1	1

Piezīme: 41.54% interese ir par jebkuru zivju sugu

27.tabula

1.9.a. un 1.9.b. Kāds ir Jūsu vidējais loms? (kg un gb)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Valsts piederība*	Svars, (kg)			Skaitis, (gb.)		
			Vidējais loms	min	max	Vidējais loms	min	max
1.	Irbe –Bušnieks	R	3,83	0	15	6,74	0	50
2.	Ventspils	R	–	–	–	0,50	0	2
3.	Usma –Puze	R	2,83	0	10	2	0	12
4.	Užava – Pāvilosta	R	4,80	0	10	12	0	40
5.	Liepāja –Durbe	R	3,71	0	6	1,71	0	5
		NR	14	3	25	5	0	10
		Kopā:	17,71	3	31	6,71	–	15
6.	Liepāja-Pape	R	2,50	2	3	1,50	0	3
		NR	–	0	1	–	–	–
		Kopā:	2.50	2	4	1,5	0	3

Rēķinot makšķernieku vidējo lomu pa kvadrantiem (27.tabula), vislielāko ieguvuši 5.kvadranta (*Liepāja – Durbe*) makšķernieki, kuru vidējais loms ir 14kg. Baltijas jūras piekrastē vislielāko vidējo lomu, 4,8kg, noķēruši 4.kvadranta (*Užava – Pāvilosta*) makšķernieki, bet par kilogramu mazāk – 1.kvadranta (*Irbe –Bušnieks*). Diskutabls jautājums ir par nerezidentu no Lietuvas nevēlēšanos atbildēt par lomas lielumu un noķerto zivju daudzumu, kas makšķerē Papes ezera kanālā. Pēc vietējo iedzīvotāju novērojumiem tas nav mazs un Lietuvas makšķernieku pieplūdums norāda uz veiksmīgu lomu šajā vietā. Kaut gan nevēlēšanās sniegt ziņas par iegūto lomu, sevišķi par noķerto zivju skaitu bija novērojama arī starp rezidenti 66% gadījumos.

2.3.4. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMI IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS

1. Makšķerēšanas rīki

Izdevumi par makšķerēšanas rīku (ekipējumu) ir atšķirīgi starp teritoriju iedalījumu kvadrantiem (28.tabula). Tā vidējie izdevumi par aprīkojumu makšķerēšanas galamērķī atšķiras pat par EUR 437,5, kas iespējams un, kas būtu jāpēta, saistīts ar respondentu mājāsaimniecības ienākumiem. Vislielākos vidējos izdevumus par makšķerēšanas rīkiem uzrādīja 5.un 6.kvadranta, bet lētākie rīki bija 4.kvadranta respondentiem, kas, kā iepriekš noskaidrots, netraucēja gūt vidēji lielākos loms. Respondentu izdevumi pa kvadrantiem svārstās no EUR 125 – 2220.

Izdevumu amplitūda par makšķerēšanas rīku vidējiem izdevumiem (29.tabula), kas atrodas respondentu mājās konstatēta rezidenti no 2. un 5.kvadranta no EUR 800 – 2750. Vidēji viena kvadranta mājās atstātie

makšķerēšanas rīki ir par summu EUR 1649,17. Minimālā summa ir EUR 50, kas novērojama 1.kvadranta, bet maksimālā 3.kvadranta respondentiem EUR 7000, tomēr kopumā visu kvadrantu makšķerniekiem rīku izdevumi mājās glabājās par iespaidīgām summām.

28.tabula

2.1.a. Jūsu makšķerēšanas rīku (aprīkojuma) aptuveni izdevumi? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)			
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalās	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (21)	88,33	0	20	400
2.	Ventspils	R	4 (2)	125	0	50	200
3.	Usma –Puze	R	15 (8)	277,5	0	15	1500
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	62.5	0	25	100
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (5)	194	0	60	600
		NR	2	500	500	500	500
		Kopā:	9 (7)	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2 (1)	500	500	500	500
		NR	7(2)	330	0	160	500
		Kopā:	9 (3)	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (43)				

Piezīme: R skaits vid. – 39, NR. skaits – 4

29.tabula

2.1.b. Jūsu zvejas aprīkojuma (rīku) aptuveni izdevumi vispār (mājā)? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)			
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalā s	Vidēji	Mediān a	Min	Max Kopā
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (15)	1003,33	0	50	4000
2.	Ventspils	R	4 (1)	800	0	800	800
3.	Usma –Puze	R	15 (4)	2675	0	700	7000
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (3)	916.66	0	250	1500
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (2)	2750	0	500	5000
		NR	2	0	0	0	0
		Kopā:	9 (2)	2750	–	500	5000
6.	Liepāja-Pape	R	2	1750	–	1000	2500
		NR	7	0	0	0	0
		Kopā:	9 (2)	1750	0	1000	2500
Pavisam kopā:			65 (36)	–	–	–	–

Laivu noma (30.tabula) nav populāra starp respondentiem, tikai 10 respondenti to nomāja vidēji par EUR 14.71. Vislielākos izdevumus gadā par laivas nomu samaksāja 3.kvadranta makšķernieki EUR 1000, bet mazāko – 5.kvadranta EUR 212.5. Mazāko laivas nomas summu maksāja 6.kvadranta rezidenti EUR 20, bet 1.kvadranta makšķernieki nav izmantojuši šādu tūrisma pakalpojumu vispār.

2.2. Vai nomājāt laivu? Kādi izdevumi? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)					
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalās	Vidēji dienā	Mediā na	Min	Max	Dienas gadā	Kopā gadā*
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	0	0	0	0	40	0
2.	Ventspils	R	4 (1)	15	0	15	15	20.25	303.75
3.	Usma –Puze	R	15 (4)	7	0	3	10	25	1000
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (1)	25	0	25	25	14	350
5.	Liepāja – Durbe	R	7 (1)	10	0	10	10	12.25	122.5
		NR	2 (1)	20	0	10	10	4.5	90
		Kopā:	9 (2)	–	–	–	–	–	212.5
6.	Liepāja-Pape	R	2 (1)	10	0	10	10	2	20
		NR	7 (1)	15	0	15	15	51.41	771.13
		Kopā:	9 (2)	–	–	–	–	–	791.13
Pavisam kopā:			65 (10)	–	–	–	–	–	2657.38

Piezīme: laivu noma pieskaitāma tūrisma aktivitātēm.*gadā reizes un dienas ceļojumā (skat.19. un 20.tabulu)

Sava laiva pieder tikai 14 respondentiem (31.tabula) un izdevumi par to krasi atšķiras sākot no parastas gumijas laivas vidēji par EUR 733,33 līdz augstas klases laivai par EUR 31000. Līdz ar to kvadrantu izdevumi atšķiras no EUR 2000 – 33000, savukārt 2.kvadranta (*Ventspils*) respondentiem nav laivu.

2.3. Vai jums ir sava laiva? Cik tā maksāja? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalās	Vidēji	Mediāna	Min	Max	Kopā
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (2)	16500	0	2000	31000	33000
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (7)	1492,85	0	150	3500	10449.95
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (3)	733,33	0	600	1000	2199.99
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (1)	2000	0	2000	2000	2000
		NR	2	0	0	0	0	0
		Kopā:	9 (1)	–	–	–	–	2000
6.	Liepāja-Pape	R	2 (1)	3000	0	3000	3000	3000
		NR	7	0	0	0	0	0
		Kopā:	9 (1)	–	–	–	–	3000
Pavisam kopā:			65 (14)	–	–	–	–	50649.94

Novērojama neatbilstība starp laivu un laivu pārvadāšanas līdzekļu īpašniekiem (32.tabula). Tas skaidrojams ar savstarpējo vienošanos starp makšķerniekiem par laivu izmantošanu. Vidēji izdevumi pa kvadrantiem par piekabi ir EUR 856, bet izdevumu kopsumma – vidēji EUR 1740.

32.tabula

2.4. Vai jums ir laivas pārvadāšanas piekabe (treilers)? Cik tā maksāja? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība *	Skaits kopā/piedalā s	Vidēji	Mediāna	Min	Max	Kopā
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (2)	1500	0	500	2500	3000
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (5)	580	0	500	700	2900
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	600	0	600	600	1200
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (1)	400	0	400	400	400
		NR	2	0	0	0	0	0
		Kopā:	9 (1)	–	–	–	–	400
6.	Liepāja-Pape	R	2 (1)	1200	0	1200	1200	1200
		NR	7	0	0	0	0	0
		Kopā:	2 (1)	–	–	–		1200
Pavisam kopā:			65 (12)	–	–	–		8700

3. Apģērbs un citi izdevumi

Izdevumi par makšķerēšanas apģērbu (ekipējumu) (33.tabula) un citiem izdevumiem (34-38.tabula), kas saistīti ar makšķerēšanu ir atšķirīgi starp teritoriju iedalījumu kvadrantiem. Tā vidējie izdevumi par makšķerēšanas apģērbu 4.kvadrantā ir EUR 1575 un 1.kvadrantā – 405.63, bet 6.kvadranta rezidentiem tie ir nulle. Tā kā makšķernieki no Vācijas nedalījās ar informāciju par makšķerēšanas ekipējumu, tad visi 5.un 6.kvadranta iegūtie dati attiecās uz makšķerniekiem no Lietuvas un tie, salīdzinot ar Latvijas makšķernieku izdevumiem, ir nelieli, EUR 90-135 intervālā.

Makšķerēšanas licences iegāde (34.tabula), attiecinot uz visiem makšķerniekiem, 40% gadījumos notiek interneta vidē. *Irbe –Bušnieks* 1.kvadranta respondenti to dara 43.75% gadījumos, bet *Usma-Puze* 3.kvadranta – pat 50%. Līdzīga situācija ir ar makšķernieku kartes iegādi, turklāt 28.57% to iegādājās visam gadam.

Licences cena atkarīga no vietas un izmantošanas laika, tā dienas maksa, piemēram, Usmas ezerā³² un Durbē³³ ir EUR 5, bet gada licence Puzes ezerā³⁴ ir EUR 45,00. Recenzentu, kas atbildējuši uz šo jautājumu, izdevumi vislielākie ir 3.kvadranta makšķerniekiem EUR 22, mazākie – 5.kvadranta Lietuvas makšķerniekiem, bet nav Ventspils makšķerniekiem (35.tabula).

³²; ³² Pieejams: https://www.zm.gov.lv/public/ck/files/Durbes_ezera_licenc_makskeresanas_nolikums_GALAA.pdf

³³ Pieejams: <https://www.epakalpojumi.lv/Services/LOMS/Lake.aspx?id=45702>

³⁴ Pieejams: <http://news.lv/Ventspils-Novadnieks/2018/04/10/nolikums-par-licenceto-makskeresanu-puzes-ezera>

3.1. Cik aptuveni izmaksā Jūsu makšķerēšanas apģērbs? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (€)				
		Valsts piederība *	Skaitis kopā/piedalā s	Vidēji	Mediāna	Min	Max	Kopā
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (16)	405.63	0	40	1200	6490.08
2.	Ventspils	R	4 (2)	100	0	100	100	200
3.	Usma –Puze	R	15 (8)	275.38	0	3	800	2203.04
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	1575	0	150	3000	3150
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (3)	160	0	30	300	480
		NR	2 (1)	90	0	90	90	90
		Kopā:	9 (4)	–	–	–	–	570
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	0	0	0
		NR	7 (4)	135	0	40	200	540
		Kopā:	9 (4)	–	–	–	–	540
Pavisam kopā:			65 (38)	–	–	–	–	13153.12

3. Licences un makšķerēšanas kartes

3.2.a. Kur iegādājāties licenci un karti?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu skaits				
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pieda lās	Zvejas licences iegādes vieta un laiks				
				Internets	Veikals	Benzīntanks	Gadam	Uz vietas
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (16)	7	3	2	4	0
2.	Ventspils	R	4 (2)	0	0	0	2	0
3.	Usma –Puze	R	15 (8)	4	1	1	1	1
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (3)	1	0	1	1	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (3)	0	1	0	2	0
		NR	2 (1)	1	0	0	0	0
		Kopā:	9	1	1	0	2	0
6.	Liepāja-Pape	R	2 (1)	1	0	0	0	1
		NR	7	0	0	0	0	0
		Kopā:	9 (1)	1	0	0	0	1
Pavisam kopā:			65 (35)	14	5	4	10	2

3.2.b. Cik par licenci maksājāt? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)			
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pi edalās	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (10)	12.9	0	2	45
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (4)	22	0	3	40
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	15	0	15	15
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (1)	10	0	10	10
		NR	2 (1)	5	0	5	5
		Kopā:	9 (2)	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	12.50	12.50	5	20
		NR	7 (1)	3	0	3	3
		Kopā:	9 (3)	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (21)				

3.2.c. Cik par makšķerēšanas karti maksājāt? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)			
		Valsts piederība *	Skaits kopā/piedalā s	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (21)	14.23	14.23	14.23	14.23
2.	Ventspils	R	4 (2)	14.23	14.23	14.23	14.23
3.	Usma –Puze	R	15 (12)	14.23	14.23	14.23	14.23
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (3)	14.23	14.23	14.23	14.23
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (5)	14.23	14.23	14.23	14.23
		NR	2	14.23	14.23	14.23	14.23
		Kopā:	9 (7)	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	14.23	14.23	14.23	14.23
		NR	7 (6)	14.23	14.23	14.23	14.23
		Kopā:	9 (8)	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (53)	–	–	–	754.19

Kopumā par licencēm un makšķernieku kartēm respondenti (36.tabula) ir tērējuši EUR 1044.19. Vislielākie izdevumi bija 1.kvadrantam, bet mazākie – 4.kvadrantam, attiecīgi EUR 427.83 un EUR 72.69.

Izdevumi par makšķerēšanas licenci un karti rezidenti un nerezidenti (EUR)

37.tabula

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)		
		Valsts piederība*	Skaits	Licence	Karte	Kopā *
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (10)	129	298.83	427.83
2.	Ventspils	R	4	0	28.46	28.46
3.	Usma –Puze	R	15 (4)	88	170.76	258.76
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	30	42.69	72.69
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (1)	10	71.15	81.15
		NR	2 (1)	5	28.46	33.46
		Kopā:	9 (2)	15	99.61	114.61
6.	Liepāja-Pape	R	2	25	28.46	53.46
		NR	7 (1)	3	85.38	88.38
		Kopā:	9 (3)	28	113.84	141.84
Pavisam kopā:			65	290	65 (21)	1044.19

Piezīme:* kartes bija visiem recenzentiem izņemot, kam pēc noteikumiem tās nebija vajadzīgas, licenci izmaksas gada griezumā tika aprēķinātas uz vienu ceļojumu.

4. Papildu izmaksas

38.tabula

3.3. Vai bija papildus izdevumi saistīti ar braucienu uz makšķerēšanas vietu? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība *	Skaits kopā/piedalās	Vidēji ceļojumā dienā	Mediān a	Min	Max	Kopā gadā*
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (15)	6,27	–	5	45	1305.41
2.	Ventspils	R	4 (2)	3	–	3	3	414
3.	Usma –Puze	R	15 (5)	18	–	5	40	3132
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	25	–	20	30	2120
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (1)	10	–	10	10	678.6
		NR	2 (1)	7	–	7	7	0
		Kopā:	9 (2)	–	–	–	–	678.6
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	–	0	0	2310
		NR	7 (5)	6.6	–	2	10	580.80
		Kopā:	9 (5)	–	–	–	–	2890.8
Pavisam kopā:			65 (31)	–	–	–	–	10540.81

Piezīme:* ceļojuma reizes gadā (skat.19.tabulā)

Gadā, rēķinot uz 31 respondentu, kas atklāja savus izdevumus, papildus uzdevumi braucienam uz makšķerēšanas vietu veidoja EUR 10540.81. Vislielākie papildus izdevumi bija 1.kvadrantā, mazākie EUR 414 – 2.kvadrantā, bet 5.kvadranta nerezidenti tie nebija nemaz.

4.Ceļa izdevumi

39.tabula

4.1. Ar kādu transportu atbraucāt?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Transporta veids				
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalās	Auto	Kempers	Autobuss	Mikrobuss	Cits
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	17	0	0	0	6
2.	Ventspils	R	4	2	0	0	0	2
3.	Usma –Puze	R	15	11	0	1	0	3
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	4	0	0	0	1
5.	Liepāja –Durbe	R	7	2	0	1	0	4
		NR	2	1	1	0	0	0
		Kopā:	9	3	1	1	0	2
6.	Liepāja-Pape	R	2	2	0	0	0	0
		NR	7	3	1	0	1	2
		Kopā:	9	5	1	0	1	2
Pavisam kopā:			65	42	2	2	1	18

40.tabula

4.2a. Ceļojuma attālums (km)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Ceļa un ceļojuma attālumi (km)*					Ceļojuma attālumi kopā (km)
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalās	Vidēji	Mediāna	Min	Max	Ceļojuma attālums vidēji	
1.	Irbe – Bušnieks	R	23 (18)	199.94	0	82	326	399.88	7197.84
2.	Ventspils	R	4 (2)	33.5	0	5	62	67	134
3.	Usma –Puze	R	15 (12)	120.33	145	28	315	240.66	2887.92
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (3)	114	147	5	190	228	684
5.	Liepāja – Durbe	R	7 (2)	5	0	5	5	10	20
		NR	2	759	759	5	1513	1518	3036
		Kopā:	9 (4)	–	–	–	–	–	3056
6.	Liepāja-Pape	R	2	66	0	18	114	132	264
		NR	7 (6)	456.66	0	76	1756	913.32	5479.92
		Kopā:	9 (8)	–	–	–	–	–	5743.92
Pavisam kopā:			65 (47)	–	–	–	–	–	19703.68

Piezīme: *ceļa attālums līdz maksšķerēšanas vietai, ceļojums – turp atpakaļ

4.2b. Cik degvielas patērējāt šajā ceļojumā (l)? [un cik tas maksā ?] (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Transporta degvielas patēriņš (l)*	Transporta izdevumi (EUR)**		
		Valsts piederība*	Skaitis kopā/pedalās	Vidēji viens respondents dienā un ceļojumā	Vienam respondentam		Gadā visiem
					Dienā un ceļojumā	Gadā	
1.	Irbe – Bušnieks	R	23 (18)	15.78	19.79	586.77	12185.22
2.	Ventspils	R	4 (2)	2.24	2.80	83.02	25.2
3.	Usma –Puze	R	15 (12)	10.81	13.55	401.76	3259.25
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (3)	4.89	6.13	181.75	192.99
5.	Liepāja – Durbe	R	7 (2)	0.43	0.54	23.72	3.76
		NR	2	75.90	95.18	2822.09	571.07
		Kopā:	9 (4)	–	96.72		574.83
6.	Liepāja-Pape	R	2	9.90	12.41	367.96	49.66
		NR	7(6)	25.28	31.70	939.91	3092.29
		Kopā:	9 (8)	–	44.11	540.21	3141.95
Pavisam kopā:			65 (47)	–	–	–	19379.44

Piezīme: *tika pieņemts degvielas vidējais patēriņš (benzīna motoram) 7.5l/100 un cena EUR 1.254/l; dienu skaits ceļojumā (skat. 19.tabulu); **ceļojuma reizes gadā (skat. 20.tabulu). x 29.65

Kopumā 64.62% makšķernieku ir atbraukuši ar vieglajiem transporta līdzekļiem (*auto*)(39.tabula) un atveduši 23 citus makšķerniekus. Ceļojumam uz makšķerēšanas mērķi vislielākais vieglo transporta līdzekļu skaits, 40.48%, izmantots 1.kvadrantā, otrajā vietā ir 2.kvadrants ar 26.19%. Kempers izmantots 5.kvadrantā, mikrobuss – 6.kvadrantā, ar autobusu braukuši 5.kvadranta respondenti, bet citu pārvietošanas veidu (ar velosipēdu, laivu vai kājām) 27.69%, izņemot 5.kvadranta nerezidentus.

Rēķinot ceļojuma attālumu (40.tabula), ko veikuši respondenti, lai sasniegtu mērķi, vislielāko km skaitu nobraukuši 1., 3. un 2. kvadranta makšķernieki, attiecīgi 7197.84 km, 3036km un 2887.92km, bet mazāko, tikai 20km – 5.kvadranta rezidenti- liepājnieki. Kopumā respondenti nobraukuši 19703.69km iztērējot par degvielu EUR 19379.44 (41.tabula). Lielākais degvielas patēriņš vienam ceļojumam kvadrantā veidojās attāluma un transporta līdzekļu skaita dēļ. Nerezidenti, kas mēroja tālāku ceļu bija 6. un 5.kvadrantā un to izlietotā degviela attiecīgi 410.99l un 227.70l. Rezidenti no 1. un 3.kvadranta izlietoja 539.84l un 216,59l, kas tiem izmaksāja EUR 12185,22.

5. Izmitināšana

42.tabula

5.1. Kādām naktsmītnēm dodāt priekšroku?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu naktsmītnes izvēle									
		Valsts piederība *	Skaits	Kempings	Viesu nams	Brīvdienu māja	Jauniešu mītne	Kemperis	Hostelis	Viesnīca	Telts	Cits	Neizmanto
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	1	1	6	1	3	1	0	1	9	0
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
3.	Usma –Puze	R	15	4	1	1	1	0	1	0	2	2	3
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3
5.	Liepāja –Durbe	R	7	0	1	0	0	0	0	0	0	1	5
		NR	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
		Kopā:	9	0	1	0	0	1	0	0	1	1	5
6.	Liepāja-Pape	R	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
		NR	7	2	3	0	0	1	0	1	0	0	0
		Kopā:	9	3	3	1	0	1	0	1	0	0	0
Pavisam kopā:			65	8	6	8	2	5	2	1	7	12	14

43.tabula

5.2.a Cik tērējāt naktsmītnē? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu izdevumi (EUR)**			
				Vienam respondentam			Visiem gadā
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalās	Dienā	Ceļojumā	Gadā	
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (5)	31.0	58.90	1240.00	6200.00
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (5)	37.0	61.79	925.00	4625.00
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	0	0	0	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (2)	35.0	61.25	428.75	2143.75
		NR	2	0	0	0	0
		Kopā:	9 (2)	35.0	61.25	428.75	2143.75
6.	Liepāja-Pape	R	2	17.5	17.50	17.50	35.00
		NR	7 (6)	31.67	85.83	1628.11	3256.23
		Kopā:	9 (6)	49.17	103.33	1645.61	3291.23
	Pavisam kopā:		65 (20)				16259.98

Piezīmes: 25.36 EUR vid. izmaksas vienā kvadrantā par naktsmītni dienā; [1.kvadr. — 31; 2.kvadr. — 0; 3.kvadr.— 37; 4.kvadr. — 0; 5.kvadr. — 35; 6.kvadr. — 14.06]; 105.83 EUR tērē vienā kvadrantā 20 resp.; 5.29 diena vid. vienā kvadrantā; 635.02 EUR tērē naktsmītnēm, jeb 31.75 EUR viens resp.

44.tabula

5.2.b. Cik būtu vēlme tērēt naktsmītnei? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu vēlme maksāt (EUR)			
		Valsts piederība *	Skaits kopā/piedalās	Vidēji dienā	Mediāna	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (17)	38	0	5	50
2.	Ventspils	R	4 (3)	13.33	0	5	20
3.	Usma –Puze	R	15 (10)	38	0	5	70
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	10	0	5	5
5.	Liepāja –Durbe	R	7(3)	38	0	15	40
		NR	2	0	0	0	0
		Kopā:	7 (3)	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	35	22.5	20	25
		NR	7 (6)	39	0	15	45
		Kopā:	9 (7)	–	–	–	–
	Pavisam kopā:		65 (32)	–	–	–	–

45.tabula

5.3. Vai esat apmierināti ar naktsmāju sniegto kvalitāti? Novērtējiet 10 ballēs?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Apmierinājums par naktsmītņu kvalitāti, ballēs		
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalās	Vidējais	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (4)	7	4	9
2.	Ventspils	R	4	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (4)	8	6	10
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	0	0	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (2)	10	10	10
		NR	2	0	0	0
		Kopā:	9	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	9	7	10
		NR	7 (6)	9	7	10
		Kopā:	9	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (18)	–	–	–

Izvēloties naktsmītnes (42.tabula), 1.kvadranta 9.23% respondenti deva priekšroku brīvdienu mājām, 4.62% kempingiem un 13.85% citam nakšņošanas veidam, kas *Irbe –Bušnieks* teritorijā bija nakšņošana savos transporta līdzekļos. 2.kvadranta viens respondents nakšņoja teltī, bet trīs savās mājās, bija ventspilnieki. 3.kvadranta 6.15% makšķernieku nakšņoja kempingos un 3.08% teltīs un tikpat savos transporta līdzekļos. No

pieciem 4.kvadranta makšķerniekiem 3.08% nakšņoja teltīs, pārējie savās mājās. No septiņiem 5.kvadranta makšķerniekiem-rezidentiem tikai viens izmantoja viesu namu kā naktsmītņi, bet divi nerezidenti – telti un kempri. 6.kvadrantā aptaujātie makšķernieki-rezidenti norādīja kempingu un brīvdienu māju izmantošanu naktsmītnei, savukārt, 4.62% makšķernieki-nerezidenti, uz viesu namu, 3.08% uz viesu namu un pārējie pa vienam apmetās viesnīcā vai nakšņoja savā kempī.

Respondentu naktsmītņes tēriņi gadā sastādīja EUR 16259.98 (43.tabula). Vislielākie 1.kvadrantā un 2.kvadrantā, kur tika konstatēts vislielākais respondentu skaits. Makšķernieki-rezidenti no 6.kvadranta tērēja vismazāko summu, tikai EUR 35 par naktsmītņi, bet 4.kvadranta un 5.kvadranta nerezidenti nav izdevumu par naktsmītņi. Vidēji vienā kvadrantā izmaksas par naktsmītņi dienā ir EUR 25.36; 1.kvadrantā – EUR 31; 3.kvadrantā – EUR 37; 5.kvadrantā – EUR 35; 6.kvadrantā – EUR 14.06; Viens respondents vidēji tērē 31.75 EUR.

Izvaicājot respondentus tika konstatēts, ka, salīdzinot vēlmi maksāt ar reāli maksāto vidēji dienā (44. un 43.tabula), izdevumu summa pa kvadrantiem palielinājās amplitūdā no EUR 0.33 2.kvadrantā līdz EUR 8.89 1.kvadrantā. Iespējams vēlme maksāt ir atkarīga no naktsmītņes kvalitātes – uz to norāda 5. un 6. kvadranta vidējais apmierinājuma novērtējums ballēs 10 un 9 (45.tabula).

6.Ēdināšana

46.tabula

6.1. Kad esat makšķerēšanā, kādai ēdināšanas iestādei dodat priekšroku?

Kva dr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu ēdināšanas iestāžu izvēle			
		Valsts piederība*	Skaits kopā/piedalās	Restorāns	Kafejnīca	Krogs	Cits
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	0	1	1	21
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (11)	0	2	2	7
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (4)	0	0	0	4
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (5)	0	0	0	5
		NR	2	0	0	0	2
		Kopā:	9 (7)	0	0	0	7
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	0	2
		NR	7 (6)	0	2	0	4
		Kopā:	9 (6)	0	2	0	6
Pavisam kopā (skaits):			65 (53)	0	5	3	45

47.tabula

6.2. Cik apmierināti esat ar ēdināšanas uzņēmumu darbu?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Apmierinājums par ēdināšanas iestāžu darbu		
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalās	Vidējais	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (4)	6,5	5	9
2.	Ventspils	R	4	0	0	0

3.	Usma –Puze	R	15 (4)	7,75	7	9
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	0	0	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7	0	0	0
		NR	2	0	0	0
		Kopā:	9	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	0
		NR	7 (2)	8,5	8	9
		Kopā:	9 (2)	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (10)	–	–	–

48.tabula

6.3. Ja paši gatavojat, kur pērkat produktus?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Produktu iegādes vieta				
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalās	Zvejas vietas tuvumā	Veikalā	Pa ceļam	Ved no mājām	n/a
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	2	1	6	14	0
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0	4
3.	Usma –Puze	R	15 (11)	2	0	7	2	0
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (4)	1	0	2	1	1
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (5)	1	1	1	2	2
		NR	2	1	0	1	0	0
		Kopā:	9	2	1	2	2	2
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	1	1	0	0
		NR	7	2	0	4	1	0
		Kopā:	9	2	1	4	2	0
Pavisam kopā (skaits):			65 (61)	9	3	22	20	7

Piezīme: pārtikas produktus iegādā pa ceļam – 36.07%; 32.79% ved no mājām un 14.75% zvejas vietas tuvumā.

49.tabula

6.4. Cik EUR tērējat ēšanai makšķerēšanas dienā [ceļojumā, gadā]? (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi ēšanai vienam respondentam (EUR)		Izdevumi ēšanai visiem respondentiem gadā (EUR)
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalā	Vidēji dienā	Vidēji ceļojumā	
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (20)	20.6	39.14	1487.32
2.	Ventspils	R	4	0	0.00	0
3.	Usma –Puze	R	15 (10)	18.8	31.40	524.38
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (4)	11.25	39.38	551.32
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (5)	12.0	21.00	183.75
		NR	2	6.50	9.75	29.25
		Kopā:	9 (7)	18.5	30.75	213

6.	Liepāja-Pape	R	2	10	10.00	20
		NR	7	17.86	48.40	918.15
		Kopā:	9	27.86	58.4	938.15
Pavisam kopā:			65 (50)	–	–	3714.17

Piezīmes: 44.37 EUR vid. tērē ēdināšanai vienā kvadrantā vienā dienā, jeb 5.32 EUR dienā viens resp. [1.kvadr. – 1.03; 2.kvadr. – 0; 3.kvadr.– 18.8; 4.kvadr. – 2.81; 5.kvadr. – 2.06; 6.kvadr. – 3.1]; 143.84 EUR tērē vienā kvadrantā 50 resp. dienā; 2.71 diena vid. vienā kvadrantā; 760.53 EUR vid. tērē ēšanai ceļojumā vienā kvadrantā, jeb 15.21 EUR viens resp.; R –EUR 23.49 un NR – EUR 29.08.

50.tabula

6.5. Cik EUR vidēji Jūs būtu gatavi tērēt ēšanai makšķerēšanas dienā?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Gatavība maksāt par ēšanu dienā vienam respondentam (EUR)			
		Valsts piederība*	Skaitis kopā/pieda lās	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (20)	20.76	0	10	70
2.	Ventspils	R	4 (1)	5	5	5	5
3.	Usma –Puze	R	15 (10)	20.20	0	8	40
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (4)	11.75	0	7	20
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (5)	13	0	10	25
		NR	2	10	10	10	10
		Kopā:	9 (7)	23	10	10	17.5
6.	Liepāja-Pape	R	2	10	10	10	10
		NR	7	17.86	15.0	10	25
		Kopā:	9	27.86	12.5	10	17.5
Pavisam kopā:			65 (52)	–	–	–	–

No aptaujātiem respondentiem (46.tabula) 84.91% deva priekšroku gādāt par ēdienu pašiem un tikai 9.43% izvēle krita uz kafejnīcām un 5.66% uz krogiem. Pa vienam pēdējos izvēlējās 1.kvadranta, bet pa diviem 3.kvadranta makšķernieki, 6.kvadranta divi lietuvieši deva priekšroku kafejnīcai. Iespējams viens no iemesliem ir respondentu ēdināšanas iestāžu darba vērtējums, kas variē no 6.5 ballēm 1.kvadrantā līdz 7.75 ballēm 3.kvadrantā (47.tabula). Visaugstāko vērtējumu 8.5 balles izpelnījās 6.kvadranta vasaras kafejnīca "Amber wind beach cafe".

Kā redzams, labu ēdināšanas iestāžu trūkums var būt viens no iemesliem kāpēc makšķernieki pērk produktus un paši gatavo ēdienu (48.tabula). 1.kvadrantā, attiecinot uz respondentiem, kas atbildējuši uz šo jautājumu, tādu ir 22.95%, kas ir vislielākais skaits no visas pētījuma teritorijas. Pa diviem respondentiem 1., 3., 5. un 6.kvadrantā, ka arī pa vienam 4. kvadrantā tika konstatēts kas pērk pārtiku makšķerēšanas vietas tuvumā, resp., visā piejūras teritorijā deviņi, kas ir 13.87% no visiem vai 14.75%, kas atbildējuši uz šo jautājumu. Trešā daļa makšķernieku, jeb 33.85%, pērk produktus pa ceļam uz makšķerēšanas galamērķi. Visvairāk tādu ir 3. un 1.kvadrantā, attiecīgi 10.77% un 9.23%. Tādējādi var uzskatīt, ka pa 13.85% respondenti pārtiku iepērk 1. un 3. kvadranta teritorijā. 2.kvadranta makšķernieki ir vietējie iedzīvotāji un tiem nav problēmu ieturēties mājā. 4.kvadrantā respondentu skaits, kas iegādājās šeit pārtiku sastāda 4.62%, 5.kvadrantā – 9.43% un 6.kvadrantā tādu ir 9.23%.

Izdevumi par iegādāto pārtiku vidēji dienā ir no EUR 10 6.kvadranta rezidentam līdz EUR 20.6 1.kvadranta makšķerniekiem (49.tabula). Gada aprēķini parāda, ka kopīgā izdevumu summa par ēšanu makšķerēšanas galamērķī pētījuma teritorijā sastāda EUR 3714.17. Vislielākie izdevumi ir 1.kvadranta makšķerniekiem gadā EUR 1487.32 un mazākie 6.kvadranta respondentiem EUR 20. Jāatzīmē, ka 5.kvadranta makšķerniekiem-nerezidenti un 6.kvadranta makšķerniekiem-rezidenti ir vismazākais tēriņš ēšanai, tikai EUR 6.5 un EUR 10.

Vēlme tērēt ēšanai (50.tabula) 1.kvadrantā tuva esošiem izdevumiem, 2.kvadrantā respondenti nesniedza atbildi, bet 3. kvadranta makšķernieki tērēšanas summu palielināja par EUR 1.4, 4.kvadranta par EUR 0.5, 5.kvadranta par EUR 1 un EUR 3.50 nerezidenti, ka arī 6.kvadranta makšķernieku vēlme tērēt ēšanai palika tādā pašā līmenī.

7.Izklaide

51.tabula

7.1. Vai bez makšķerēšanas Jūs savu laiku izmantojat arī citām atpūtas aktivitātēm?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu atpūtas aktivitātes izvēle							
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalās	Burāšana	Dabas takas	Pirts	Riteņbraukšana	Vēja dēlis	Zirgu izjādes	Citi pasākumi	Neizmanto
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (3)	0	1	1	1	0	0	0	0
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (6)	2	0	0	0	1	1	2	0
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (1)	0	0	0	1	0	0	0	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7	0	0	0	0	0	0	0	0
		NR	2	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kopā:	9	–	–	–	–	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2 (1)	0	0	1	0	0	0	0	0
		NR	7 (3)	0	0	0	2	0	0	1	0
		Kopā:	9 (4)	–	–	–	–	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (14)	2	1	2	4	1	1	3	0

52.tabula

7.2.a Cik EUR tērējat izklaidēm dienā ? [ceļojumā, gadā?] (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Izdevumi izklaidēm vienam respondentam (EUR)		Izdevumi izklaidēm visiem respondentiem gadā (EUR)
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalās	Vidēji dienā	Vidēji ceļojumā	
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (2)	40	76	2253.40
2.	Ventspils	R	4 (1)	0	0	0.00

3.	Usma –Puze	R	15 (3)	45	75.15	2228.20
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (4)	25	87.5	2594.38
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (5)	0	0	0
		NR	2	0	0	0
		Kopā:	9 (7)	0	0	0
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	0
		NR	7	30	81.30	2410.55
		Kopā:	9	30	81.30	2410.55
Pavisam kopā:			65 (7)	–	–	9486.53

53.tabula

7.2.b. Cik EIRO būtu vēlme tērēt šādām izklaidēm vēl?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Gatavība maksāt par izklaidēm (EUR)		
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pi edalās	Vidēji	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (2)	40	20	50
2.	Ventspils	R	4 (1)	20	20	20
3.	Usma –Puze	R	15 (3)	45	15	50
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	25	0	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7	20	20	20
		NR	2	27	25	30
		Kopā:	9	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	0
		NR	7 (1)	30	30	30
		Kopā:	9 (1)	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (7)	–	–	–

54.tabula

7.3. Vai esat apmierināti ar piedāvātām izklaidēm? Novērtējiet 10 ballēs!

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Apmierinājums par izklaides aktivitātēm		
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pie dalās	Vidējais	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (3)	8,33	7	9
2.	Ventspils	R	4	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (1)	10	10	10
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	0	0	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7	0	0	0
		NR	2	0	0	0
		Kopā:	9	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	0
		NR	7	0	0	0
		Kopā:	9	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (4)	–	–	–

7.4. Kādus ierosinājumus ieviest makšķerēšanas tūrisma pakalpojumu sniedzējiem?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu ierosinājumi							
		Valsts piederība*	Skaitis kopā/piedalās	Infrastruktūra	Ceļu uzlabojums	Laivu noma	Makšķerēšanas rīku noma	Elektrības pievads	Vieta gaļas cepšanai	Dīķi karšām	Kaut ko bērniem
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (3)	2	0	0	0	0	0	0	1
2.	Ventspils	R	4	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Usma –Puze	R	15 (6)	0	3	1	1	1	0	0	0
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (2)	0	0	0	0	0	1	1	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (1)	1	0	0	0	0	0	0	0
		NR	2	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kopā:	9 (1)	1	–	–	–	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	0	0	0	0	0	0	0
		NR	7	0	0	0	0	0	0	0	0
		Kopā:	9	–	–	–	–	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (12)	3	3	1	1	1	1	1	1

Nevarētu teikt, ka makšķernieki bez makšķerēšanas aktīvi piedalītos citās aktivitātēs (51.tabula), tādu ir 21.54% no aptaujātiem respondentiem. Tomēr makšķerēšanai nelabvēlīgie apstākļi, ka arī ģimenes locekļi un citi pasažieri veicina izmantot dažādas atpūtas aktivitātes. 1.kvadranta respondenti izvēlējās *dabas takas, pirts pakalpojumus un riteņbraukšanu*. Ventspils makšķernieki koncentrējās tikai uz pamatnodarbošanos, makšķerēt, bet 3.kvadranta – piedalījās gan burāšanā gan izmantoja vēja dēli, tāpat zirgu izjādes, ka arī citus pasākumu. 4.kvadranta respondenti izmantoja izdevību brīvo no makšķerēšanas laiku veltīt riteņbraukšanai, bet 6.kvadranta makšķernieki-respondenti – iecienījuši pirti, savukārt, makšķernieki-nerezidenti piedalījās riteņbraukšanā un citos pasākumos.

Lai piedalītos iepriekš minētajās atpūtas aktivitātēs (52.tabula), respondenti vidēji dienā tērēja no EUR 45 3.kvadrantā līdz EUR 30 6.kvadrantā. Gada griezumā vislielākos tēriņus veica 4.kvadranta respondenti EUR 2594.38. 2., 5. un 6.kvadranta makšķernieki un 5.makšķernieki-nerezidenti neizmantoja izklaides un līdz ar to viņiem nebija izdevumu. Pētījums konstatēja, ka aptaujātie respondenti, pieturās pie iepriekšējā tēriņa (53. un 54.tabula) vai nedaudz paaugstina likmi par atpūtas aktivitātēm. Izņēmums 6.kvadranta vietējie makšķernieki, kam nebija nekādu vēlmju izpausties šajās aktivitātēs. Izpēte turpmāk būtu jāveic makšķernieku-nerezidentu 5. un 6.kvadrantu virzienā. Iespējama atpūtas aktivitāšu kvalitāte (54.tabula) ir saistīta ar vēlmi (55.tabula), ka arī paaugstināt izdevumus par tām.

2.3.5. MAKŠĶERNIEKU KĀ MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA MĒRĶAUDITORIJAS NOVĒRTĒŠANA IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS

56.tabula

8.2a. Dzimums

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Dzimums	
		Valsts piederība*	Skaitis kopā	vīrietis	sieviete
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	20	3
2.	Ventspils	R	4	3	1
3.	Usma –Puze	R	15	15	0
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	5	0
5.	Liepāja –Durbe	R	7	7	0
		NR	2	2	0
		Kopā:	9	9	0
6.	Liepāja-Pape	R	2	2	0
		NR	7	7	0
		Kopā:	9	9	0
Pavisam kopā:			65	61	4

57.tabula

8.2b. Vecums

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Vecums, gadi			
		Valsts piederība*	Skaitis kopā/pie dalās	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23	44.17	46	22	63
2.	Ventspils	R	4	44	44	34	54
3.	Usma –Puze	R	15 (13)	53.46	0	28	76
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	44.2	40	30	65
5.	Liepāja –Durbe	R	7	36.14	27	13	61
		NR	2	60	60	60	60
		Kopā:	9	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	62.5	62.5	58	67
		NR	7	54.14	60	17	76
		Kopā:	9	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (63)	–	–	–	–

8.3. Cik personu ir Jūsu ģimenē?

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Vecums			
		Valsts piederība*	Skaitis kopā/pie dalās	Vidēji	Mediāna	Min	Max
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (19)	3	0	1	6
2.	Ventspils	R	4 (1)	2	0	2	2
3.	Usma –Puze	R	15 (11)	3.27	0	2	6
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (3)	1.67	0	1	2
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (3)	2	0	1	3
		NR	2	2.5	2,5	1	4
		Kopā:	9 (5)	–	–	–	–
6.	Liepāja-Pape	R	2	3.5	3.5	3	4
		NR	7 (2)	1	0	2	2
		Kopā:	9 (4)	–	–	–	–
Pavisam kopā:			65 (43)	–	–	–	–

8.4. Kāda ir Jūsu profesija?

Kvadr · Nr.	Apraksts	Respondenti		Respondentu naktsmītnes izvēle																													
		Valsts piederība*	Skaits kopā/pedalās	Atslēdznieks	Automehāniķis	Celtnieks	Ceļojumu gids	Ceļu uzturētājs	Ekonomists	Elektromontieris	galdnieks	Grāmatvedis	ierēdnis	Inženieris	Kempinga pārvaldnieks	Kuģa kapteinis	Meistars	Meliorators	Metinātājs	Mežsārdes operators	Montieris	Pavārs	Pārdevājs	Pedagogs	pensionārs	Policists	Projekta vadītājs	Santehniķis	Skolēns	Šoferis	Tehnoloģis	Trolejbusu vadītājs	Uzņēmējs
1.	Irbe – Bušnieks	R	23 (22)	1	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	3
2.	Ventspils	R	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
3.	Usma – Puze	R	15	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	2	1	1	1	
4.	Užava – Pāvilosta	R	5	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
5.	Liepāja – Durbe	R	7 (6)	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	
		NR	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		Kopā :	9 (8)	0	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0
6.	Liepāja- Pape	R	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
		NR	7 (5)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0
		Kopā :	9 (7)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0
Pavisam kopā:			65	1	4	3	1	1	1	3	1	1	0	2	1	1	0	0	4	1	1	4	1	4	9	1	1	1	2	2	2	0	5

8.5. Makšķernieku mājāsaimniecību aptuvenie ienākumi mēnesī (EUR)?

Kvad r. Nr.	Apraksts	Respondenti		Mājsaimniecības ienākumi (EUR)							
		Valsts piederī ba*	Skaits kopā/pied alās	<500	500-800	801-1100	1101-1400	1401-1700	1701-2000	>2000	Kopā ienākumi mēnesī (EUR)
1.	Irbe –Bušnieks	R	23 (22)	0	7	7	2	0	1	5	18100-28310
2.	Ventspils	R	4	0	0	3	0	0	1	0	4104-5300
3.	Usma –Puze	R	15	0	4	2	0	1	2	6	8405-23100
4.	Užava – Pāvilosta	R	5 (4)	1	1	0	0	1	0	1	2401-4500
5.	Liepāja –Durbe	R	7 (6)	0	3	2	0	0	0	1	3102-6600
		NR	2	0	0	1	0	0	0	1	801-3100
		Kopā:	9 (8)	0	3	3	0	0	0	2	3903-9700
6.	Liepāja-Pape	R	2	0	1	0	0	0	0	1	500-2800
		NR	7 (6)	1	2	1	1	0	0	1	3402-8100
		Kopā:	9 (8)	1	3	1	1	0	0	2	3902-10900
Pavisam kopā':			65 (61)	2	18	16	3	2	4	16	51025-71600

Piezīme: R – EUR 46 822-60 400; NR – EUR 4 203-11 200; uz vienu R- EUR 883 -1 140; NR – EUR 525-1400 (LT!) vai gadā R – EUR 10 601-13 676; NR – EUR 6 305-16 800

Demogrāfiskie dati uzrāda kā tikai divos kvadrantos, 1. un 2. ir sieviešu dzimuma pārstāves, kas ir tikai 6.15% no kopējā makšķernieku skaita (56.tabula).

Vidējā vecuma makšķernieki-rezidenti ir no 5.kvadranta (57.tabula), to vecums ir 36,14 gadi, bet vecākiem rezidentiem, kuri devušies uz 6.kvadrantu, ir 62,5 gadi. Jaunākais 13 gadus makšķernieks brauca līdz tēvam uz 5.kvadranta, bet 17.gadu vecs lietuvietis uz 6.kvadrantu teritoriju. Savukārt vecākam makšķerniekam ir 76 gadi un gados vecākie ir no 3. un 6. kvadranta.

No 66,15% respondentiem tika iegūta informācija par ģimenes lielumu (58.tabula), kas maksimāli ir 1. un 3.kvadrantā un sastāv no sešiem cilvēkiem, 5.kvadrantā nerezidentiem un 6.kvadranta rezidentiem – no četriem cilvēkiem.

Aptauja parādīja, ka makšķernieki pārstāv 30 dažādas profesijas (59.tabulas). Visbiežākais amats ir uzņēmējs, kas ir trijos kvadrantos: 1; 2; un 3. Pa trim automehāniķu un pavāru profesijām 1.kvadrantā. 3.kvadrantā ir divi elektomontieri un šoferi. Deviņi makšķernieki ir pensionāri: četri 3.kvadrantā; trīs 6.kvadrantā un pa vienam 1. un 5.kvadrantā.

Kopā mājāsaimniecībās respondentiem lielākie ienākumi (60.tabula) ir 1.kvadrantā, kas ir no EUR 18 100 līdz EUR 28 310, nākošie 3.kvadrantā no EUR 8 405 līdz EUR 23 100. Visbiežāk ienākumi mēnesī ir amplitūdā no EUR 500līdz EUR 800 un no EUR 801 līdz EUR 1100, piem., 1. kvadrantā tādu ir 63,64%, toties ar ienākumiem, kas EUR >2000 ir 22,73% respondentu. Vēl lielāku pēdējo ienākumu kategoriju pārstāv arī 3. kvadranta

makšķernieki. Tas nozīmē, ka rezidentu starpā valda diezgan krasa ienākumu atšķirība, kas atspoguļojās arī izdevumos. Tā kā nerezidenti ir no ekonomiski atšķirīgām valstīm, tad atšķiras to ienākumi un izdevumi (61.tabula).

2.3.6. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMI PA NOZARĒM IZPĒTES TERITORIJAS KVADRANTOS

Makšķernieku izdevumi pa nozarēm un kvadrantiem aprēķināti un sagrupēti pa ietekmes nozarēm: **Izmitināšana; Ēdināšana; Transporta pakalpojumi; Tūrisma aktivitātes** un **Mazumtirdzniecība**, ņemot vērā respondentu skaitu, kas atbildējuši uz anketas jautājumu.

Vislielākais izdevumu, ceļojumā uz makšķerēšanas galamērķi, pieaugums dienā, salīdzinot aptaujā konstatēto un respondentu izteikto vēlmi, ir *Izmitināšanas nozarē* EUR 59.16, kas acīmredzot saistīta ar naktsmītņu kvalitāti (45.tabula), uz to norāda sevišķi 5. un 6.kvadranta respondentu vērtējumi (skat.61. un 62.tabulu). Vēlme maksāt 1.kvadrantā vairāk par nakšņošanu saistīta ar vēlmi sagaidīt labāku kvalitāti, jo respondenti vērtēja kritiskas piezīmes izmitināšanai. Reālajā situācijā, kā tas tika noskaidrots aptaujā (61.tabula), vislielākā izdevumu summa par nakšņošanu bija 3.kvadranta respondentiem, bet mazākā – 6.kvadranta rezidenti. Savukārt 4. rezidenti un 5. kvadranta nerezidenti, resp., lietuviešu makšķernieki, nemaksā par izmitināšanu. Iespējams daļa no tiem būtu potenciālie šīs nozares pakalpojumu ņēmēji.

Ēdināšanas nozarē vienam makšķerniekam vienai dienai paredzēts EUR 11.56 izdevumu pieaugums, salīdzinot ar reālā vidē konstatēto (61. un 62.tabula). *Tūrisma aktivitātēm* tiek prognozēts EUR 67 pieaugums. Vērtējot pa kvadrantiem vislielāko izdevumu pieaugumu dienā vienam makšķerniekam paredz 2. un 5.kvadrantā nerezidenti, atbilstoši EUR 38.33 un EUR 30.5. Ēdināšanas nozarē lielākos izdevumus uz vienu makšķernieku uzrādīja 1.kvadranta respondenti (61.tabula), bet mazākos 5. un 6.kvadranta rezidenti. Vietējie iedzīvotāji, makšķernieki no Ventspils, netērē ēšanai, saistībā ar došanos makšķerēt.

Izdevumi *Transporta nozarei* 5.kvadranta rezidenti-makšķerniekiem, kas dzīvo pārsvarā Liepājā (61.tabula) ir minimāli, tikai EUR 0.54 vidēji uz vienu respondentiem, kaut gan Ventspils makšķerniekiem šī summa ir nedaudz lielāka EUR 2.8. Kā jau tika iepriekš tekstā konstatēts, tālāks ceļš saistīts ar lielākiem transporta izdevumiem, tādēļ nerezidenta izdevumi transporta nozarei ir lielāki 5.kvadrantā un tie vidēji ir EUR 95.18.

Par tūrisma aktivitātēm (61.tabula) visvairāk ieinteresēti ir 3. un 1.kvadranta respondenti, atbilstoši EUR 45 un EUR 40. Tomēr vislielāko izdevumu summu vienam makšķerniekam sastāda izdevumi mazumtirdzniecības nozarē.

Vislielākie izdevumi *Mazumtirdzniecības nozarē* (61.tabula) ir 4.kvadranta makšķerniekiem rezidenti, izdevumu summa uz vienu respondentu sastāda EUR 1438.36, otrā vietā 6.kvadrants, kur izdevumi vienam respondentam ir EUR 1194.57, kaut gan lielākie izdevumi ir makšķerniekiem-rezidenti, bet makšķernieki-nerezidenti maksā ļoti mazu summu, tikai EUR 37.12. Šo makšķernieku kahortai, pārsvarā no Lietuvas, būtu jāvelta lielāka uzmanība ieņēmumu no makšķerēšanas tūrisma palielināšanai. Rēķinot pa nozarēm uz visām kvadrantu teritorijām (61. un 62. tabula) makšķerēšana lielāko pienesumu tautsaimniecībai no viena respondenta ir no mazumtirdzniecības EUR 5153.4.

Rēķinot viena makšķernieka makšķerēšanas izdevumus dienā un ceļojumā (61. un 63.tabula), noskaidrota katra kvadranta lielākā izdevumu summa. Vienam makšķerniekam vislielākie dienas un ceļojuma izdevumi bija 4. kvadrantā EUR 1480.74. Lielākie mazumtirdzniecības nozares izdevumi ir 6.kvadranta rezidentiem.

61. tabula

Makšķernieka makšķerēšanas izdevumi dienā pa nozarēm (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Nozares izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība*	Skaits kopā	Izmītināšana	Ēdināšana	Transporta pakalpojumi	Tūrisma aktivitātes	Mazumtirdzniecība
1.	Irbe –Bušnieks	R	1	31	20.6	19.79	40	1004.3
2.	Ventspils	R	1	0	0	2.8	0	384.95
3.	Usma –Puze	R	1	37	18.8	13.55	45	352.49
4.	Užava – Pāvilosta	R	1	0	11.25	6.13	25	1438.36
5.	Liepāja –Durbe	R	1	35	12	0.54	0	757.68
		NR	1	0	6.5	95.18	0	21.05
		Kopā:	1	35	18.5	0	0	778.73
6.	Liepāja-Pape	R	1	17.5	10	0	0	1157.45
		NR	1	31.67	17.86	31.7	30	37.12
		Kopā:	1	49.17	27.86	31.7	0	1194.57
Pavisam kopā:			6	152.17	107.01	169.69	140	5153.4

Neņemot vērā izdevumus mazumtirdzniecībā, vismazākie izdevumi pārējās nozarēs bija Ventspils un Liepājas vietējiem iedzīvotājiem makšķerniekiem, resp. 2. un 6.kvadrantā, tikai EUR 2.8 un EUR 27.5 atbilstoši. Lai palielinātu nozaru izdevumus būtu jāpēta, kā šīs nozares šai makšķernieku grupai attīstīt. Padziļinātu izpēti būtu jāveic arī 5. *Liepāja –Durbe* un 6. *Liepāja-Pape* kvadranta makšķernieku-nerezidentu tēriņiem, kur vienas dienas izdevumi vienam makšķerniekam konstatēti tikai EUR 122.73 un EUR 158.35. Viens makšķernieks izpētes teritorijā, balstoties uz kvadrantos iegūtiem datiem, vidēji dienā tērē EUR 953.71, savukārt vienā ceļojumā EUR 1025.79.

Makšķernieka vēlmes tērēt dienā pa nozarēm (62. tabula) analīze parāda, ka, salīdzinot ar reālo situāciju (61.tabula) izmaiņu summas ir nelielas no EUR 0.26 pieauguma *Transporta nozarē* līdz EUR 67 izdevumi par *Tūrisma aktivitātēm*. Vēlmes maksāt analīze parāda, ka 2. un 5. kvadrants prognozēts ka ieguvējs makšķerēšanas dienā par summu EUR 38.33 un EUR 30.5, bet mazākus ieguvumus no makšķerniekiem dienā iegūs 3.kvadrants tikai EUR 2.4. Kopumā vidējais izdevumu pieaugums uz pētāmo teritoriju no makšķernieka dienā ir prognozēts aptuveni EUR 23, bet viens makšķernieks dienā vidēji pa kvadrantiem gatavs tērēt pa visām nozarēm EUR 976.71.

Makšķernieka vēlme tērēt dienā pa nozarēm (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Nozares izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība*	Skaitis kopā	Izmitināšana	Ēdināšana	Transporta pakalpojumi	Tūrisma aktivitātes	Mazumtirdzniecība
1	Irbe –Bušnieks	R	1	38	20.76	19.79	40	1004.30
2	Ventspils	R	1	13.33	5	2.8	20	384.95
3	Usma –Puze	R	1	38	20.2	13.55	45	352.49
4	Užava – Pāvilosta	R	1	10	11.75	6.13	25	1438.36
5	Liepāja –Durbe	R	1	38	13	0.8	20	757.68
		NR	1	0	10	95.18	27	21.05
		Kopā:	1	38	23	95.98	47	778.73
6	Liepāja-Pape	R	1	35	10	0	0	1157.45
		NR	1	39	27.86	31.7	30	37.12
		Kopā:	1	74	37.86	31.7	30	1194.57
Pavisam kopā:			6	211.33	118.57	169.95	207	5153.4

Viena makšķernieka ceļojumu izdevumi pa nozarēm (63.tabula) parāda līdzīgu ainu, kā izdevumi pa dienām, resp., 4.kvadrantā lielākie izdevumi iedalījumā pa nozarēm EUR 1607.61, bet mazākie EUR 552.38 3.kvadrantā. Viena makšķernieka kvadranta vidējie izdevumi pa nozarēm izpētes teritorijā tika konstatēti EUR 1042.54.

Visu makšķernieku ceļojumu izdevumi pa nozarēm (64.tabula) parāda, ka tur kur vairāk makšķernieku, resp., kur tie brauc biežāk, vai makšķernieki turīgāki, tur tēriņu summa ir lielāka. Tā vislielākie izdevumi respondentiem ir ceļojot uz 1.kvadrantu ir EUR 23141.66, bet 3.kvadrantā izdevumu summa ir EUR 11007.32. Mazākie izdevumi ir 2.kvadrantā tikai EUR 413.15. Diemžēl izdevumi, kurus tērē makšķernieki no Lietuvas 5. kvadrantā nevar lepoties ar lielām summām, tikai EUR 628.37. Turklāt par Lietuvas makšķernieku reāliem mazumtirdzniecības nozares izdevumiem nevar spriest, jo trūkst informācijas. Visu makšķernieku ceļojumu kopējie izdevumi pa nozarēm, kas aprēķināti pēc faktiski reģistrētiem datiem (41.; 43., 49., 53.tabula), ir EUR 54094 jeb vidēji uz kvadrantu EUR 9015.67.

Salīdzinot makšķernieku reālos izdevumus gadā ar iespējamiem (64. un 65. tabula), konstatēta nākotnes izdevumu starpība EUR 387474.44. Tas liecina, ka lielākās potences iegūt ienākumus būtu no 1. un 3.kvadranta, ka arī no 5. un 6.kvadranta nerezidenti.

Makšķernieka makšķerēšanas izdevumi ceļojumā (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Nozares izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība*	Skaits kopā	Izmitināšana	Ēdināšana	Transporta pakalpojumi	Tūrisma aktivitātes	Mazumtirdzniecība
1	Irbe –Bušnieks	R	23	58.90	39.14	19.79	76.00	1015.72
2	Ventspils	R	4	0.00	0.00	2.80	0.00	387.95
3	Usma –Puze	R	15	61.79	31.40	13.55	75.15	370.49
4	Užava – Pāvilosta	R	5	0.00	39.38	6.13	87.50	1474.61
5	Liepāja –Durbe	R	7	61.25	21.00	0.80	0.00	772.48
		NR	2	0.00	9.75	95.18	0.00	28.05
		Kopā:	9	61.25	30.75	95.98	0.00	800.53
6	Liepāja-Pape	R	2	17.50	10.00	12.41	0.00	1167.45
		NR	7	85.83	75.50	31.70	81.30	37.12
		Kopā:	9	103.33	85.50	44.11	81.30	1204.57
Pavisam kopā:			65	285.27	226.17	182.36	319.95	5253.88

Makšķernieku izdevumi par makšķerēšanu nozarēs gadā (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Nozares izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība*	Skaits kopā	Izmitināšana	Ēdināšana	Transporta pakalpojumi	Tūrisma aktivitātes	Mazumtirdzniecība
1	Irbe –Bušnieks	R	23	6200	1487.32	12185.22	2253.40	1015.72
2	Ventspils	R	4	0	0	25.2	0	387.95
3	Usma –Puze	R	15	4625	524.38	3259.25	2228.2	370.49
4	Užava – Pāvilosta	R	5	0	551.32	192.99	2594.38	1474.61
5	Liepāja –Durbe	R	7	2143.75	183.75	3.76	0	772.48
		NR	2	0	29.25	571.07	0	28.05
		Kopā:	9	2143.75	213	574.83	0	800.53
6	Liepāja-Pape	R	2	35	20	49.66	0	1167.45
		NR	7	3256.23	918.148	3092.29	2410.55	37.12
		Kopā:	9	3291.23	938.148	3141.95	2410.55	1204.57
Pavisam kopā:			65	16259.98	3714.168	19379.44	9486.53	5253.87

Makšķerņu vērme maksāt par makšķerēšanu nozarēs gadā (EUR)

Kvadr. Nr.	Apraksts	Respondenti		Nozares izdevumi (EUR)				
		Valsts piederība*	Skaits kopā	Izmitināšana	Ēdināšana	Transporta pakalpojumi	Tūrisma aktivitātes	Mazumtirdzniecība
1	Irbe – Bušnieks	R	23	49236.79	26898.84	25642.00	51828.20	30886.78
2	Ventspils	R	4	3557.11	1334.25	747.18	4506.80	1895.61
3	Usma – Puze	R	15	28223.84	5003.44	10064.03	33422.96	13292.86
4	Užava – Pāvilosta	R	5	5188.75	6096.78	3180.70	3180.70	12565.86
5	Liepāja – Durbe	R	7	13802.08	4721.76	290.57	7264.25	8375.52
		NR	2	0	889.50	8466.26	2401.65	457.21
		Kopā:	9	5611.26	8756.83	9665.9	8832.73	5611.26
6	Liepāja- Pape	R	2	2075.50	593.00	0.00	0.00	2907.91
		NR	7	21935.96	15670.15	17830.00	16873.82	259.84
		Kopā:	9	24011.46	16263.15	17830	16873.82	3167.75
Pavisam kopā:			65	124020.02	61207.71658	66220.73993	119478.3813	70641.5832

2.3.7. MAKŠĶERNIEKU IZDEVUMU PROPORCIJA IDENTIFICĒTĀJĀS TAUTSAIMNIECĪBAS NOZARĒS

Makšķerņu (rezidenta un nerezidenta) izdevumi nozarēs gadā, EUR, %

Nozare	NACE kods	EUR	%
1. kvadrants – Baltijas jūras piekraste no Irbes upes ietekai jūrā līdz Ovišiem			
Izmitināšana	I 55	6200	26.79
Ēdināšana	I	1487.32	6.43
Transporta pakalpojumi	H	12185.22	52.65
Tūrisma aktivitātes	R	2253.40	9.74
Mazumtirdzniecība	T	1015.72	4.39
Kopā:		23141.66	100
2. kvadrants – Ventspils ostas un mola rajoni			
Izmitināšana	I 55	0	0
Ēdināšana	I	0	0
Transporta pakalpojumi	H	25.2	6.10
Tūrisma aktivitātes	R	0	0.00
Mazumtirdzniecība	T	387.95	93.90
Kopā:		413.15	100
3. kvadrants – Usma ezera perimetrs un Puzes ezers			
Izmitināšana	I 55	4625	42.02
Ēdināšana	I	524.38	4.76
Transporta pakalpojumi	H	3259.25	29.61
Tūrisma aktivitātes	R	2228.2	20.24
Mazumtirdzniecība	T	370.49	3.37
Kopā:		11007.32	100

4.kvadrants – no Ventspils puses Užavas līdz Pāvilostai			
Izmitināšana	I 55	0	0
Ēdināšana	I	551.32	11.45
Transporta pakalpojumi	H	192.99	4.01
Tūrisma aktivitātes	R	2594.38	53.90
Mazumtirdzniecība	T	1474.61	30.64
Kopā:		4813.3	100
5.kvadrants – Liepājas ezers (Ziemeļu, Dienvidu mols, Promenāde, Tirdzniecības kanāls), Tāšu un Durbes ezers			
Izmitināšana	I 55	2143.75	57.44
Ēdināšana	I	213	5.71
Transporta pakalpojumi	H	574.83	15.40
Tūrisma aktivitātes	R	0	0
Mazumtirdzniecība	T	800.53	21.45
Kopā:		3732.11	100
6.kvadrants – no Liepājas līdz Papei, Papes kanāls			
Izmitināšana	I 55	3291.23	29.96
Ēdināšana	I	938.148	8.54
Transporta pakalpojumi	H	3141.95	28.60
Tūrisma aktivitātes	R	2410.55	21.94
Mazumtirdzniecība	T	1204.57	10.96
Kopā:		10986.45	100
Pavisam kopā:		441568.44	100

Makšķernieku makšķerēšanas izdevumu proporcija pa identificētajām tautsaimniecības nozarēm, attiecinot uz izpētes teritorijas kvadrantiem konstatēts (66.tabula):

1. kvadrants. Lielāko proporciju sastāda transporta pakalpojumi, jo makšķernieki dodas uz 1.kvadrantu *Irbe –Bušnieks* ne tikai no Kurzemes, bet arī Vidzemes un tas prasa ievērojamus ceļa izdevumus. Lai arī daļa makšķernieku rūpējās par nakšņošanu paši (kemperos, teltīs un automašīnās), tomēr daļa izmanto piedāvātos nakšņošanas pakalpojumus un līdz ar to aptuveni 27% no izdevumiem tiek attiecināti uz izmitināšanu. Ņemot vērā, ka dažiem makšķerniekiem līdzī brauc arī ģimenes locekļi, tad tiek izmantoti arī izklaides pakalpojumi, kas sastāda gandrīz 10 % no izdevumiem.

2.kvadrants. Ventspils ostas un mola rajonu makšķernieki pārsvarā ir vietējie un līdz ar to galvenā izdevumu proporcija 93% attiecināma uz makšķernieku ekipējumu un neliela daļa uz transporta pakalpojumiem, kā autobusu biļete vai izdevumi par degvielu.

3.kvadrants. Usmas ezera makšķerēšanas tūristiem bez maksas ir pieejama tikai viena pašvaldības apmetnes vieta ezera krastā un līdz ar to nakšņošana prasa lielāko izdevumu daļu, resp., 42%. Makšķerēšana un aktīva atpūta bieži notiek kopā ar ģimenes locekļiem un šīs iespējas prasa ap 20% izdevumu. Tāpat ceļš uz 3. mērots no attālākām vietām, bieži no Rīgas un tas atspoguļojās transporta izdevumu proporcijā – 30%.

4.kvadrants. Aptaujātie *Užavas – Pāvilostas* makšķernieki, galvenokārt bija vietējie, līdz ar to konstatēti nelieli izdevumi par transportu un izpalika izdevumi par izmitināšanu. Galvenās izdevumu proporcijas bija saistītas ar brīvā laika izklaidēm un ēdināšanas pakalpojumiem. Makšķerēšanas ekipējuma proporcija bija 31%, kas, acīmredzot, rezultējās ar lielāko vidējo zivju lomu izpētes teritorijā – 4kg.

5.kvadrants. Tā kā daļa makšķernieku 5.kvadrantā ir vietējie iedzīvotāji, tad saprotama maza tikai 5.71% izdevumu proporcija ēdināšanas nozarei, tomēr daļa ir braukuši no attālākām vietām, t.sk. ārzemēm, tāpēc transporta izdevumu proporcija ir 15%, bet naktsmājas prasība vislielāko šīs tautsaimniecības nozares daļu – 57.44%.

6.kvadrants. Šo kvadrantu pārstāvēja kā vietējie, tā Lietuvas makšķernieki un tas parādīja diezgan vienmērīgu tautsaimniecības nozaru proporciju, resp., transporta un izmitināšanas pakalpojumu proporcijas 28.60% un 29.96%, ka arī tūrisma aktivitātes 21.94%. Jāatzīmē, ka tūrisma aktivitātes nav vietējo makšķernieku prioritāte un maza interese par ēdināšanas pakalpojumiem ir arī makšķerniekiem-nerezidentiem, tikai 8.54%, kas saistīts ar to, ka lietuviešu makšķernieki pārtiku ved, galvenokārt, no mājām.

Identificējot makšķernieku izdevumus pa tautsaimniecības nozarēm, nemot vērā vēlmi maksāt (67.tabula), pa teritoriju kvadrantiem tika konstatēta šāda situācija:

1.kvadrants. “Vēlme maksāt” izlīdzināja tautsaimniecību nozaru izdevumu proporcijas visiem kvadrantiem, tostarp 1.kvadrantam. Jā izmitināšanas pakalpojumu izdevumu proporcija saglabājās, tad tūrisma aktivitātes, ēdināšanas nozares un mazumtirdzniecības izdevumu prognozētais pieaugums izlīdzināja transporta pakalpojumu izdevumu proporciju no 52.65% līdz 13.09%.

2.kvadrants. Daļa makšķernieku no Lietuvas ir iegādājušies nekustāmo īpašumu Ventspilī un tiem nav nepieciešami izmitināšanas pakalpojumi, tomēr jaunpienākušie makšķernieki, pārliecinoties par makšķerēšanas iespējām 2.kvadrantā, izteica vēlmi maksāt par naktsmājām un tādejādi izmainījās izdevumu proporcija izmitināšanai līdz 29.54% un līdz ar to arī pieauga ēdināšanas nozares proporcija līdz 11.08% un interese par tūrisma aktivitātēm līdz 37.43%.

3.kvadrants. 3.kvadranta makšķernieku “vēlme maksāt” nedaudz izmainīja izdevumu proporciju pa tautsaimniecības nozarēm, tā interese par tūrisma aktivitātēm un vēlme maksāt par 6.89% korigēja visu nākotnes tautsaimniecības nozaru izdevumu proporciju.

4.kvadrants. Užavas – Pāvilostas teritorijā aptaujātie makšķernieki, kas nebija vietējie, izteica vēlmi nākotnē paredzēt izdevumus, gan naktsmājām, gan ēdināšanas iestāžu apmeklēšanai, un izteiktās izdevumu summas mainīja izdevumu proporciju pa tautsaimniecības nozarēm izmitināšanai par 17.17% un ēdināšanai par 8.73%.

5.kvadrants. Līdzīgi, kā 4.kvadrantā, makšķernieku izteiktās vēlmes pēc izklaidēm un ēdināšanas iestāžu apmeklējumu izmainīja izdevumu proporciju pa tautsaimniecības nozarēm, bet 5.kvadrantā daudz iespaidīgāk. Tā ēdināšanas nozarē par 17.05%, bet tūrisma aktivitātēs pat par 22.96%. Daļēji tas izskaidrojams ar makšķerēšanai ne vienmēr piemērotiem laika vai zvejas apstākļiem.

6.kvadrants. 6.kvadrantā izdevumu proporciju izmaiņas pa tautsaimniecības nozarēm diktēja, galvenokārt daļas Latvijas un Lietuvas makšķernieku, kuru ienākumi bija >2000 vēlmes, kas izteica vēlmi maksāt vairāk par kvalitatīvām naktsmājām, gan par tūrisma aktivitātēm, piem. pirti.

Makšķernieku (rezidentu, nerezidentu) vēlme maksāt par makšķerēšanu nozarēs gadā (EUR)

Nozare	NACE kods	EUR	%
1.kvadrants – Baltijas jūras piekraste no Irbes upes ietekai jūrā līdz Ovišiem			
Izmitināšana	I 55	49236.79	26.69
Ēdināšana	I	26898.84	14.58
Transporta pakalpojumi	H	25642.00	13.90
Tūrisma aktivitātes	R	51828.20	28.09
Mazumtirdzniecība	T	30886.78	16.74
Kopā:		184492.61	100
2. kvadrants – Ventspils ostas un mola rajoni			
Izmitināšana	I 55	3557.11	29.54
Ēdināšana	I	1334.25	11.08
Transporta pakalpojumi	H	747.18	6.21
Tūrisma aktivitātes	R	4506.80	37.43
Mazumtirdzniecība	T	1895.61	15.74
Kopā:		12040.95	100
3. kvadrants – Usmas ezera perimetrs un Puzes ezers			
Izmitināšana	I 55	28223.84	31.36
Ēdināšana	I	5003.44	5.56
Transporta pakalpojumi	H	10064.03	11.18
Tūrisma aktivitātes	R	33422.96	37.13
Mazumtirdzniecība	T	13292.86	14.77
Kopā:		90007.13	100
4.kvadrants – no Ventspils puses Užavas līdz Pāvilostai			
Izmitināšana	I 55	5188.75	17.17
Ēdināšana	I	6096.78	20.18
Transporta pakalpojumi	H	3180.70	10.53
Tūrisma aktivitātes	R	3180.70	10.53
Mazumtirdzniecība	T	12565.86	41.59
Kopā:		30212.79	100
5.kvadrants – Liepājas ezers (Ziemeļu, Dienvidu mols, Promenāde, Tirdzniecības kanāls), Tāšu un Durbes ezers			
Izmitināšana	I 55	5611.26	14.58
Ēdināšana	I	8756.83	22.76
Transporta pakalpojumi	H	9665.9	25.12
Tūrisma aktivitātes	R	8832.73	22.96
Mazumtirdzniecība	T	5611.26	14.58
Kopā:		38477.98	100
6.kvadrants – no Liepājas līdz Papei, Papes kanāls			
Izmitināšana	I 55	24011.46	30.73
Ēdināšana	I	16263.15	20.81
Transporta pakalpojumi	H	17830	22.82
Tūrisma aktivitātes	R	16873.82	21.59
Mazumtirdzniecība	T	3167.75	4.05
Kopā:		78146.18	100
Pavisam kopā:		433377.64	100

2.4. 4. solis – TIEŠĀS UN NETIEŠĀS IETEKMES NOZARU NOVĒRTĒJUMS MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMĀ

2.4.1. UZŅĒMĒJU APTAUJA UN REZULTĀTI

Piektā daļa uzņēmumu, kas apkalpo makšķerēšanas tūristus un kur tika veikta aptauja, sniedza četru nozaru pamatpakalpojumus: *Izmitināšanu, Ēdināšanu, Tūrisma pakalpojumus* un *Mazumtirdzniecību*, toties pārējie veica dažādu nozaru pakalpojumu kombinācijas (68.tabula). Kopumā pētījuma teritorijā aptaujāti 35 uzņēmēji no kuriem 28.6% sniedza pamatnozaru izmitināšanas un tūrisma pakalpojumu, un mazumtirdzniecības pakalpojumus. Izmitināšanas_ēdināšanas un tūrisma nozaru kombinācijas sastādīja 14.3% un tikpat tikai izmitināšanas pakalpojumus. Pa 5.7% uzņēmumi sniedza virkni pakalpojumus, kā ēdināšanu, mazumtirdzniecību, izmitināšanu_ēdināšanu, izmitināšanu_ēdināšanu_tūrisma pakalpojumus_mazumtirdzniecību, bet pārējie sniegtie pakalpojumi sastādīja 2.9%.

68.tabula

Makšķerēšanas tūrisma atbalstošo uzņēmumu pārstāvētā nozare izpētes teritorijas kvadrantos

Nozares un to kombinācijas	Kvadranti					Kopā
	1.kvadr.	3.kvadr.	4.kvadr.	5.kvadr.	6.kvadr.	
Izmitināšana (izm)	1	0	2	0	2	5
Ēdināšana (edin)	1	0	0	0	1	2
Tūrisma pakalpojumi (tur)	0	0	0	0	1	1
Mazumtirdzniecība (mazumt)	1	0	0	1	0	2
izm_edin	0	0	1	0	1	2
izm_tur	1	5	0	1	3	10
izm_edin_tur	2	1	0	0	2	5
izm_edin_mazumt	1	0	0	0	0	1
izm_edin_tur_kult	0	0	0	0	1	1
izm_edin_tur_mazumt	0	1	1	0	0	2
izm_edin_kult	0	0	1	0	0	1
edin_trans	1	0	0	0	0	1
tur_mazumt	1	0	0	0	0	1
izm_trans	0	1	0	0	0	1
Kopā:	9	8	5	2	11	35

1.kvadrantā *Izmitināšanu* piedāvāja 5 uzņēmumi, 2.kvadrantā – 8, 3.kvadrantā – 5, 4.kvadrantā – 5, 5.kvadrantā – 1, bet 6.kvadrantā tādu bija 9 uzņēmumi. *Ēdināšanas nozares pakalpojumus* sniedza 1.kvadrantā 5, 3.kvadrantā 2, 4.kvadrantā 3, 6.kvadrantā 5, bet 5.kvadrantā neviens no izpētītajiem uzņēmumiem. *Tūrisma pakalpojumus* sniedza 4 uzņēmumi no 1.kvadranta, 7 no 3.kvadranta, viens uzņēmums 4., 5. kvadrantā, bet visvairāk – 7 uzņēmumi no 6.kvadranta. *Kultūras pakalpojumus* makšķernieki varēja saņemt tikai divos uzņēmumos, pa vienam 4. un 6.kvadrantā. Transporta pakalpojumus sniedza pa vienam uzņēmumam 1. un 3.kvadrantā, bet ar mazumtirdzniecību nodarbojās četri uzņēmumi, 1.kvadrantā divi, bet 3. un 4. kvadrantā pa vienam.

Uzņēmēju pieredze vadot uzņēmumus, kas sniedz pakalpojumus tūristiem, t.sk., makšķerniekiem, ir sākot no viena līdz 35.gadiem (69.tabula).

69.tabula

1.Cik ilga pieredze šajā jomā?

Gadi	Kvadranti						Kopā
	1.kvad.	3.kvad.	4.kvad.	5.kvad.	6.kvad.	7.kvad.	
1	1	1	0	0	0	0	2
2	1	0	0	0	0	0	1
3	0	0	0	1	1	0	2
4	2	2	0	0	0	0	4
5	0	1	0	0	2	0	3
6	1	0	1	0	1	0	3
7	1	0	1	0	0	0	2
8	2	0	0	0	1	0	3
10	0	1	1	0	1	0	3
11	0	0	0	1	0	0	1
12	0	0	0	0	1	0	1
15	0	2	0	0	2	0	4
16	0	0	1	0	0	0	1
20	0	1	0	0	1	0	2
25	1	0	0	0	0	1	2
26	0	0	0	0	0	1	1
Kopā:	9	8	4	2	10	2	35

Visilgākā pieredze aptaujāto uzņēmēju vidū ir 7.kvadranta diviem uzņēmējiem no 25-26 gadiem un 1. un 2.kvadranta 20-25 gadi. Kvadrantu griezumā uzņēmēju pieredzes dati ir šādi: 1.kvadranta mediāna (Me)³⁵ ir 6.0, maksimālais gadu skaits (max) 25 gadi; 3.kvadrantam Me ir 7.5, max 20 gadi; 4.kvadrantam Me ir 8.5, max ir 16; 5.kvadrantam Me ir 7, bet max ir 11; 6.kvadrantam Me ir 9, bet max 20, savukārt 7.kvadranta aptaujātie uzņēmēji bija ar ļoti lielu darba pieredzi Me 25.5 gadi un max no 25-26 gadiem. Kopumā izpētes teritorijā 11.4% uzņēmēju pieredze ir četri un 15 gadi, bet pieci, seši, astoņi un deviņi gadi ir 8.6%, savukārt līdz trim gadiem tā ir nelielai uzņēmēju daļai, tikai 14.3 %. Tas nozīmē, ka vairumam uzņēmēju ir pieredze vērtēt situāciju, kāda ir izveidojusies un kāda tā varētu būt attīstot makšķerēšanas tūrismu – par to liecina dati 70. un 71.tabulā.

70.tabula

2.Kādus pakalpojumus vai preces piedāvājat makšķerniekiem?

Pakalpojumi un preces	Kvadranti						Kopā
	1.kvad.	3.kvad.	4.kvad.	5.kvad.	6.kvad.	7.kvad.	
Laivu noma	0	5	0	1	5	0	11
Makšķerēšanas licence	0	2	0	1	0	0	3
Makšķerēšanas piederumu noma	0	1	0	0	0	0	1
Žvētava	0	0	0	0	1	0	1
Makšķerēšanas gids		1	0	0	0	0	1

³⁵ Mediāna (Me) - vidējais rezultāts skaitļu rindā, kurā visi kopas elementi sakārtoti augošā secībā. Mediāna atbilst kopas vidum - puse kopas elementu ir vienādi vai mazāki par mediānu un puse kopas elementu ir vienādi vai lielāki par mediānu. Mediāna daudz precīzāk par vidējo aritmētisko raksturo kopu gadījumos, kad tajā ir atsevišķi ļoti lieli vai ļoti mazi elementi.

Slips	1	0	0	0	0	0	1
Zivju piebarošana, ēsmas sagāde	0	1	0	0	0	0	1
Kopā:	1	10	2	2	5	0	19

Makšķerēšanas tūrisma iespēju izpētē tika konstatēts, ka nevarētu teikt, ka pakalpojumu piedāvājums būtu plašs un pieejams (70.tabula). 3.kvadranta uzņēmēju dažus pakalpojumus, piem., makšķerēšanas piederumu, piedāvā bez maksas, tāpat 1.kvadrantā tiek piedāvāta bateriju uzlāde. No speciāli makšķerniekiem piedāvātiem pakalpojumiem 57.9% dominē laivu noma. Tieši makšķerniekiem tādi piedāvājumu bija tikai septiņi un tos sniedza kopumā 37.14% no visiem apsekotiem uzņēmumiem, tādejādi var teikt, ka divas trešdaļas uzņēmēju šim jautājumam speciāli nav veltījuši līdz šim uzmanību.

71.tabula

3. Kādus pakalpojumus Jūsu uzņēmums vēl varētu piedāvāt makšķerniekiem?

Nozares	Kvadranti						Kopā
	1.kvadr.	3.kvadr.	4.kvadr.	5.kvadr.	6.kvadr.	7.kvadr.	
Laivu noma	1	1	0	0	0	0	2
Makšķerēšanas piederumu noma	0	1	0	0	0	0	1
Makšķerēšanas vietu karte	0	0	0	0	0	1	1
Makšķerēšanas gids	0	2	0	0	0	0	2
Makšķerēšanas apmācība	0	0	1	0	0	0	1
Makšķerēšanas laipa	0	1	0	0	0	0	1
Barība zivīm	1	1	0	0	0	1	1
Ekipējuma žāvētava	1	0	0	0	0	0	1
Kūpinātava	0	1	0	0	0	0	1
Restes, iesmi, malka	1	0	0	0	0	0	1
Kopā:	3	7	1	0	0	0	12

Salīdzinot izpētes teritorijas kvadrantu uzņēmēju iesaistes nākotnes vīziju makšķerēšanas tūrismā, redzams (71.tabula), ka daļa neredz iespēju tajā iesaistīties, aizbildinoties ar sliktu makšķernieku uzvedības pieredzi un zivju resursu trūkumu. Kā aktīvāk piedalīties makšķerēšanas tūrismā izteica vēlmi 1. un sevišķi 3.kvadranta uzņēmēji, kas bez tradicionālā laivas nomas piedāvājuma paredz vairākus pasākumus makšķernieku atbalstam. Protams makšķerniekiem paliek iespēja izmantot uzņēmēju piedāvājumu tūristiem, kas tiešām ir visai plašs: sporta un izklaides piederumi un iekārtas, batuti, katamarāni, kvadricikli, minigolfs u.c., sporta un kultūras pasākumi; ekskursijas, pārgājieni, joga nometne, ostas pakalpojumi, pirts, izstādes, sporta spēles, līgo svētki, uguns nakts pasākums (30.08 -31.08) un rotu tirdzniecība. Lai organizētu šos pasākumus un sniegtu makšķerniekiem pakalpojumus visās tautsaimniecības nozaru uzņēmējdarbībā ir svarīgs darbinieks. Lai noteiktu nodarbinātību makšķerēšanas tūrismā tiek pētīts gan darbinieku skaits, kvalifikācijas, gan saņemamais atalgojums (72.-73.tabula).

72.tabula

8.Cik kopumā darbinieku strādā Jūsu uzņēmumā?

Darbinieku skaits vienā uzņēmumā	Kvadranti						Kopā
	1.kvad.	3.kvadr.	4.kvadr.	5.kvadr.	6.kvandr.	7.kvadr.	
	Reizes						
1	3	1	1	1	1	0	7

2	0	1	0	0	3	1	10
3	3	3	0	0	3	1	30
4	0	1	0	0	2	0	12
5	1	1	0	0	0	0	10
7	0	0	0	1	1	0	14
8	2	0	0	0	0	0	16
10	0	0	1	0	0	0	10
12	0	0	1	0	0	0	12
20	0	0	1	0	0	0	20
Kopā:	33	21	43	8	31	5	141

Kurzemes reģiona izpētes teritorijas uzņēmumos, kuros veikta aptauja, strādā 141 darbinieki vai vidēji 4 cilvēki uz vienu uzņēmumu, tomēr Me ir 3, kas nozīmē, ka visbiežāk uzņēmumos darbojas trīs darbinieki un tie sastāda 28.6%. no visiem darbiniekiem. Kopskaits nesezonā sarūk, protams kā kuros uzņēmumos, bet pēc uzņēmēju teikta, aptuveni par trešdaļu, resp., par 47 darbiniekiem. No visiem kvadrantiem vislielākais darbinieku skaits izpētītajos uzņēmumos ir 4.kvadrantā, 1.kvadrantā un 6. kvadrantā, bet mazākais 5. un 7.kvadrantā.

73.tabula

9. a. Kādas ir Jūsu darbinieku profesijas un kvalifikācijas līmeņi?

Profesija	Kvadranti						Kopā
	1.kvadr.	3.kvadr.	4.kvadr.	5.kvadr.	6.kvadr.	7.kvadr.	
Nav atbildes	1	4	1	0	5	0	11
Dizainers	1	0	0	0	0	0	1
Ekonomists	0	0	0	0	1	1	2
Grāmatvedis	0	0	1	0	0	0	1
Jurists	1	0	0	0	0	0	1
Lauksaimnieks	0	1	0	0	0	0	1
Lauku konsultants	0	0	0	0	0	1	1
Mākslinieks	1	0	0	0	1	0	2
Mediķis	0	1	0	0	0	0	1
Pārdevējs-konsultants	0	0	0	1	0	0	1
Pedagogs	2	0	0	1	1	0	4
Kinologs	0	0	0	0	1	0	1
Uzņēmējdarbības speciālists	1	2	1	0	1	0	5
Vēsturnieks	1	0	0	0	0	0	1
Viesmīlis	1	0	0	0	0	0	1
Zvejnieks	0	0	1	0	0	0	1
Kopā:	9	8	4	2	10	2	35

No visiem uzņēmējiem 31.4% nenosauca savu profesiju, bet pārējie aptaujātie uzņēmēji pārstāvēja 15 profesijas. Uzņēmējdarbībai par labu nāk, ka 14.3% no izpētīto uzņēmumu vadītājiem ir studējuši uzņēmējdarbību, tomēr tikai diviem uzņēmuma darbiniekiem bija tūrisma izglītība. Protams uzņēmējdarbībā noderīgas ir arī citu profesiju zināšanas kā ekonomista, jurista, grāmatveža, viesmīļa, mediķa, tulka un pat mākslinieka. Tajā pat laikā makšķerēšanas tūristiem var būt noderīgas arī specifiskas zināšanas, ko var dot vietējais zvejnieks. Tomēr tūrisma vadības zināšanu trūkums iespaido tūrisma uzņēmējdarbību, tāpēc daļa uzņēmēji cenšas tūrisma nozares zināšanas iegūt kvalifikācijasursos (74.tabula).

9. b. Kādas ir Jūsu darbinieku profesijas un kvalifikācijas līmeņi?

Profesija	Kvadranti						Kopā
	1.kvadr.	3.kvadr.	4.kvadr.	5.kvadr.	6.kvadr.	7.kvadr.	
Nav atbildes	9	6	1	2	8	1	29
Tūrisma kursi	0	1	3	0	2	1	7
LAD un projektu rakstīšanas kursi	0	1	1	0	0	0	2
Kopā:	9	8	7	2	10	2	35

Visvairāk kvalifikāciju cēluši 6.kvadranta darbinieki, mazliet mazāk 1., 3. un 4.kvadranta, bet visvājāk tiek apmeklēti kursi uzņēmumu darbiniekiem no 5. un 7.kvadranta. Kvalifikācijas kursus apmeklējusi vien neliela daļa, 17.14%, no visiem uzņēmumi darbiniekiem, kas nav pietiekoši un kvalifikācijas paaugstināšana būtu jāturpina, lai iegūtu zināšanas varētu pielietot arī makšķerēšanas tūrismā.

Makšķerēšanas tūrisma ietekmes aprēķināšanai svarīgi zināt kādu ekonomisko labumu teritorijas ekonomikai dod šo uzņēmumu darbinieki, tādēļ tiek noskaidrots darbinieku atalgojums (75.tabula).

75.tabula

10. Kāda ir vidējā bruto alga mēnesī Jūsu darbiniekiem? (EUR)

Bruto alga (EUR)	Kvadranti						Kopā (EUR)
	1.kvadr.	3.kvadr.	4.kvadr.	5.kvadr.	6.kvadr.	7.kvadr.	
Nav atbildes	4	2	0	0	6	0	0
65	0	0	1	0	0	0	65
340	0	1	0	0	0	0	340
430	0	1	0	0	0	0	430
450	0	0	1	0	0	0	450
500	3	1	1	0	0	1	3000
600	1	1	0	0	0	0	1200
650	0	0	0	0	2	0	1300
700	0	1	0	1	0	1	2100
800	0	0	0	0	2	0	1600
1000	1	1	1	0	0	0	3000
3000	0	0	1	1	0	0	6000
Kopā:	3100	3570	5015	3700	2900	1200	19485

No aptaujātajiem, 17.14% uzņēmēji neatbildēja uz jautājumu par darbinieku bruto algu, tādēļ turpmāk trūkstošā informācija tiks papildināta ar Latvijas statistikas datiem par izpētes laikam atbilstošo bruto darba algu tūrismā. Lielāko bruto algu ieguva 4.kvadranta tūrisma nozares darbinieki EUR 5015, bet mazāko, pēc uzņēmēju sniegtiem datiem, 6.kvadranta – EUR 1200, ja neņem vērā 7.kvadrantu, kura dati netiek ņemti vērā izpētes teritorijas aprēķinā (jo nebija sastapti makšķernieki), bet uztverti kā informācijas avots par makšķerēšanas tūrismu šajā teritorijā. Tātad vidējā bruto alga izpētes tūrisma uzņēmumos konstatēta EUR 471, Me EUR 500, bet bruto algas svārstības ir no EUR 65–3000. Tomēr, salīdzinot informāciju, kas iegūta pēc darbinieku skaita, kas nodarbināti uzņēmumos un darbinieku skaita, kas minēts par bruto algām, veidojas 117 darbinieku skaita starpība. Šiem darbiniekiem tiek aprēķināta vidējā bruto alga atbilstoši Latvijas statistikas datiem, jo VID *Izmitināšanas* un *Ēdināšanas* nozares vidējo bruto algu EUR 710 un EUR 542 definē atsevišķi³⁶, bet anketētajiem nebija pieejama precīza informācija par

³⁶ <https://www.vid.gov.lv/lv/iekaszemes-nodoklu-maksataju-darba-deveju-nodarbinato-darba-nemeju-menesa-videjie-darba-ienakumi-9>

darbinieku amatiem, tādēļ izmantota EUR 790 bruto samaksas informācija par *Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumiem*³⁷. Līdz ar to nākošajā 76.tabulā tiek demonstrēts visu kvadrantu darba ņēmēju bruto darba alga mēnesī un gadā. Aprēķinos ņemts vērā pēc intervijās konstatētais 30% sezonas darbinieku skaita samazinājums.

Tā kā 2.kvadranta makšķernieki neizmantoja naktsmītnes, par tūrisma makšķerēšanas pakalpojumu piedāvājumiem tika izmantoti sekundārie un terciārie dati.

2.4.2. TIEŠĀS IETEKMES NOZARES UZŅĒMUMU DARBINIEKU BRUTO ALGA UN NODOKĻU APRĒĶINS

76.tabula

Makšķerēšanas tūrisma atbalstošo uzņēmumu darbinieku vidējā bruto alga mēnesī un gadā (EUR)

Darbinieku skaits	Kvadranti						Kopā (EUR)
	1.kvadr.	3.kvadr.	4.kvadr.	5.kvadr.	6.kvadr.	7.kvadr.	
	Mēnesī (EUR)						
24	3100	3570	5015	3700	2900	1200	19485
117	22120	11850	30020	4740	21330	2370	92430
Kopā:	25220	15420	35035	8440	24230	3570	111915
	Gadā (EUR)						
141	302640	185040	420420	101280	290760	42840	1342980
	Gadā, ņemot vērā sezonas samazinājumu (EUR)						
141	211848	129528	294294	70896	203532	29988	940086

Vislielāko bruto algu (76.tabula) saņem 4.kvadranta tūrisma uzņēmumu darbinieki EUR 294294, bet mazāko 5.kvadranta EUR 70896. Tādējādi 141 darbinieki no 35 uzņēmumiem gada laikā kopsummā saņem EUR 940 086 bruto algu.

77.tabula

Makšķerēšanas tūrisma uzņēmumu darbaspēka nodokļu ieņēmumu uzskaitē

Teritorijas kvadrants		Darba ņēmēju gada bruto alga (EUR)	Darbinieku skaits	Darba ņēmēju soc.apdroš. (EUR)	Darba devēju soc.apdr. (EUR)	IIN gadā (EUR)	Nodokļu ieņēmumi gadā visiem (EUR)
1.		211848	33	23303.28	51034.1832	42369.6	116707.06
2.		0	0	0	0	0	0
3.		129528	21	14248.08	31203.3	25905.6	71356.98
4.		294294	43	32372.34	70895.43	58858.8	162126.56
5.		70896	8	7798.56	17078.85	14179.2	39056.61
6.		203532	31	22388.52	49030.86	40706.4	112125.78
7.		29988	5	3298.68	7224.11	5997.6	16520.39
Kopā:		940 086	141	103 409.46	226 466.72	188 017.2	517 893.38

Makšķerēšanas tūrisma uzņēmumu darbaspēka nodokļu ieņēmumi (77.tabula) gadā sastāda vairāk kā pusmiljonu eiro no darba ņēmēju gada bruto algas, ieskaitot visus nodokļus, kā darba ņēmēju sociālo apdrošināšanas, darba devēju sociālo apdrošināšanu un iedzīvotāju ienākumu nodoklis (IIN).

³⁷ Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi/darba-samaksa/meklet-tema/2446-darba-samaksas-parmainas-2019-gada-3>

2.4.3. NETIEŠĀS IETEKMES NOZARES UZŅĒMUMU DARBINIEKU BRUTO ALGA UN NODOKĻU APRĒĶINS

Ņemot vērā, ka makšķernieki savā ceļojumā uz makšķerēšanas mērķi izmanto transportu, tad bija nepieciešams aprēķināt kādus nodokļus tautsaimniecībā iemaksā šo netiešo ietekmes nozaru darbinieki (78. un 79. tabula).

78.tabula

Netiešās ietekmes nozares Benzīntanki-Degvielas uzpildes stacijas aprēķins³⁸

Teritorijas	Vietas nosaukums	NACE	Vidējā bruto alga /mēn. (EUR)	Darbinieku skaits	Darba ņēmēju gada bruto alga (EUR)	Darba ņēmēja soc apdroš. (EUR)	Darba devēja soc.apdr. (EUR)	IIN (EUR)	IIN gadā (EUR)	Nodokļu ieņēmumi IIN gadā visiem (EUR)
1.	Tārgale	H 47.4	750	2	18000	165.0	180.68	43.50	522	1044
2.	Ventspils			20	180000	165.0	180.68	43.50	522	10440
3.	Ugāle, Usma			4	36000	165.0	180.68	43.50	522	2088
4.	Užava, Vārve			4	36000	165.0	180.68	43.50	522	2088
5.	Liepāja			18	13500	165.0	180.68	43.50	522	9396
6.	Jūrkalne, Nica			2	18000	160,0	180.68	43.50	522	1044
7.	Kuldīga			3	27000	160,0	180.68	43.50	522	1566
Kopā:				328500					27666	

Piezīme: Benzīntanki-Degvielas uzpildes stacijas Tārgalē – Gotika Auto; Ventspilī –Virši, Viada, Circle K, Latvijas Nafta, Gotika Auto; Ugālē, Usma – Virši, Gotika Auto; Liepājā –Viada, Circle K, Virši, Neste.

79.tabula

Netiešās ietekmes Transporta nozares aprēķins³⁹

Teritorijas kvadrants	Vietas nosaukums	Vidējā bruto alga /mēn. (EUR)	Darba ņēmēju gada bruto alga (EUR)	Darbinieku skaits	Darba ņēmēju soc. apdroš. (EUR)	Darba devēju soc.apdr. (EUR)	IIN (EUR)	IIN gadā (EUR)	Nodokļu ieņēmumi IIN gadā visiem (EUR)
1.	Ventspils_Užava	939	11268	1	103.29	226.21	167.14	2005.68	2005.68
2.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5.	Liepāja	939	11268	1	103.29	226.21	167.14	2005.68	2005.68
6.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
7.	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kopā:			22536						4011.36

Piezīme: autobusa šoferis profesijas kods 833101

Tātad kopumā gada laikā netiešās nozares, gan Benzīntanki-Degvielas uzpildes stacijas darbinieki, gan šoferi, kas nogādā makšķerniekus uz un no makšķerēšanas vietas, un nopelnot EUR 351 036, iemaksā nodokļos kopā EUR 31 677.36 (79.tabula). Līdz ar to 80.tabulā atspoguļoti iegūtie rezultāti par netiešās ietekmes tautsaimniecības nozaru uz makšķerēšanas tūrisma.

³⁸ Pieejams:

https://www.hallo.lv/degviela_gaze?kurzeme&zoom=9&sw_lat=56.046049208329926&ne_lat=57.09307341663091&sw_lng=20.4673037953555&ne_lng=21.762574715155306&

³⁹ autobusa šofera bruto alga

Ieņēmumi no makšķerēšanas tūrisma netiešās ietekmes nozaru darbaspēka nodokļiem

Nozare	NACE kods	Darba vieta	Gada bruto alga (EUR)	Nodokļu ieņēmumi (EUR)
1.kvadrants – Baltijas jūras piekraste no Irbes upes ietekai jūrā līdz Ovišiem				
Izmitināšana	I 55	–	–	–
Ēdināšana	I	–	–	–
Transporta pakalpojumi	H 47.4	Tārgale	18000	1044
	H 40.3	–	11268	2005.68
Tūrisma aktivitātes	R	–	–	–
Mazumtirdzniecība	T	–	–	–
2. kvadrants – Ventspils ostas un mola rajoni				
Izmitināšana	I 55	–	–	–
Ēdināšana	I	–	–	–
Transporta pakalpojumi	H 47.4	Ventspils	180000	10440
Tūrisma aktivitātes	R	–	–	–
Mazumtirdzniecība	T	–	–	–
3. kvadrants – Usmas ezera perimetrs un Puzes ezers				
Izmitināšana	I 55	–	–	–
Ēdināšana	I	–	–	–
Transporta pakalpojumi	H 47.4	Ugāle, Usma	36000	2088
Tūrisma aktivitātes	R	–	–	–
Mazumtirdzniecība	T	–	–	–
4.kvadrants – Ventspils puses Užavas līdz Pāvilostai				
Izmitināšana	I 55	–	–	–
Ēdināšana	I	–	–	–
Transporta pakalpojumi	H 47.4	–	36000	2088
Tūrisma aktivitātes	R	–	–	–
Mazumtirdzniecība	T	–	–	–
5.kvadrants – Liepājas ezers (Ziemeļu, Dienvidu mols, Promenāde, Tirdzniecības kanāls), Tāšu un Durbes ezers				
Izmitināšana	I 55	–	–	–
Ēdināšana	I	–	–	–
Transporta pakalpojumi	H 47.4	Liepājā	13500	9396
Tūrisma aktivitātes	R	–	–	–
Mazumtirdzniecība	T	–	–	–
6.kvadrants – no Liepājas līdz Papei, Papes kanāls				
Izmitināšana	I 55	–	–	–
Ēdināšana	I	–	–	–
Transporta pakalpojumi	H 47.4	Jūrkalne, Nica	18000	1040
Tūrisma aktivitātes	R	–	–	–
Mazumtirdzniecība	T	–	–	–
7. kvadrants – Kuldīga, Ventas upe				
Izmitināšana	I 55	–	–	–
Ēdināšana	I	–	–	–
Transporta pakalpojumi	H 47.4	Kuldīga	27000	1566
Tūrisma aktivitātes	R	–	–	–
Mazumtirdzniecība	T	–	–	–
Kopā:		–	–	29667.68

Makšķerēšanas tūrisma netiešās ietekmes nozaru darbaspēka nodokļu ieņēmumu uzskaitē transporta pakalpojumos (80.tabula) parādīja, ka darba ņēmēju gada bruto alga visos 7.kvadrantos sastāda ievērojamu summu, resp., EUR 328 500, no kuriem nodokļu ieņēmumi IIN gadā visiem Benzīntanki-Degvielas uzpildes stacijas darbiniekiem sastādīja EUR 27 666, bet tikai divos kvadrantos makšķernieki izmantoja sabiedrisko transportu, kur šoferiem gada bruto alga (rēķinot uz vidējo transporta nozares darbinieka bruto algu) bija EUR 22 536, bet nodokļos EUR 4011.36.

2.4.4. IEGULDĪJUMI UN IZDEVUMI ADMINISTRĒŠANĀ UN UZTURĒŠANĀ, KAS SKAR MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMU

Atbilstoši pasaules praksei, tūrisma investīcijas jeb ieguldījumi tūrismā vai to veicinošos pasākumos aprēķinos (kalendārā gada robežās), tiek uzskaitīti par ieņēmumiem un pieskaitāmi pie tiešās ekonomiskās ietekmes (*direct economic impact*) (TEI). Aprēķinos izmantoti pētījuma teritorijā ietilpstošo pašvaldību izdevumi tikai jomās kas skar makšķerēšanas tūrismu, kas iekļauti pašvaldību publiskajos pārskatos vai kādā citā publiskā dokumentā (80.tabula). Tomēr makšķerēšanas tūrisms ir sastāvdaļa no tūrisma, kurā tiek ieguldītas investīcijas, tāpēc ir problemātiski to atdalīt, tāpēc no septiņiem KPR īstenotajiem tūrisma projektiem 2014.-2020. gada plānošanas periodā, kas tika realizēti un vēl turpinājās, ir izcelti tie, kas atstāj vislielāko iespaidu uz makšķerēšanas tūrismu (80.tabula).

80.tabula

Investīcijas-ieguldījumi makšķerēšanas tūrismā 2014-2019, gadā, EUR ⁴⁰

Investīcijas -ieguldījumi	Sponsors vai projekts	EUR
• Semināru (6) organizēšana; • Tūrisma uzņēmēju, pašvaldību tūrisma informācijas centru speciālistu, makšķerēšanas gidu apmācība • ilgtspējīgai piekrastes makšķerēšanas tūrisma attīstīšanai un popularizēšanai; • Zivju nārsta ceļa izbūve Ventpils novada Rīvas upē; • Izveidoti pieci starptautiskie makšķerēšanas tūrisma piedāvājumi; • Izdota Kurzemes makšķerēšanas tūrisma karte	Baltijas jūras reģions kā makšķerēšanas tūrisma galamērķis un tā attīstības, veicināšana un ilgtspējīga pārvaldība (RETROUT)	349 455
• Informācijas zīmju izgatavošana un izvietotas visā Baltijas jūras piekrastes teritorijā; • tūrisma sezonā tika uzturēta kārtībā Baltijas jūras piekrastes Pāvilostas novada teritorijā; • Labiekārtota Pāvilostas pilsētas pludmales; • Apsektas Pāvilostas, Saraiķu, Ulmales, Akmeņraga un Ziemupes pludmales; • Vērgales pagasta Ziemupes stāvlaukuma stāvkraštā tika izbūvētas koka kāpnes noejai pludmales zonā.	Piekrastes apsaimniekošanas praktisko aktivitāšu realizēšana", projekta līguma Nr. 1—20/49 (LVAF) Latvijas vides aizsardzības fonda	15 248.00
Kopā:		364703

⁴⁰ Pieejams: <http://www.pavilosta.lv/rightmenu1/-projekti/2018-gads>

Savukārt, pie izdevumiem, kas saistīti ar makšķerēšanas tūrisma administrēšanu tiek vērtēta tūrisma speciālistu alga, tūrisma infrastruktūras uzturēšanas izdevumi un izdevumi, saistīti ar makšķerēšanas tūrisma mārketingu (81.tabula).

Iegūtā informācija ļāva noskaidrot pašvaldību izdevumus par speciālistu algošanu kalendārā gada laikā (81.tabula) pēc šādas aprēķinu formulas piemēra (Rinne 1999):

vidējā alga $600 \times 12 = 7200 / 301$ darba dienu = $7200 \times +\text{tehnika}$ (10% no $7200 = 720$) = 7920 (EUR) ,

bet tā kā darbinieki strādāja konkrētajos objektos tikai sezonā, tad aprēķinos tas tika ņemts vērā, resp., $12/4 = 3$ mēneši.

81.tabula

Tūrisma infrastruktūras uzturēšanas izdevumi 2019. gadā (EUR) ⁴³

Vietas nosaukums	Vidējā bruto alga /mēn. (EUR)	Darba ņēmēju gada* bruto alga +tehnika (EUR)	Darbinieku skaits	Darba ņēmēju soc apdroš. (EUR)	Darba devēju soc.apdr. (EUR)	IIN 3 mēn. (EUR)	Nodokļu iegēmumi IIN gadā visiem (EUR)
Regulāri tiek apsekota Pāvilostas, Saraiķu, Ulmales, Akmeņraga un Ziemupes pludmales un kāpu zona	790	11968.5	5	1303.5	2854.67	2370	6528.165
Kopā:		11968.5			–		6528.165

* Darbinieku (sezonas) nodarbināšana trīs mēnešus gadā.

Tādējādi, aprēķinot tūrisma speciālistu algu, tūrisma infrastruktūras uzturēšanas izmaksas, ieguldījumus un izdevumus makšķerēšanas tūrisma mārketingā, administrēšanā un uzturēšanā, noteikti izdevumi, kas saistīti ar makšķerēšanas tūrisma izdevumiem.

2.5. 5.solis – MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA EKONOMISKĀS IETEKMES UZ KURZEMES REĢIONU NOVĒRTĒŠANA

Makšķerēšanas tūrisma ekonomiskās ietekme vispirms tika novērtēta pētījuma teritorijā un tad tā tika attiecināta uz visu Kurzemes reģionu.

2.5.1. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA EKONOMISKĀS IETEKMES UZ KURZEMES REĢIONA PĒTĪJAMO TERITORIJU

Tūrisma kopējās ekonomiskās ietekmes (TotalEI), novērtēšana tika veikta secīgajos posmos:

- (1) Tiešās ekonomiskās ietekmes (TEI) aprēķins;
- (2) Izraisītās ekonomiskās ietekmes aprēķins (IndEI);
- (3) Netiešās ekonomiskās ietekmes aprēķins (NEI);
- (4) Kopējās ekonomiskās ietekmes (TotalEI) aprēķins.

(1) **Tiešās ekonomiskās ietekmes** (*direct economic impact*) (TEI) veido tūrista/apmeklētāja izdevumu, tūrismā tieši nodarbināto atalgojums un pašvaldību ieguldījumi tūrismā, kas uzskatāmi par ieņēmumiem, jo veidojas no ceļotāju izdevumiem. Summējot šos indikatorus, iegūstams tiešās ietekmes apjoms monetārā izteiksmē (EUR). Aprēķinātie rezultāti iekļauti tabulā (82.tabula).

82.tabula

Tiešās ekonomiskās ietekmes aprēķins, EUR

Tiešās ekonomiskās ietekmes (TEI) indikators	Izdevumi un ieguldījumi (EUR)	IIN gadā (EUR))
1.kvadrants – Baltijas jūras piekraste no Irbes upes ietekai jūrā līdz Ovišiem		
Makšķernieku izdevumi (ienākumi pašvaldības teritorijā)	23141.66	3205.08
Tiešā nodarbinātība tūrismā	–	42369.6
Ieguldījumi tūrismā	49922.14	–
Kopā:	73063.8	45574.68
2. kvadrants – Ventspils ostas un mola rajoni		
Makšķernieku izdevumi (ienākumi pašvaldības teritorijā)	413.15	84.49
Tiešā nodarbinātība tūrismā	–	0
Ieguldījumi tūrismā	49922.14	–
Kopā:	50335.29	84.49
3. kvadrants – Usmas ezera perimetrs un Puzes ezers		
Makšķernieku izdevumi (ienākumi pašvaldības teritorijā)	11007.32	1601.95
Tiešā nodarbinātība tūrismā	–	25905.6
Ieguldījumi tūrismā	49922.14	–
Kopā:	60929.46	27507.55
4.kvadrants – Ventspils puses Užavas līdz Pāvilstai		
Makšķernieku izdevumi (ienākumi pašvaldības teritorijā)	4813.3	993.42
Tiešā nodarbinātība tūrismā	–	58858.8
Ieguldījumi tūrismā	65170.14	–
Kopā:	69983.44	59852.22
5.kvadrants –Liepājas ezers (Ziemeļu, Dienvidu mols, Promenāde, Tirdzniecības kanāls), Tāšu un Durbes ezers		
Makšķernieku izdevumi (ienākumi pašvaldības teritorijā)	3732.11	539.07
Tiešā nodarbinātība tūrismā	–	14179.2
Ieguldījumi tūrismā	49922.14	–
Kopā:	53654.25	14718.27
6.kvadrants – no Liepājas līdz Papei, Papes kanāls		
Makšķernieku izdevumi (ienākumi pašvaldības teritorijā)	10986.45	1728.17
Tiešā nodarbinātība tūrismā	–	40706.4
Ieguldījumi tūrismā	49922.14	–
Kopā:	60908.59	42434.57
7. kvadrants – Kuldīga, Ventas upe		
Makšķernieku izdevumi (ienākumi pašvaldības teritorijā)	0	0
Tiešā nodarbinātība tūrismā	–	5997.6
Ieguldījumi tūrismā	49922.14	–
Kopā:	49922.14	5997.6
Pavisam kopā:	418796.97	196169.38
TEI:	614966.35	

Nemot vērā ka KPR īstenotais un īstenojamais tūrisma projekts 2014.-2020. gada plānošanas period tiek realizēts visas pētījuma teritorijas makšķerēšanas tūrisma attīstības labā projekta ieguldījuma summa tiek dalīta uz visiem septiņiem kvadrantiem, savukārt 4.kvadrantā realizētā projekta ieguldījumu pieskaita šim kvadrantam (82.tabula). Tādējādi izpētes teritorijas **TEI ir EUR 614966.35.**

(2) Inducētās ekonomiskās ietekmes aprēķins (IndEI);

Inducētā jeb izraisītā ietekme (induced economic impact) (IndEI) ir izpētes teritorijas makšķernieku izdevumi ēdināšanas, transporta pakalpojumu, izmitināšanas u.c. pakalpojumos. SEI rodas, ja makšķernieku izdevumi uzņēmumos tālāk tiek tērēti nepieciešamām precēm, pakalpojumiem un darbinieku algām, kas, savukārt, tiek tērētas patēriņā.

(IndEI) aprēķinos būtiska nozīme ir **naudas līdzekļu noplūdei** (*cash outflow of funds*) (NLN), kas rodas, ja preces un pakalpojumi tiek importēti (vai nauda tiek ieguldīta uzkrājumos). Tūrisma nozares uzņēmumi tūristu vajadzībām daudz preču un pakalpojumu importē vai iepērk no uzņēmējiem citās administratīvi teritoriālās vienībās. Balstoties uz Somijas pieredzi tūrisma pētījumos nacionālajos parkos^{41, 42}, Pētījumā tiek piemērotas sekojošas NLN vienības pa nozarēm: (1) izmitināšana – 25%; (2) ēdināšana – 45%; (3) transporta pakalpojumi – 19%; (4) tūrisma pakalpojumu programmas – 20%; (5) mazumtirdzniecība – 75%.

Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) ir patēriņa nodoklis, kas tiek iekļauts preces vai pakalpojuma cenā. Latvijā uz 2019.gada 1.janvāri tā standartlikme ir 21%⁴³. Pastāv arī pievienotās vērtības nodokļa samazinātā likme, kas pašlaik ir 12%. To piemēro sabiedriskā transporta pakalpojumiem iekšzemē⁴⁴ un viesu izmitināšanas pakalpojumiem viesu izmitināšanas mītnēs (viesnīcās, moteļos, viesu mājās, kempingos, tūrisma mītnēs) (Pievienotās nodokļa vērtības likums, 42.panta 10.p.).⁴⁵ Nodokļa samazināto likmi piecu procentu apmērā piemēro pārtikas produktu piegādēm, kas attiecas uz svaigiem augļiem, ogām un dārzeņiem (Pievienotās nodokļa vērtības likums, 41.panta 16.p.). Tā kā nebija iespējams noteikt šo pārtikas produktu iegādi kopīgajā makšķernieku pārtikas grozā, tad aprēķinos tas netiek ņemts vērā un izmantota PVN 21% likme.

Pievienotās vērtības nodoklis jau parasti ir iekļauts preces vai pakalpojuma cenā. No pircēja viedokļa tas ir nodoklis par pirkuma cenu. No pārdevēja viedokļa tas ir produkta, pakalpojuma vai materiāla pievienotās vērtības nodoklis. Ražotājs nodod valdībai starpību starp ražošanas un izplatīšanas izmaksām, atlikušo naudas summu paturot paši sev, lai kompensētu nodokļus, ko viņi ir samaksājuši iepriekš par izejvielām.

83.tabula

Inducētās ekonomiskās ietekmes aprēķins, EUR

Nozare	Izdevumi	PVN (%)	PVN (EUR)	Noplūde (%)	Noplūde (EUR)	Summa, kas paliek teritorijā (EUR)
1.kvadrants – Baltijas jūras piekraste no Irbes upes ietekai jūrā līdz Ovišiem						
Izmitināšana	6200	12	744.00	25	1550	4092
Ēdināšana	1487.32	21	312.34	75	1115.49	293.75
Transporta pakalpojumi	12185.22	12	1462.23	45	5483.35	5897.64
Tūrisma aktivitātes	2253.4	21	473.21	20	450.68	1424.15
Mazumtirdzniecība	1015.72	21	213.30	19	192.99	649.96
Kopā:	23141.66	–	3205.08	–	8792.51	12357.50

⁴¹ Pieejams: <http://www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi/esitelm/2006/2006-huhtala-mvv3.pdf>

⁴² Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15022250510014363?src=recsys&journalCode=sjht20>

⁴³ Pieejams:

https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/nodoklu_politika/nodoklu_un_nodevu_sistema_latvija/pievienotas_vertibas_nodoklis/pvn_likmes/57359-pvn-likmes

⁴⁴ Pieejams: https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/pvn_pakalpojumiem.pdf

⁴⁵ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/253451-pievienotas-vertibas-nodokla-likums%23p3>

2. kvadrants – Ventspils ostas un mola rajoni						
Izmitināšana	0	12	0.00	25	0	3468.75
Ēdināšana	0	21	0.00	75	0	131.10
Transporta pakalpojumi	25.2	12	3.02	45	1466.66	1790.93
Tūrisma aktivitātes	0	21	0.00	20	445.64	1782.56
Mazumtirdzniecība	387.95	21	81.47	19	70.39	234.11
Kopā:	413.15	–	84.49	–	3532.23	7407.44
3. kvadrants – Usmas ezera perimetrs un Puzes ezers						
Izmitināšana	4625	12	555.00	25	0.00	0
Ēdināšana	524.38	21	110.12	75	413.49	110.3
Transporta pakalpojumi	3259.25	12	391.11	45	86.85	58.379475
Tūrisma aktivitātes	2228.2	21	467.92	20	518.88	1701.168
Mazumtirdzniecība	370.49	21	77.80	19	280.18	1131.4161
Kopā:	11007.32	–	1601.95	–	1299.39	3001.26
4.kvadrants – Ventspils puses Užavas līdz Pāvilostai						
Izmitināšana	0	12	0	25	535.94	1607.81
Ēdināšana	551.32	21	115.78	75	159.75	24.31
Transporta pakalpojumi	192.99	12	23.16	45	258.67	303.42
Tūrisma aktivitātes	2594.38	21	544.82	20	0.00	0
Mazumtirdzniecība	1474.61	21	309.67	19	152.10	397.60
Kopā:	4813.3	–	993.42	–	1106.46	2333.13
5.kvadrants – Liepājas ezers (Ziemeļu, Dienvidu mols, Promenāde, Tirdzniecības kanāls), Tāšu un Durbes ezers						
Izmitināšana	2143.75	12	257.25	25	64.31	144.70
Ēdināšana	213	21	44.73	75	33.55	2.80
Transporta pakalpojumi	574.83	12	68.98	45	31.04	20.87
Tūrisma aktivitātes	0	21	0.00	20	0.00	0
Mazumtirdzniecība	800.53	21	168.11	19	31.94	108.94
Kopā:	3732.11	–	539.07	–	160.84	277.30
6.kvadrants – no Liepājas līdz Papei, Papes kanāls						
Izmitināšana	3291.23	12	394.95	25	98.74	222.16
Ēdināšana	938.148	21	197.01	75	147.76	12.31
Transporta pakalpojumi	3141.95	12	377.03	45	169.66	114.05
Tūrisma aktivitātes	2410.55	21	506.22	20	101.24	323.98
Mazumtirdzniecība	1204.57	21	252.96	19	48.06	165.97
Kopā:	10986.45	–	1728.17	–	565.46	838.47
Pavisam kopā:	44961.63	–	5753.66	–	13537.67	26215.11
IndEI						26215.11

Netiešā ietekme (NEI) ir saistīta gan ar TEI, gan IndEI. Netiešā ietekme ir izmaiņas pārdošanā, ieņēmumos un nodarbinātībā tajos uzņēmumos, kas piegādā preces un pakalpojumus tūrisma organizācijām un uzņēmumiem Pētījuma teritorijā. To aprēķina pēc formulas^{46,47}:

$$NEI = TEI + IndEI \times 10 \% \quad (1),$$

⁴⁶ Pieejams: Rinne P. (1999). Luontomatkaailun aluetaloudelliset vaikutukset Kuhmossa. Research 93. University of Joensuu. Faculty of Forestry, Finland

⁴⁷ Pieejams: SAARINEN, J.; KERÄNEN, A.; SEPPONEN, P., 1996: Luonnon vetovoimaisuuteen perustuvan matkailun taloudelliset vaikutukset paikallistasolla: esimerkkinä Saariselän matkailu. In: SAARINEN, J.; JÄRVILUOMA, J. (eds) Luonto virkistys- ja matkailuympäristönä. Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 619: 79 – 92. Gummerus Kirjapaino, Saarijärvi.

kur:

NEI – netiešās ekonomiskās ietekmes;

TEI – tiešā ekonomiskā ietekme;

IndEI – inducētā ekonomiskā ietekme;

0.1 (10%) – ceļotāju galējās tieksmes patērēt indikators (*the marginal propensity to consume*) (MPC)⁴⁸.

Aprēķinot, **NEI ir EUR 64118.15**

Savukārt tūrisma kopējās ekonomiskās ietekmes (TotalEI) aprēķināta pēc formulas⁵⁰:

$$\text{TotalEI} = \text{TEI} + \text{InduEI} + \text{NEI} \quad (2),$$

kur:

TotalEI – kopējās ekonomiskās ietekmes;

TEI – tiešā ekonomiskā ietekme;

InduEI – inducētā ekonomiskā ietekme

NEI – netiešās ekonomiskās ietekmes. Gala aprēķins rāda, ka **TotalEI ir EUR 705 299.6**, kas ir 3,5 reizes vairāk nekā ieguldījumi makšķerēšanas tūrisma infrastruktūrā un tās uzturēšanas 2019. gadā.

Izpētes teritorijas tūrisma ienākuma multiplikatora vērtības formula:

$$K = \text{TEI} + \text{InduEI} + \text{NEI} / \text{TEI} \quad (3),$$

kur:

K – tūrisma ienākuma multiplikatora koeficients;

TEI – tiešā ekonomiskā ietekme;

InduEI – inducētā ekonomiskā ietekme;

NEI – netiešās ekonomiskās ietekmes

Līdz ar to **K = 2.05**, kas norāda, ka katrs makšķernieka iztērētais eiro gada laikā Kurzemes reģiona pētījuma teritorijā veic apirti 2.05 reizes, radot lielākus ienākumus ar tūrismu saistītās nozarēs un līdz ar to arī izpētes teritorijas kopējos ienākumos.

Cita aina paveras, ja balstās uz makšķernieku (rezidentu, nerezidentu) vēlmi maksāt (67.tabula), ka citas pozīcijas (82. un 83.tabula) paliek tādas pašas kā iepriekš. Šādā rakursā aprēķins rāda:

TEI ir EUR 1 002 440.8,
NEI ir EUR 102 865.6,

IndEI ir EUR 26 215.11
TotalEI ir EUR 1 131 521.5
jeb 1,14 milj. eiro

Tādejādi var prognozēt ka:

- (1) katrs makšķerēšanas tūrismā ieguldītais eiro viena gada laikā pētījuma teritorijā var radīt daudz lielāku ietekmi kā reāli konstatētais;
- (2) ka prognozes TotalEI summa ir 3.1 reizes lielāka par Kurzemes reģiona pētījuma teritorijā veiktajiem ieguldījumiem makšķerēšanas tūrismā 2019. gadā;

⁴⁸ Huhtala, M. (2006) Assessment of Local Economic Impacts of Recreation: The Case of Pallas- Ounastunturi National Park. Pieejams: <http://www.metla.fi/metinfo/monikaytto/lvvi/esitelmat/2006/2006-huhtala-mvv3.pdf>

- (3) ka pētījuma teritoriju gadā apmeklēja daudzi makšķernieki, kuru skaits netika un arī šobrīd diemžēl netiek monitorēts, bet tie ietekmē ar makšķerēšanas tūrisma saistītās tautsaimniecību nozares un tādejādi pētījuma teritorijas ekonomiku;
- (4) ka ja viena makšķernieka kopējās ekonomiskās ietekmes (TotalEI) pētījuma teritorijā gada laikā noapaļoti ir **EUR 10 851**, tad prognoze ir **EUR 17 408**, kas ir par EUR 6557 vairāk.

2.5.2. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA EKONOMISKĀ IETEKME UZ KURZEMES REĢIONA EKONOMIKU

Makšķerēšanas tūrisma ekonomiskās ietekmes uz Kurzemes reģiona ekonomiku noteikšanai ir izmantota **vērtību pārnese metode** (VPM), kas ir alternatīva ņemot vērā laika, resursu ierobežojumus noteiktām situācijām.

Galvenie faktori, kas ietekmē VTM metodes izmantošanu:

- (1) primāro datu pētījumu izmaksas;
- (2) primāro datu pētījumu veikšanai nepieciešamais laiks;
- (3) laika un resursu ierobežojumi;
- (4) pieaugoša nepieciešamība veikt ekonomisko novērtēšanu.⁴⁹

Jāatzīmē, ka salīdzināšanai ir derīgi tādi pētījumi, kas atbilst šādiem nosacījumiem:

- (1) jābūt līdzīgai videi;
- (2) līdzīgiem pakalpojumiem;
- (3) oriģinālpētījumiem jāietver pietiekami daudz raksturojošo datu.⁵⁰

Ņemot vērā šādus argumentus, tika rasta iespēja izmantot pētījuma teritorijā iegūtos rezultātīvos datus, lai noteiktu makšķerēšanas tūrisma ekonomiskā ietekmi uz Kurzemes reģiona ekonomiku.

Vērtību pārnese metodes izmantošanā nav noteiktu pārnese procedūru. Parasti ir šādi soļi:

- (1) situācijas raksturošana;
- (2) kritēriju ieviešana un vērtību pārnese.

(1) Kurzemes plānošanas reģiona raksturojums no makšķerēšanas tūrisma rakursa – makšķerēšanas tūrisma piedāvājuma pārskats

⁴⁹ Pakalniete, K., Malzurbis, J. (2008). Ieguvumu pārnese metodes izmantošana ūdeņu ekosistēmu ekonomiskā novērtēšanā. Using the Benefits of the Transfer Method for Economic Valuation of Aquatic Ecosystems. LU Raksti.721.sēj. Vadības zinātne, 312.-331.lpp.

⁵⁰ Bergstrom, J.C., Taylor, L.O. (2006). Using Meta-analysis for Benefits Transfer: Theory and Practice. Ecological Economics, Elsevier, Volume 60 (2), p.351-360.

Reģiona raksturojums no makšķerēšanas tūrisma rakursa ietver sevi ne tikai ģeogrāfisko, bet arī makšķerēšanas tūrisma piedāvājuma raksturojumu tiešās un netiešās ietekmes tautsaimniecības nozarēs.

Kurzemes plānošanas reģions ir bagāts ar ūdeņiem (14.att.). Tās ir četras galvenās upes Bārta, Venta, Saka un Irbe, ka arī daudzās piejūras un citas mazās upes kā Engure, Stende, Rinda, Abava, Vadakste, Imula, Amula, Riežupe, Durbe, Tebra u.c.

14.att. Kurzemes upju baseini ⁵¹

Kurzemes reģionā atrodas vairāk nekā 200 ezeri no kuriem trīs ierindojās Latvijas lielāko sarakstā: Engures ezers (40,46 km²) ir trešais pēc lieluma, Liepājas ezers (37,15km²) piektais un Usmas ezers (34,69km²) sestais. Savukārt Puzes ezers ir 16. Latvijā pēc dziļuma, kas sasniedz 33,6m.⁵²

Kurzemes reģionam ir valstī garākā jūras robeža – 350 km gara jūras piekraste un tas paver iespējas makšķerēt arī jūras zivis. Jo makšķerēšanas tūrisma galvenais resurss neapšaubāmi ir zivis. Makšķerēšanas tūristi dod priekšroku trim zivju sugām: butei, līdakai un asariem (2.tabula). Protams ir iespēja makšķerēt ar metodi “noķer un atlaid” noteiktajā laikā arī taimiņu. Tomēr 41,5% makšķernieku priecājās par jebkuras sugas zivs lomu: vimbu, zandartu, līni, karūsu, vējzivi, breksi un tml. un loms makšķerniekam ir tikpat svarīgs kā atpūta.

Makšķerēšanas tūrisma piedāvājuma pārskats

Makšķerēšanas tūrismā ir svarīgs saņemto tūrisma pakalpojumu un preču klāsts, resp., kāds ir pakalpojumu piedāvājums **izmitināšanā, ēdināšanā, izklaidēs** un **makšķerniekiem nepieciešamajiem produktiem**.

Pirmkārt, izpētē tika ņemta vērā Pētījuma teritorijas respondentu izmitināšanai tērējama summas limits, tādēļ tika atlasītas mītnes, kas iekļaujas šajās summās līdz EUR 25-39 (44.tabula), ēdināšanā līdz EUR 28 (50.tabula) un tūrisma aktivitātēm EUR 20-40 (53.tabula). Otrkārt, atlasītas mītnes, kas ir makšķerēšanas galamērķa tuvumā. Treškārt, piedāvājumu klāsts grupēts pēc izmitināšanas mītnu atrašanās vietas *Ezeri* vai *Jūra*, kad ģeogrāfiski bieži ir abi, t.sk. upes, tādēļ tās netika izdalītas atsevišķi, lai neatkārtotos.

Izmitināšanas pakalpojumu piedāvājums Kurzemes reģionā starp *Jūras* un *Ezeru* iedalījuma atlasī ir sadalīts vienmērīgi, 38 apmešanās vietas nakšņošanai pie ezeriem un 32 pie jūras (84.tabula). Piedāvājums izmitināšanai koncentrējās galvenokārt pie deviņiem ezeriem. Pie Engures ezera astoņas mītnes, divas viesu mājas un sešas brīvdienas, kas strādā, gan sezonā, kā kura, no 01.06-01.11, gan cauru gadu (Pielikums1).

⁵¹ <http://www.upes.lv/k-a-r-t-e/>

⁵² Pieejams: <https://www.ezeri.lv/>

Izmitināšanas pakalpojumu piedāvājums makšķerēšanas tūrismam Kurzemes reģionā

Iedalījums pēc ģeogrāfiskās vietas	Mītnes veids	Mītņu skaits
EZERI	Viesu mājas	12
	Brīvdienu mājas	10
	Kempingi	12
	Atpūtas kompleksi	4
JŪRA	Viesu mājas	4
	Brīvdienu mājas	19
	Kempingi	9
Kopā:		70

Ēmužas un Vilkmuižas ezeru tuvumā ir "Ēmužas", "Pie Ābelītes" viesu mājas, bet pie Talsu ezera trīs: "Saulē", "Rezidence Kurzeme" un "Ūdensdzirnavas", ka arī brīvdienu mājas "Vizbulītes". Pie Pakuļu ezera ir viesu mājā "Adleri" un brīvdienas māja "Lašupe", bet pie Pāces ezera atrodas "Annes", ja "Lašupe" strādā no 01.05.-01.10, tad "Annes" visu gadu. Pie Dzirnau ezera nakšņošanas vieta ir viesu māja "Vella dzirnavas", bet Vilgāles ezera tuvumā ir viesu māja "Jāmaņi", bet Durbes ezera – viesu nams un kempings. Jāsaka ka visi iepriekš minētie strādā tikai sezonā, tāpat līdz septembrim-oktobrim. Līdzīgi ir pie Nabas ezera, kur ir brīvdienu māja un kempings, bet pie Zvirgzdu ezera tikai kempings "Ezermalī", kas piemērots makšķernieku nakšņošanai. Usmas ezers var lepoties ar lielu skaitu naktsmītņu: vienu brīvdienu māju, trim atpūtas kompleksi un astoņiem kempingiem. Protams atpūtas kompleksos var iegūt pakalpojumus visizmeklētākajiem tūristu gaumēm par atbilstošām cenām, bet pētījums parādīja, ka ir arī tāds pieprasījums. Papes ezera tuvumā un pie ezera kanāla piemēroti makšķernieku nakšņošanai ir divi viesu nami "Papes Čakstes" un "Aulaukio Baltija" un kempings "Pūķarags". Šajā vietā ir daudz lielāks piedāvājums, bet tas, galvenokārt, ir specifiski virzīts lietuviešu atpūtnieku kontingentam un ne visur ir pieejams un draudzīgs nakšņotgribētājiem no ārpuses. Iespēja nakšņot Liepājas tuvumā noteikti plašāka, bet izpētē atlasīts piemērotākais kā viesu nams "Brakši" un atpūtas komplekss "Libava", kur var izvēlēties nakšņošanu dažādu cenu kategorijās, ka arī var izmantot brīvdienu mājas "Ezera māja", turklāt makšķerēšanai ir izvēle: jūra vai ezers.

Daudzās piekrastes vietās ir daudz naktsmītņu, bet to specifika vairāk virzīta uz citu atpūtnieku kategoriju, gan cenas, gan kontingenta virzienā un, iespējams, arī šajā piedāvājumā var atrast makšķerniekiem piemērotu nišu. Nīcas novada piekrastē piedāvājumā viesu mājas "Sklandas" un vesela rinda brīvdienu māju, kuru var nomāt kāda makšķernieku grupiņa vai ģimene: "Klajumi", "Krēsliņi". Diezgan plašs ir Pāvilostas naktsmāju piedāvājums: "Stella", "Bangas", "Kaijas", "Akmentiņi", "Oāze Ģimenei", "Zvejnieksēta", "Ordziņa", "Viga", "Jūras Sāga", "Ostgals". Pāvilostā ir arī trīs kempingi: "Pāvilosta Marina", "Zvejnieksēta" un "Pāvilostas stāvlaukums".

Tuvāk uz Ventspils pusi makšķernieku nakšņošanai piemērotas divas viesu mājas "Imantas" un "Leču muiža", Jūrkalnē četras brīvdienu mājas "Palmas" un "Atvari", "Ozoliņi" un "Avotumājas", ka arī seši kempingi: "Zaķi", Tārgales pagastā kempings "Jēņi", kas darbojas visu gadu, kempings "Miķeļbāka", "Kēriķi", "Purvziedi", "Piejūras namiņš" strādā līdz septembrim. Kolkas viesu nams "Pitagi" gan visu gadu. Līdz oktobrim, kad vēl ķeras butes, var nakšņot brīvdienu mājā "Pizā", "Raganas", "Dzelzceļa ēka", "Kalēji", "Jūras mājā "Mazirbes Dzelves" un Lībiešu vecsētā "Otti", kas strādā cauru gadu.

Ēdināšanas piedāvājums pie ezeriem un pie jūras pamatā ir nakšņošanas mītnēs (85.tabula).

Ēdināšanas pakalpojumu piedāvājums makšķerēšanas tūrismam Kurzemes reģionā

Iestādes veids	Nosaukums	Vieta
EZERI		
Viesu mājas	Vētrasputns	Engures ezers
Viesu mājas	Ēmužas	Ēmužas ezers
Viesu mājas	Saule	Talsu ezers
Viesu mājas	Rezidence Kurzeme	Bērzenes ezers
Viesu mājas	Ūdensdzirnavas	Talsu ezers
Brīvdienu mājas	Vizbulītes	Jāņezers
Brīvdienu mājas	Adleri	Pakuļu ezers (Svētes upe)
Brīvdienu mājas	Aulaukio Baltija	Papes ezers (jūra)
Atpūtas komplekss	Godeļi	Usmas ezers
Atpūtas komplekss	Lejastiezumi	Usmas ezers
Kempings	Usma Meķi	Usmas ezers
Kempings	Grāveri	Usmas ezers
JŪRA		
Viesu nams	Sklandas	Nicas novads, Bernāti
Viesu nams	Imantas	Ventspils novads, Imantas
Viesu nams	Leču muiža	Ventspils novads, "Leču muiža", Leči
Kempings	Miķeļbāka	Ventspils novads, Miķeļtornis
Brīvdienu mājas	Kaijas	Pāvilostas novads, Ziemupe
Brīvdienu mājas	Pizā	Ventspils novads, Viļumi, Miķeļtornis
Brīvdienu mājas	Lībiešu vecsēta "Otti"	Dundagas novads, "Otti", Saunags
Krogs	Spēlmaņu krogs	Alsungas novads, Alsunga, Pils iela 7
Krogs	Zaķu krogs	Ventspils novads, Jaunarāji, Jūrkalne

Iedalījuma grupā *Ezeri* ēdināšanu piedāvā piecas viesu mājās, divas brīvdienu mājas, divi kempingi un atpūtas kompleksi. Savukārt *Jūras* grupā makšķerniekus var ēdināt trīs viesu nami un brīvdienu mājas, viens kempings un, atšķirībā no mītnēm pie ezeriem, Alsungā un Jūrkalnē ēdienu piedāvā arī krogi (Pielikums 1). No 70 piedāvātiem nakšņošanas pakalpojumiem tikai 21 tiek piedāvāts ēdināšanas pakalpojums un 51 naktsmītnē kā pakalpojums tas nav pieejams.

Toties daudz plašāks ir **tūrisma aktivitāšu jeb izklaides piedāvājums** (86.tabula). Salīdzinot grupas *Ezeri* un *Jūra*, izklaidēm bagātākas ir tūrisma mītnes, kas atrodas pirmajā grupā – par 70 tūrisma aktivitātēm. Salīdzinot atsevišķi pa šīm grupām, telšu un pikniku vietu skaits *Ezeru* grupai ir gandrīz līdzīgs, resp. 18-19% no visām aktivitātēm. Sauna un velonoma ir nākošās pēc popularitātes izklaides makšķerniekiem tīkamās nakšņošanas vietās pie ezeriem. Savukārt, telšu un pikniku vietas pie jūras ir līdzvērtīgas pēc skaita un no visa piedāvājuma sastāda ap 26%. Arī grupai *Jūra*, līdzīgi kā *Ezeri*, treileru vietu skaits ir trešais no visiem tūrisma pakalpojumiem un kā tūrisma pakalpojums sasniedz 11% no visā klāsta. Pie ezeriem vairāk nekā pie jūras ir telšu, piknika un treileru novietošanas vietu, tas daļēji skaidrojams ar daudziem ierobežojumiem piekrastes zonā.

86.tabula

Makšķerēšanas tūrismam atbilstošs izklaides pakalpojumu piedāvājums Kurzemes reģionā

Nr.p.k.	Tūrisma aktivitātes	Tūrisma aktivitāšu skaits	%
EZERI			
1.	Telšu vietas	28	19.44
2.	Piknika vietas	27	18.75
3.	Treileru vietas	12	8.33
4.	Sauna	21	14.58
5.	Pirts vai pirts kubls	8	5.56
6.	Velo noma	13	9.03

7.	Kvadricikls	3	2.08
8.	Zvēru apskate	7	4.86
9.	Džakuzi	3	2.08
10.	Zirgu izjādes	6	4.17
11.	Džakuzi	3	2.08
12.	Baseins	3	2.08
13.	Zirgu izjādes	6	4.17
14.	Ūdens motocikls	1	0.69
15.	SPA	1	0.69
16.	Tenisa korts	1	0.69
17.	Ūdens motocikls	1	0.69
Kopā:		144	100
JŪRA			
1.	Telšu vietas	19	25.68
2.	Piknika vietas	19	25.68
3.	Treileru vietas	8	10.81
4.	Sauna	14	18.92
5.	Pirts vai pirts kubls	3	4.05
6.	Velo noma	6	8.11
7.	Kvadricikls	1.35	1.35
8.	Zvēru apskate	1.35	1.35
9.	Motorlaiva	1.35	1.35
10.	Katamarāns	1.35	1.35
11.	Baseins	1.35	1.35
Kopā:		74	100
Pavisam kopā:		218	100

Dažu izklaides aktivitāšu piedāvājums ir atšķirīgs abām iedalījuma grupām (86.tabula), tā *Ezeru* grupā sastopams piedāvājums kā džakuzi, baseins, zirgu izjādes, ūdens motocikls, SPA, tenisa korts un ūdens motocikls, bet *Jūras* grupā – kvadricikls, zvēru apskate, motorlaivas un katamarāna izmantošana. Tātad 72 nakšņošanas vietās, kas noderīgas makšķerēšanas tūristiem ir iespējams 21-22% gadījumos iespējams izmantot telšu un piknika vietas, 16% gadījumos – saunu, bet 9% gadījumos ir iespēja ņemt nomā velosipēdus.

Ņemot vērā makšķerēšanas tūristu pārvietošanās ar autotransporta līdzekļiem līdz makšķerēšanas galamērķiem, svarīgs ir **Benzīntanku-Degvielas uzpildes staciju tīkls**, kas pieder pie netiešās ietekmes nozares (87.tabula). No visa degvielas uzpildes staciju klāsta 50% atrodas Liepājā un Ventspilī, lai arī pārējo ģeogrāfiskais izvietojums ir diezgan plašs, tomēr tas aptver vietas ar lielāko transporta kustības intensitāti. Jūras piekraste no Nīcas līdz Liepājai ir labi nodrošināta ar iespēju uzpildīt transportlīdzekļos degvielu.

87.tabula

Netiešās ietekmes nozares Benzīntanki-Degvielas uzpildes stacijas [NACE H 47.4]

Nr.p.k.	Degvielas stacijas nosaukums	Vietas nosaukums	Skaits	Darbinieku skaits
1.	MC	Engure, Dundaga, Mērsrags, Stende	4	160
2.	Viada	Kuldīga, Ventspils, Nīca, Liepāja	7	
3.	Neste	Ventspils, Kuldīga, Talsi, Liepāja, Saldus	10	
4.	Gotika Auto	Usma (Tārgale)	1	
5.	Virši	Ugāle, Jūrkalne, Kandava, Ventspils, Ēdole, Liepāja, Jūrkalne	7	
6.	Kurzemes sēklas	Talsi	1	
7.	Latvijas nafta 65	Skrunda, Liepāja, Nīcas pagasts	4	
8.	Circle K	Liepāja, Kuldīga, Talsi, Saldus	7	

9.	Astarte	Ventspils, Roja, Aizpute	3	
Kopā:			42	

Piezīme: Benzīntanki-Degvielas uzpildes staciju informācija no uzņēmumu mājas lapām un <https://laacz.lv/>.

Posmā Liepāja-Ventspils ir tikai viena degvielas uzpildes stacija Jūrkalnē. Savukārt jūras piekrastē no Ventspils līdz pat Mērsragam, 147km attālumā, nav neviena degvielas uzpildes piedāvājuma, kaut gan tieši Baltijas jūras rietumu krasts ir makšķernieku iecienīta vieta. Kurzemes reģionā MC Mērsrags, līdzīgi kā Talsu pilsētas degvielas uzpildes stacijas Viada, Neste un Circle K benzīntanki nodrošina ar degvielu Engures ezera un citu Talsu novada ezeru makšķernieku autotransportu. Makšķerēšanas iecienītāko ezeru kā Usma, Puze un citu E-22 ceļa esošo ezeru tuvumā degvielas uzpildi nodrošina degvielas uzpildes stacija Gotika Auto Usma. Benzīntanki-Svarīgi ir arī tas, ka degvielas uzpildes stacijas ir arī makšķerēšanas karšu iegādes vietas. Degvielas uzpildes stacijās makšķernieku karti var iegādāties arī nakts stundās, to nereti izmanto lietuvieši un igauņi, kuri vēlas makšķerēt Latvijas ūdenstilpēs.

Jāpiebilst, ka makšķerēšanas kartes lielākie izplatītāji ir arī veikalu tīkls Maxima, Narvessen, kā arī teju ikviens makšķerēšanas piederumu veikals visā Latvijā. Nākošā 88.tabulā ieskats makšķerēšanas vietu izplatībā Kurzemes reģionā.

88.tabula

Makšķerēšanas kartes iegādes vietas (www.makskeresanaskarte.lv)

Nr.p.k.	Vieta	Uzņēmums	Adrese	Skaits
1.	Dundagas novads	FOTO JUMS, IK	Talsu iela 16	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Dundaga (3270), Kolka (3275),	2
2.	Durbe	LATVIJAS PASTS, VAS	Vecpils (LV-3441), Lieģi, Tadaļu pag. (LV-3447)	3
3.	Engures novads	Merten, SIA	Veikals 'Vakko', Engures novads, Smārdes pagasts	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Engure (LV-3113), Lapmežciems (LV-3118), Smārde, (LV-3129),	3
		VIRŠI-A, AS	Valdaiši, Smārde, Smārdes pag., Engures nov., LV-3129	1
4.	Grobiņas novads	KINGS, SIA	Grobiņas veikals-noliktava, Lielā iela 8,	1
		VIADA Baltija AS	Lielā iela 8	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Bārta (LV-3482), Dubēni, Grobiņas pag. (LV-3438), Gavieze, Gaviezes pag. (LV-3431), Grobiņa, Grobiņas nov. (LV-3430), Kapsēde, Medzes pag. (LV-3461)	5
5.	Kandava un novads	Maxima Latvija, SIA	Abavas iela 4b	1
		DAD, SIA	Lielā iela 4	1
		ULRO, SIA	Lielā iela 6	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Cēre, Cēres pag. (LV-3122), Kandava (LV-3120), Matkule (LV-3132), Zante (LV-3134), Vāne (LV-3131), Zemīte (LV-3135)	6
		VIRŠI - A, AS	Abavas iela 4, Kandava, Kandavas novads, LV – 3120	1
6.	Kuldīga un novads	Narvesen Baltija, SIA	Liepājas iela 38	1
		Kauli, ZS	Liepājas iela 4, veikals "Kristaps	1
		IEROČI, SIA	Liepājas iela 63a	1
		Maxima Latvija, SIA	Mucenieku iela 24	1
		Narvesen Baltija, SIA	Sūru iela 3	1
		MEISTARS LV, SIA	Tehnikas iela 4B	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Ēdole (LV-3310), Gudenieki (LV-3312), Kabile (LV-3314), Kuldīga (LV-3301), Laidi (LV-3317), Padure (LV-3321), Pasta māja, Rendas pag. (LV-3319), Turlava (LV-3329), Vilgāle (LV-3332), Vārme (LV-3333)	10

		VIRŠI - A, AS	Dārza iela 7, Ēdole, Ēdoles pag., Kuldīgas nov, LV-3310	1
7.	Liepāja	Narvesen Baltija, SIA	Autoru iela 30; Jaunā Ostmala 3/5; Klaipēdas iela 62; Kuršu laukums 4a; Liela iela 13, t/c Kurzeme; Lielā 11; Lielā iela 16; M.Ķempes iela 5; O.Kalpaka iela 60; Siena iela 2/4; Zivju iela 2;	11
		East-West Transit, SIA	Brīvības iela 174; Flotes iela 9	2
		Maxima Latvija, SIA	Cukura iela 27; Dzērves iela 15; Ganību iela 167; Klaipēdas iela 62; Lielā iela 13; M. Ķempes iela 9; O.Kalpaka iela 74; Siena iela 3; Ziemeļu iela 10;	9
		SIA KILA	Ganību iela 175/177	1
		VIADA Baltija AS	Ganību iela 180; Kapsētas iela 24; Krūmu iela 56	3
		GARDS, SIA	Jaunā Ostmala 3/5, t/c Rietumu Centrs	1
		IEROČI, SIA	Lielā iela 12	1
		Virpulis, SIA	Rīgas iela 24	1
		TABACOMEN, SIA	Stendera ielā 5	1
		KINGS, SIA	Tosmares DUS, Ģ.Baloža iela 33a	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Liepāja LV-3401; LV-3414; LV-3416; LV-3401; LV-3405; LV-3407	6
8.	Saldus	GARDS, SIA	Brīvības iela 30, Saldus, Saldus pilsēta, LV-3801	4
		Huberts, veikals	Apvedceļš 15, Saldus, Saldus pilsēta, LV-3801	
		Narvesen Baltija, SIA	Saldus pilsēta, Apvedceļš 5, LV-3801; Kuldīgas iela 4C, LV-3801	
9..	Skrunda	East-West Transit, SIA	"Grantskalni", Skrunda	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Dzelda, Nīkrāces pag. (LV-3320); Raņķi, (LV-3323); Rudbārži (LV-3324); Skrunda (LV-3326)	4
10.	Talsu novads	Narvesen Baltija, SIA	Dundagas iela 1; Dundagas iela 15; Lielā iela 20	3
		IEROČI, SIA	Rīgas iela 15	1
		Maxima Latvija, SIA	Rīgas iela 8	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Dižstende, Lībagu pag. (LV-3258); Ķūļciems (LV-3283); Lauciene (LV-3285); Sabile (LV-3294); Spāre (LV-3298); Stende (LV-3257); Strazde (LV-3291); Talsi LV-3201; LV-3201; Tiņģere (LV-3261); Valdemārpils (LV-3260); Pūņas (LV-3253); Vandzene (LV-3281); Jaunpagasts (LV-3292)	14
10	Vaiņode	KINGS, SIA	Vaiņodes DUS, Brīvības 45A	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Vībiņi (LV-3436); Vaiņode LV-3435; LV-3435	3
11	Ventspils un novads	Maxima Latvija, SIA	Aleksandra iela 16; Celtnieku iela 17;	2
		Narvesen Baltija, SIA	Aleksandra iela 16, Maxima; Kuldīgas iela 23; Kuldīgas iela 5, autoosta; Tirgus laukums;	5
		KILA, SIA	Celtnieku iela 17; Lielais prospekts 3/5	2
		East-West Transit, SIA	Durbes iela 29, Ventspils	1
		DAD, SIA	Ganību ielā 46	1
		VIADA Baltija AS	Inženieru iela 2; Kurzemes iela 59	2
		GARDS, SIA	Lielais prospekts 3/5, t/c Tobago	1
		IEROČI, SIA	Lielais prospekts 9	1
		LATVIJAS PASTS, VAS	Ance (LV-3612); Jūrkalne (LV-3626); Zūras (LV-3623); Zlēkas (LV-3617); Zīras (LV-3624); Piltene (LV-3620); Pope (LV-3614); Blāzma (LV-3613); Tārgale (LV-3621); Ugāle (LV-3615); Usma (LV-3619); Užava (LV-3627); Ventspils, LV-3601; LV-3602; LV-3601	15
		VIRŠI - A, AS	Jūrkalne (LV-3626); Ugāle (LV-3615); Ventspils (LV-3601)	3
Kopā:				147

Makšķerēšanas kartes iegādes vietu piedāvājumā (88.tabula) Kurzemes reģionā dominē Latvijas pasts, VAS, jo tādu vietu skaits ir 71, Narvessen – 23, bet trešajā vietā – 11 degvielas uzpildes stacijās.

Kopumā (89.tabula) ap 22 makšķerēšanas piederumu veikali Kurzemes reģionā līdz ar kartēm piedāvā visu nepieciešamo makšķerēšanai. Tomēr tā nav vienīgā iespēja iegādāties makšķerēšanai nepieciešamo ekipējumu un piederumus. Lielveikali un arī mazāki pārtikas veikali var atsevišķos gadījumos izlīdzēt kādu sevišķi trūkstošo piederumu vai ekipējuma iegādē, jo parasti katram makšķerniekam viss hobijs jau ir nokomplektēts. Protams Rīgā ir pieejami produkti makšķerēšanai daudz plašākā mērogā, bet arī Kurzemes makšķernieku veikali spēj piegādāt tiem interesējošās makšķernieku piederumus vai ekipējumu. Turklāt ne mazāk svarīgs ir arī zinošs pārdevējs.

89.tabula

Makšķerēšanas piederumu piedāvājumu iegādes vietas ^{53,54}

Nr.p.k.	Vieta	Veikals	Adrese	Skaits
1	Kandava	DAD Sia, veikals	Kūrorta iela 1, Kandavas n., Kandavas pilsēta, LV-3120	1
2.	Kuldīga	Pelikāns GS , SIA	Liepājas iela 5, Kuldīga, Kuldīgas pilsēta, LV-3301	4
		Kristaps , veikals	Liepājas iela 9, Kuldīga, Kuldīgas pilsēta, LV-3301	
		Krusttēvs, veikals	Liepājas iela 13., Kuldīgas n, Liepājas iela, Kuldīga, Kuldīgas pilsēta, LV-3301	
		"Makšķerniekiem", veikals	Aploku 7, Kuldīga, Kuldīgas n., LV-3301	
3.	Liepāja	Gards, veikals	Jaunā ostmala 3/5, Liepāja, LV-3401;	9
		Pirotehnika Gards	Zemnieku iela 1, Liepāja, LV-3401	
		PiroCOPE, veikals	Raiņa iela 9, Liepāja, LV-3401	
		Barrakuda, makšķernieku veikals	Stendera iela 5, Liepāja, LV-3401	
		Trīsžuburs, veikals	Laivinieku iela, Liepāja, LV-3401	
		"Lielā zivs", veikals	Rīgas 24, Liepāja, LV-3401	
		Cope, veikals	Rīgas iela 19, Liepāja, LV-3401	
		Ieroči , SIA, Veikals	Lielā iela 12, Liepāja, LV-3401	
		"Makšķernieku nams"	Vecā Ostmala 11, Liepāja, LV-3401	
4.	Mērsrags	"Viss copei", individuālais darbs, veikals	Mērsrags, Zvejnieku 4, Mēsruga p., Mēsruga n., LV-3284	1
5.	Saldus	Gards, veikals	Brīvības iela 30, Saldus, Saldus pilsēta, LV-3801	2
		Huberts, veikals	Apvedceļš 15, Saldus, Saldus pilsēta, LV-3801	
6.	Talsi	Ieroči, SIA	Rīgas iela 15, Talsi, Talsu pilsēta, LV-3201	1
7.	Ventspils	Gards, veikals	Lielais prospekts 3/5, Ventspils, Latvija	4
		Ieroči, SIA,	Veikals Lielais prospekts 9, Ventspils, LV-3601	
		Medniekiem, makšķerniekiem, veikals,	Ganību 23, Ventspils, LV-3601	
		Pludiņš, veikals	Lielais prospekts 54, Ventspils, LV-3601	
Kopā:				22

⁵³ Pieejams: pilseta24.lv

⁵⁴ Pieejams: <https://info.lapa.zl.lv/>

Kopumā makšķerēšanas tūrisma piedāvājuma pārskats parāda, ka tūrisma pakalpojumu un preču klāsts ir plašs gan izmitināšanā, gan ēdināšanā, gan izklaidēs un makšķerniekiem nepieciešamajiem produktiem.

(2) Vērtību pārneses kritēriju ieviešana, vērtību pārnese un novērtēšana

Kā vērtību pārneses metode tika izmantota *Tiešās izvēles metode*, kura ļāva izmantot datus, kas iegūti aptaujās.⁵⁵ Jāsaprot, ka abas situācijas nav pilnīgi identiskas un pārnesē izmantotās vērtības parasti tiek koriģētas. Vērtību pārneses metodei ir vairāku vērtību pārneses pieejas. Darbā tika izmantota skaitlisko vērtību pārnese, kas parasti balstās uz vidējo vērtību vai vērtību intervāla pārnesi no pētījuma situācijas uz hipotētisko situāciju.⁵⁶

Lai novērtētu makšķerēšanas tūrisma ekonomiskās ietekmes uz Kurzemes reģiona ekonomiku, bija jānoskaidro šādi dati par Kurzemi un pētījuma teritoriju:

- (1) par makšķerniekiem (makšķerēšanas paradumus, rīku, apģērba, izmitināšanas, ēdināšanas, izklaides izmaksas un papildizmaksas, ka arī ceļa izmaksas un demogrāfiskos datus);
- (2) no uzņēmēju aptaujām ar makšķerēšanas tūrisma saistītām tautsaimniecības nozarēm, kā izmitināšanu, ēdināšanu, tūrisma pakalpojumiem un mazumtirdzniecību;
- (3) balstoties uz iegūtiem datiem no makšķerniekiem, uzņēmējiem un pašvaldībām (uzņēmumu darbinieku vidējā bruto alga un nodokļi; tiešās un netiešās ietekmes nozaru bruto alga, nodokļi, ieguldījumi un izdevumi administrēšanā un uzturēšanā);
- (4) makšķernieku aptuvenais skaits Kurzemes reģionā.

Nemot vērā, ka (1) – (3) punktu dati tika jau iegūti (skat. 3. un 4. solis) un izmantojami tūrisma ietekmes novērtēšanā, tad jānoskaidro cik makšķernieku apmeklē Kurzemes reģionu gada laikā.

Balstoties uz Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) datiem (intervija ar LLKC pārstāvi Miķeli Peisnieku), makšķernieku skaits Latvijā 2019.gadā ir aptuveni 95 000, protams, neskaitot tos, kas nav sasnieguši 16 gadus vai ir vecāki par 65 gadiem un kuriem nav nepieciešama makšķernieka karte. Turklāt vairāk kā 1000 un mazāk par 1000 Latvijas kartes iegādājās Lietuvas un Igaunijas makšķernieki. Tādejādi Latvijas makšķerēšanas tūrisma nozares makšķernieku aptuvenais skaits būtu 93 000, kas nozīmē, ka balstoties uz Latvijas Statistikas pārvaldes datiem par darbaspējīgo skaitu 2019.gadā⁵⁷, **katrs 13. darbspējīgais Latvijas iedzīvotājs ir makšķernieks**. Analógiski, veicot aprēķinu, tika noskaidrots, ka **Kurzēmē aptuveni ir 11 158 vietējo makšķernieku**. Savukārt ārzemju makšķernieku skaits sastāda tikai 2.11% no visiem makšķerniekiem, to attiecinot uz Kurzemes makšķernieku skaitu, ir **235 makšķernieki** no Igaunijas un Lietuvas, kas gada laikā apmeklē Kurzemi, bet to apmeklē arī citu valstu makšķernieki. Veicot izpēti pētījuma teritorijā, citu valstu makšķernieku bija trešā daļa, tad varētu pieņemt, ka to skaits būtu **78** un kopā tie būtu **313 ārzemju makšķernieki**. Tātad, var pieņemt, ka Kurzemi 2019. gadā ar nolūku makšķerēt varēja apmeklēt **11 471 makšķernieku**. Līdz ar to kopīgā makšķerēšanas

⁵⁵ Pakalniēte, K., Malzurbis, J. (2008). Ieguvumu pārneses metodes izmantošana ūdeņu ekosistēmu ekonomiskā novērtēšanā. Using the Benefits of the Transfer Method for Economic Valuation of Aquatic Ecosystems. LU Raksti. 721.sēj. Vadības zinātne, 312-331.lpp.

⁵⁶ Bateman, I.J., Brower, R., Ferrini, S., SchaaFisma, M., Barton, D.N., Dubgaard, A., Hasler, B., Hime, S., Liekens, I., Navrud, S., De Nocker, L., Ščeponavičiute, R., Semenienė, D. (2011). Making Benefits Transfer Work: Deriving and Testing Principles for Value Transfer for Similar and Dissimilar Sites Using a Case Study of the Non-market Benefits of Water Quality Improvements Across Europe. Environmental and Resource Economics, Volume 47(3), p. 365-387.

⁵⁷ Pieejams: https://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/iedz/iedz__iedzrakst/IRG010.px/table/tableViewLayout1/

tūrisma ekonomiskā ietekme (TotalEI) uz Kurzemes reģiona ekonomiku ir **EUR 124 472 720**, bet ja ņem vērā vēlmi maksāt, pat **EUR 199 693 235**.

2.6.6.solis. MAKŠĶERĒŠANAS TŪRISMA VĒRTĪBU ĶĒDES ANALĪZE

Pirmo reizi M.Portera (*Michael Porter*) vērtību ķēde (VK) tika aprakstīta 1985. gadā.⁵⁸ Tās būtība ir uzņēmumu darbību secība, kuras mērķis ir pārveidot resursus par galīgo pakalpojumu vai produktu. Vērtības ķēdes ideja balstās uz organizāciju procesu redzējumu. Tas ir par iespēju redzēt ražošanas vai pakalpojumu uzņēmumu kā sistēmu. Produkti tiek kārtoti pa darbības ķēdi un katras darbības rezultātā produkts iegūst vērtību. Jo lielāka vērtība ir organizācijai, jo izdevīgāka tā var būt un, nodrošinot lielāku vērtību klientiem, tiek radīta konkurences priekšrocība. Analīze precīzē, kur var atrast vērtības avotus un zaudējumus organizācijā. Būtībā Portera vērtību ķēde ir stratēģiskās plānošanas instruments, kas sniedz detalizētu uzņēmuma darbības izpēti, ko šī pētījuma gadījumā attiecina uz makšķerēšanas tūrisma Kurzemes reģionā (15.att.).

15.att. Vērtību ķēde (pēc Porter, M., 1985:37)

Vērtību ķēdes piemērošanai tūrisma nozarē sākotnējām vērtību ķēdes darbībām pēc M.Portera nepieciešamas zināmas izmaiņas.⁵⁹ Tāpēc Portera sākotnējo vērtību ķēdi, piemērojot tūrisma nozarei, no ražošanas sektora ir jāpārveido pakalpojumu sektorā. Tūrisma vērtību ķēde parāda vairākus konkurences priekšrocību avotus, kā spēju radīt un efektīvi vadīt visus tūrisma nozares dalībniekus, ko atbalsta pašvaldības, garantējot teritorijas pievilcību.⁶⁰ Visiem tūrisma ķēdes tūrisma dalībniekiem ir svarīgi sadarboties, lai radītu vērtību visā ķēdē, lai piegādātu tūristiem pievilcīgus tūrisma produktus un pakalpojumus.⁶¹

Tūrisms parasti tiek uzskatīts par pakalpojumu nozari. Vizualizēt to ir sarežģīti, jo pakalpojumi ir "neredzami" un "eklektiski" un apvienoti vairākas nozares, kurām var būt savas vērtību ķēdes.

⁵⁸ Porter, M. E. The Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. NY: Free Press, 1985.

⁵⁹ Porter, M. E. The Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. NY: Free Press, 1985.

⁶⁰ C. Mottironi and M. A. Corigliano, "Tourist Destination Competitiveness: The Role Of Cooperation," Riv. Ital. di Econ. Demogr. e Stat., vol. LXVI, no. 2, 2012.

⁶¹ Y. Yilmaz and U. Bititci, "Performance measurement in the value chain: manufacturing v. tourism," Int. J. Product. Perform. Manag., vol. 5, no. 5, pp. 371–389, 2006.

Portera vērtību ķēdes negatīvā puse ir informācijas nepieejamība par uzņēmumu izmaksām, jo tās ir konfidenciālas. Šādi apstākļi apgrūtina precīzu makšķerēšanas tūrisma analīzi, bet darba uzdevuma veikšanai tika maksimāli izmantoti aprēķinos iegūtie, ka arī sekundārie dati.

Atbilstoši M.Portera uzstādījumam par vērtības ķēdes analīzi, vērtības ķēdes analīze tika veikta šādos posmu uzdevumos:

- (1) noteikt katras darbības apakšaktivitātes;
- (2) identificēt katras atbalsta aktivitātes apakšaktivitātes;
- (3) identificēt saites;
- (4) meklēt iespējas palielināt vērtību.

Pirms uzdevumu veikšanas nepieciešams precizēt makšķerēšanas tūrisma situāciju Kurzemē saistībā ar vērtības ķēdes analīzi. INTERREG programmas projekta "Baltijas jūras reģions kā makšķerēšanas tūrisma galamērķis un tā attīstība, veicināšana un ilgtspējīga pārvaldība" jeb RETROUT (Nr. R065) mērķis ir

- attīstīt kā piekrastes makšķerēšanas tūrisma galamērķi;
- popularizēt Baltijas jūras reģionu kā piekrastes makšķerēšanas tūrisma galamērķi;
- stiprināt Baltijas jūras reģiona makšķerēšanas tūrisma pārvaldību, lai tā būtu ilgtspējīga.

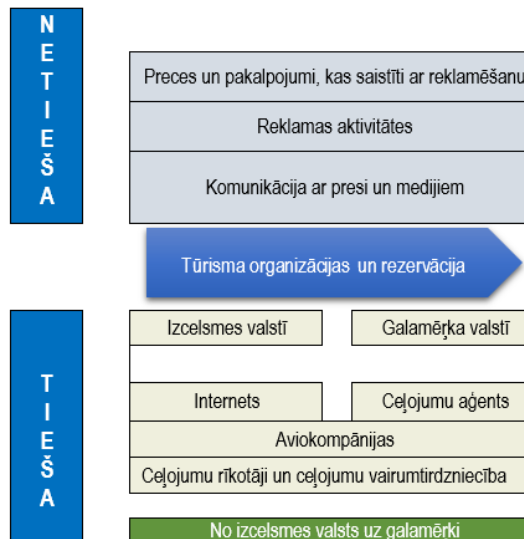
2012. gadā nozīmīgais Tūrisma ieguldījums tika atzīts RIO + 20 iznākuma dokumentā "Nākotne kuru mēs vēlamies" (The Future We Want)⁶², kur tas tika iekļauts kā tematiska joma un starpnozaru jautājums. Dokumentā uzsvērts, ka "... labi izstrādāts un pārvaldīts tūrisms var dot nozīmīgu ieguldījumu trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijās, gan ekonomiskā, gan sociālā, gan vides saglabāšanas dimensijā, un tām ir cieša saikne ar citām nozarēm, radīt pienācīgas darba vietas un radīt tirdzniecības iespējas ..."

Vērtību ķēdes kartes izstrādei ir ieteicama divpakāpju procedūra: (1) fundamentālā kartēšana un (2) koriģētā kartēšana. Ievada kartēšanas pamatā - informācija, kas iegūta no izpētes un teorētiskām atziņām. Otrajā posmā ietilpst pārskatīšana, pamatojoties uz intervijām un uzņēmumu un personas, kas iesaistītas izmeklēšanas procesā. Tā kā vērtību ķēžu kartes ir salikta sistēma, analīzē jābalansē vajadzība vispārināt ar vēlmi mainīt kartes detaļas. Makšķerēšanas tūrisma darbības uzlabošanas iespējas identificēšanai Kurzemē vispirms veikta vērtību ķēdes kartēšana (16.-17.att.):

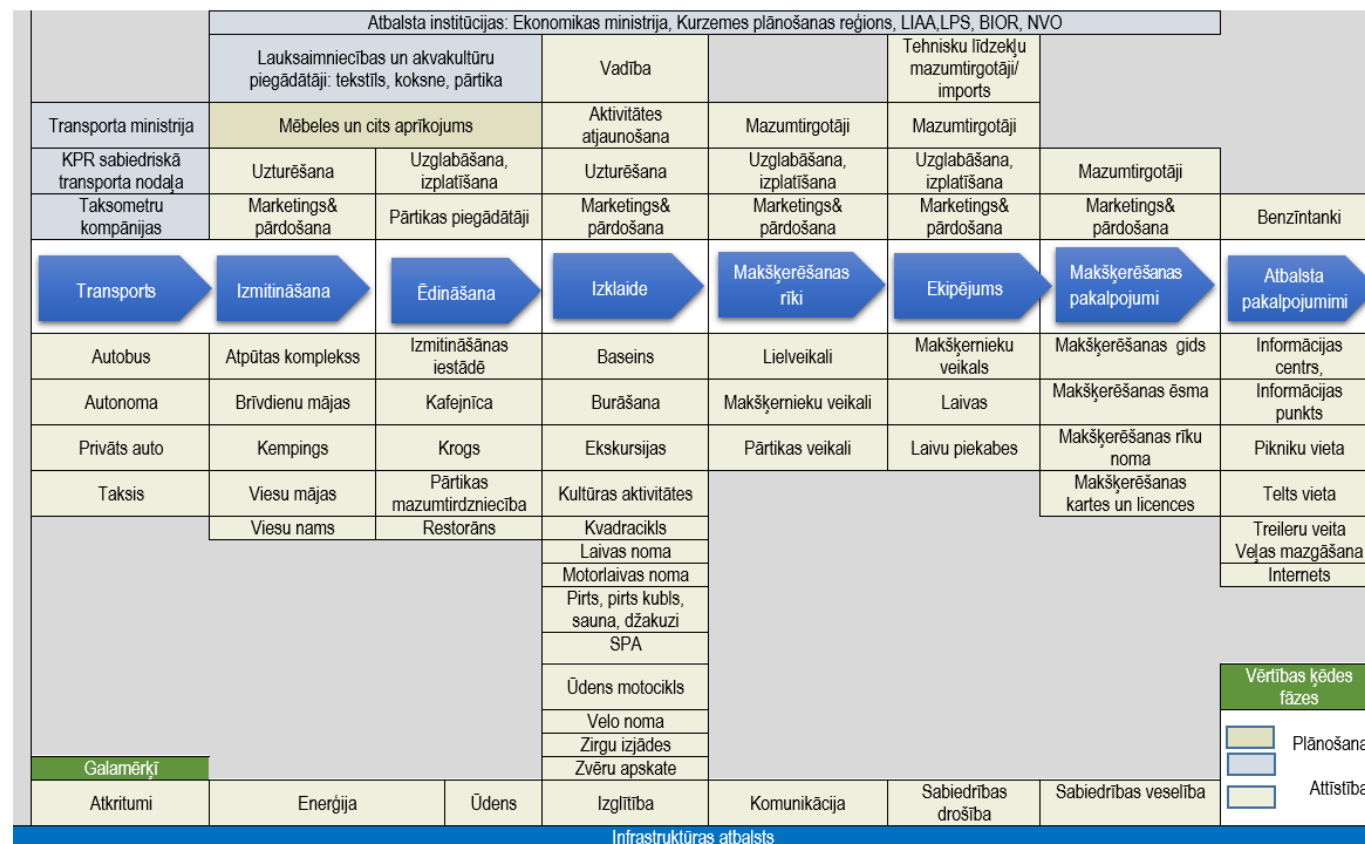
- kas palīdz ilustrēt un izprast procesu, kurā produkts iziet vairākus posmus līdz tas sasniedz gala klientu – makšķernieku;
- vērtību ķēdes karte kalpo kā veids, kā identificēt un klasificēt galvenos tirgus dalībniekus;
- vērtību ķēdes karte var palīdzēt uzņēmumiem orientēt savu darbību, t.i.

identificēt svarīgas ieinteresētās puses, iespējamus mārketinga vai piegādes kanālus, konkurentus, vājos ķēdes saites utt.

⁶² Pieejams: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/733FutureWeWant.pdf>

16. att. Makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēdes karte 1 (pēc WTO: 23) ⁶³

17. att. Makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēdes karte 2 (pēc WTO: 23) ⁶⁴

⁶³ Pieejams: https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/a4t_e/global_review13prog_e/tourism_28june.pdf

⁶⁴ Pieejams: https://www.wto.org/english/tratop_e/devel_e/a4t_e/global_review13prog_e/tourism_28june.pdf

Starptautiskais tūrisms (makšķerēšanas tūrisms pieder pie šīs kategorijas) ir sarežģīta nozare, kas aptver ceļojumus, kas saistīti gan ar uzņēmējdarbību, gan ar izklaidi un atpūtu, un tam ir savstarpējas saites ar dažādām tautsaimniecības nozarēm.

Makšķerēšanas tūrisma dalībnieki ir visi, kas piedalās makšķerēšanas pakalpojuma nodrošināšanā makšķerēšanas galamērķī, bet katrs savas kompetences un pilnvaru robežās. Īsumā dalībnieku apraksts to attiecinot uz Kurzemi.

Vairumā valstu ir trīs līmeņu Tūrisma pārvaldības sistēma: nacionālais, reģionālais un lokālais līmenis. Nacionālo līmeni Latvijā pārstāv Ekonomikas ministrijas (EM) Nozaru politikas departaments, savukārt tūrisma valsts politiku īsteno EM padotībā esošā Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA). EM un LIAA sadarbojas Latvijas Tūrisma konsultatīvās padomes ietvaros ar tūrisma nozari saistītām ministrijām, Latvijas Pašvaldību savienību, tūrisma nozares asociācijām, tūrisma reģionālajām asociācijām un plānošanas reģioniem, t.sk., KPR. Savukārt, reģionu tūrisma piedāvājuma veidošanā bez plānošana reģioniem ir iesaistīti: reģionālās tūrisma asociācijas; tūrisma galamērķu pārvaldības organizācijas (GPO); pašvaldības un to apvienības, kā Latvijas Pašvaldību savienība (LPS), Latvijas Piekrastes pašvaldību apvienība (LPPA) un citas profesionālās ar tūrisma jomu saistītās NVO, kā Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde (NKMP) un Dabas aizsardzības pārvalde (DAP). Pēdējā ir svarīga no makšķerēšanas tūrisma viedokļa, jo dabas aizsardzības sistēmas pilnveidei viens no variantiem ir DAP zvejas un makšķerēšanas kontroles funkcijas paredzēt nodot Valsts Vides dienestam (VVD)⁶⁵.

Plānošanas reģiona kompetenci, tātad KPR kompetenci, par reģiona attīstības plānošanu, koordināciju, pašvaldību un citu valsts pārvaldes iestāžu sadarbību nosaka "Reģionālās attīstības likums"⁶⁶, kas attiecināms arī uz makšķerēšanas tūrisma. KPR atbalsts vērsts uz tūrisma nozari kopumā, tāpēc strikti atdalīt makšķerēšanas tūrisma atbalstu ir problemātiski, ko parādīja arī informācija, kas ietverta 80.tabulā.

Atbalsts tūrismam pašvaldību līmenī tiek īstenots, algojot par tūrisma attīstību atbildīgu speciālistu, atbalstot Tūrisma informācijas centrus (TIC) un Tūrisma informācijas punktus (TIP), iesaistoties privātās–publiskās organizācijās (PPO), ka arī iesaistoties dažādos ar tūrisma attīstību saistītos projektos.

Savukārt, uzņēmumi un individuālie uzņēmēji sadarbībā ar iepriekšminētām organizācijām nodrošina makšķernieku vajadzības pēc makšķerēšanas piederumiem, ekipējuma, nakšņošanas, ēdināšanas, izklaides vajadzībām un tml.

Nākamais solis vērtību ķēdes kartēšanā bija noteikt darbības. Sadalot organizāciju pēc tās galvenajiem procesiem vai funkcijām, Porters spēja saistīt klasisko grāmatvedību ar stratēģiskajām iespējām, izmantojot vērtību kā pamatkonceptu, tas ir – veidus, kā uzņēmums var vislabāk pozicionēties pret konkurentiem, ņemot vērā tā salīdzinošo izmaksu struktūru, un to kā vērtību ķēdes uzbūve ļauj uzņēmumam diferencēt savus produktus specifiskiem klientu segmentiem.

Darbības vērtību ķēdes kartēšanā:

(1) Noteikt katras darbības apakšdarbības

⁶⁵ Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/aktual/preses_relizes/?doc=28652

⁶⁶ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=61002>

M.Portera vērtību ķēdē uzņēmuma darbības sadalītas tiešās (primārajās) un netiešās (sekundārajās). Pirmās tieši papildina gala pakalpojuma vai produkta izmaksas. Sekundārās, savukārt, netieši nodrošina efektīvu galveno uzdevumu īstenošanu.

Tiešās aktivitātes: Iekšējā loģistika, Operācijas, Ārējā loģistika un Marketing un pārdošana (15.att.) ir primārās vērtību ķēdes aktivitātes.

Ienākošā loģistika: Šīs ir darbības, kas saistītas ar materiāla pieņemšanu no piegādātājiem un uzglabāšanu.

Tā ietver piegādātāja kontaktus un attiecas uz katru no procedūras un darbības, kas ir saistītas ar izejvielu iegūšanu, uzglabāšanu un izplatīšanu. Tās ir izejvielas un komponenti ko izmanto, piem., makšķerēšanas tūristu ēdināšanā.

Operācijas: Šīs ir darbības, kas saistītas ar makšķerēšanas pakalpojumu radīšanu. Makšķerēšanas tūrismā tās sadalīt vairākās konkrētās organizācijās, piem., izmitināšana – viesu uzņemšanu, apkalpošanu numurā, ēdināšana, ekipējuma vai laivu piedāvāšana, makšķerēšanas gida pakalpojumi utt.

Izejošā loģistika: tās ir visas darbības, kas saistītas ar galaprodukta – makšķerēšanas pakalpojuma piedāvāšanu makšķerniekiem vai, piem., kā piesaistīt klientus makšķerēšanas galamērķim.

Mārketing un pārdošana: šī praktiskā zona, kas pamatā analizē klientu vajadzības un vēlmes un ir atbildīgas par izpratnes veidošanu paredzētajās interešu grupās. Šai darbībai tiek izmantoti mārketingu komunikāciju rīki, piem., reklāma, pārdošanas veicināšanas pasākumi utt. – viss, lai piesaistītu klientus. Šeit ļoti svarīgi noteikt precīzu klientu grupu: vai makšķerē individuāli, grupās vai ar ģimeni, kādam makšķerēšanas veidam dod priekšroku, vai klienta mērķis ir tikai makšķerēt vai tas vēlās izmantot dažādas tūrisma vai kultūras pakalpojumus u.tml. informāciju. Tas ietver tādas aktivitātes kā reklāmas veicināšana, segmentācijas, izvēloties izplatīšanas kanālus cenu noteikšanai un pārvaldībai attiecībā ar klientiem.

Pakalpojumi (serviss): Šīs ir atbalsts, ko bizness sniedz klientam, piem., apmācību makšķerēt.

(2) Noteikt atbalstošās aktivitātes

Pie atbalstošām pieskaita šādas aktivitātes: Infrastruktūru, Cilvēkresursu vadību, Tehnoloģiju attīstību, Sagāde.

Infrastruktūra: vispārējā vadība, plānošana, finanses, juridiskie jautājumi, investoru attiecības;

Ārējā pārvaldība ir svarīga no politikas viedokļa, nosakot institucionālos pasākumus, kuri varētu būt vajadzīgi, lai uzlabotu VK spējas, novērstu traucējumus un palielinātu pievienoto vērtību nozarē. Ārējā pārvaldība attiecas arī uz specifiskiem ķēdes tiesību aktiem un noteikumiem, bet arī apraksta vispārēju publiskā sektora iekļaušanos vērtību ķēdes attīstībā. Sintēzes ziņojumā "Tūrisma attīstības veicināšana Latvijas reģionos"⁶⁷ tika norādīts uz trūkumiem tūrisma pārvaldības jomā un nepieciešamību noteikt reģionālā līmeņa tūrisma pārvaldības funkcijas veicēju valstī. Kopīga koordinācija nepieciešama arī tāpēc tūrismam ir starpnozaru raksturs.

Kopš 2014.gada KPR aktīvi piedalījies vairākos tūrisma jomas attīstības projektos, t.sk., makšķerēšanas tūrisma jomā (skat. 82.tabula), KPR iesaistās tūrisma jomas plānošanā, politiskā līmeņa apspriedēs un pārstāv reģiona attīstības intereses. Tādējādi var teikt, ka tūrisma infrastruktūras uzturēšanā, informācijas sniegšanā un

⁶⁷ Pieejams: http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/file/Latvijas_turisma_nozares_analize_%20BrandTour_%20final.pdf

citās jomās nozīmīga loma ir arī pašvaldībām. Būtisku ieguldījumu tūrisma nozares plānošanā un regulējuma pilnveidē sniedz profesionālās un reģionālās asociācijas.⁶⁸

KPR un vietējās pašvaldības darbojas pamata divu likumu ietvaros: likuma "Par pašvaldībām"⁶⁹, un "Tūrisma likuma"⁷⁰ ietvaros. VĶ pārvaldība attiecas uz attiecību struktūru un koordinācijas mehānismu, kas pastāv starp VĶ dalībniekiem. Pārvaldība VĶ notiek, kad daži ķēdes dalībnieki darbojas pēc citu ķēdes dalībnieku noteiktajiem kritērijiem, piemēram, kvalitātes standartiem.^{71,72,73} Komerčiālie noteikumi, kas regulē komerciālās attiecības globālajās vai vietējās vērtību ķēdēs⁷⁴, var ne tikai ierobežot biznesu, bet arī radīt nozīmīgu mācīšanos un iespēju pārvērtēšanu. Komerčiālie noteikumi var būt ļoti specifiski, piem. skaidri noteiktas un aprakstītas tūrisma uzņēmumu darbības kvalitātes kategorijas.⁷⁵

Cilvēkresursu vadība: darbinieku atlase, izglītība, veicināšana, atalgojuma sistēmas;

Kā parādīja Izpētes teritorijas dati, un situācija visā Kurzemes teritorijā pārsvarā ir līdzīga, darbinieku atlase tūrisma uzņēmumos līdz šim nav centrēta tieši uz tūrisma speciālistu piesaisti. Lai gan 14.3% no izpētīto uzņēmumu vadītājiem ir studējuši uzņēmējdarbību, tomēr speciālā profesionālā tūrisma izglītība bija tikai atsevišķiem darbiniekiem. Uzņēmumu ekonomista, jurista, grāmatveža izglītība, protams, ir noderīga uzņēmējdarbībā, tomēr darbinieku kvalifikāciju tūrisma kursos ir cēlušies, piem., Kurzemes Izpētes teritorijā 17.14%, un turpmāk to būtu jāceļ visā Kurzemē makšķerēšanas tūrisma uzņēmējiem. Vidējā bruto alga izpētes tūrisma uzņēmumos variēja no EUR 65–3000, tomēr jāņem vērā sezonālā ietekme. Aprēķiniem tiek izmantota EUR 790 bruto samaksas informācija par Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumiem atbilstoši LR CSP datiem.³⁹

Tehnoloģiju attīstība: pētījumi un attīstība, IT, produktu un procesu attīstība;

Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju nozare piedāvā lielu skaitu produktu un pakalpojumu viesnīcām, muzejiem un citām atrakcijām, un caur tām produktu tūrisma uzņēmumi ir spējīgi uzlabot produktus, kas tūristiem dod pieredzi un gandarījumu.⁷⁶ Inovāciju tehnoloģiju ziņā tomēr tiek atzīts, ka tūrisma tas ir zems, bet to kompensē piegādātāji.⁷⁷ Šajā ziņā ieguvums būs tūrisma ekonomiskā attīstība, resp., VĶ ņemšana vērā no piegādes ķēdes perspektīvas, nevis tikai ņemot vērā tūrisma galamērķa vērtības ķēdi.⁷⁸

Sagāde: izejmateriālu iegāde, īpašuma nomāšana, piegādātāju līgumu slēgšana, iepirkumi.

Mērķis ir atrast kvalitatīvas piegādes, kas atbilst uzņēmuma budžetam. Jebkurš uzņēmums, ieskaitot tūrisma uzņēmumus, var izvēlēties izmantot ārpalpojumus pie piegādātājiem un sadarbības partneriem. Tomēr pētījumi konstatē, ka vairums tūrisma uzņēmumu izvēlas izvēlēties produktu, pirkt vai izgatavot pašiem,⁷⁹ tādēļ piegādātāji

⁶⁸ EM, 2017. Informatīvais ziņojums "Par Latvijas tūrisma attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam īstenošanas 2014. – 2016.gadā starpposma novērtējumu"

⁶⁹ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=57255>

⁷⁰ Pieejams: <https://m.likumi.lv/doc.php?id=50026>

⁷¹ Pieejams: <https://lpr.gov.lv/wp-content/uploads/2012/prezentacijas/kvalitate.pdf>

⁷² Pieejams: <https://www.lvra.lv/lv/sertifikacija/klasifikacijas-kriteriji-17868/kempingu-klasifikacija-65636.html>

⁷³ Pieejams: <https://www.lvra.lv/lv/sertifikacija/klasifikacijas-kriteriji-17868/viesu-maju-klasifikacija-18256.html>

⁷⁴ Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=23309>

⁷⁵ Pieejams: https://www.celotajs.lv/cont/prof/quality/files/Kvalitate/lauku_cieme_viesu_majas.pdf

⁷⁶ Berne, C., Garcia-Gonzalez, M., & Mugica, J. (2012). How ICT shifts the power balance of tourism distribution channels. *Tourism Management*, 33(1), 205–214.

⁷⁷ Sundbo, J., Orfila-Sintes, F., & Sørensen, F. (2007). The innovative behaviour of tourism firms – comparative studies of Denmark and Spain. *Research Policy*, 36(1), 88–106.

⁷⁸ Rønningen, M. (2010) Innovation in the Norwegian Rural Tourism Industry: Results from a Norwegian Survey. *The Open Social Science Journal*, 2010, 3: 15-29. DOI: 10.2174/1874945301003010015]

⁷⁹ Espino-Rodríguez, T. F., Lai, P. C., & Baum, T. (2008). Asset specificity in make or buy decisions for service operations: An empirical application in the Scottish hotel sector. *International Journal of Service Industry Management*, 19(1), 111–133.

ir reti sastopamas galvenās tūrisma nozares daļas. Makšķernieki ir tie tūristi, kas patērē diezgan daudz ārzemju makšķernieku rīkus, laivas un piekabēm to pārvadāšanai. Par laivām to pašu var teikt par tūrisma uzņēmējiem, kas apkalpo makšķerniekus. Izpētes teritorijā tādu bija 37.14% no visiem apsekotiem uzņēmumiem un no visiem piedāvātajiem pakalpojumiem 57.9%, turklāt ar tendenci palielināt to skaitu, jo nepieciešamības gadījumā nomāt laivu būtu ar mieru gan rezidenti, gan nerezidenti-makšķernieki.

Latvijas tūrisma uzņēmumos, kas apkalpo makšķerniekus, atšķirībā no ES⁸⁰, nav pārāk izplatīts izmantot ēdieniem speciāli iepriekš termiski apstrādāti produktus, kas paredzēti tūrisma ēdināšanas uzņēmumiem. Tas neattiecas uz HORECA produktiem, īpaši nodrošinot viesnīcu, restorānu un kafejnīcu specifiskās prasības, galvenokārt nodrošinot ērtāku lietošanu. Piemēram, sviests, ievārījums, siers, medus, kečups iesaiņoti mazākās, individuālai lietošanai ērtākās porcijās.⁸¹

Kas attiecas uz pakalpojumu materiālo sastāvu, tad, globalizācijas tendences tūrismā tiek masveidā demonstrētas, izmantojot ārvalstu materiālus, kas bieži ir lētāki nekā vietējie un tāpēc tiek importēti.⁸² Vai arī makšķernieku vēlmes, piem., pēc kvalitatīvām laivām, kuras tiek iegādātas ārzemēs, nekādā ziņā neierobežo ekonomisko noplūdi.⁸³

(3) Tūrisma vērtību ķēdes kvantitatīvā noteikšana

Tūrisma vērtību ķēdes kvantitatīvā noteikšana tika veikta, lai ilustrētu ekonomiskās vērtības daudzumu ko rada katra no tūrisma vērtību ķēdes funkcionālām jomām. Tā ir paredzēta tūrisma politikas veidotājiem un uzņēmējiem, lai saprastu:

- kāda ir makšķerēšanas tūristu izdevumu ietekme uz ekonomiku, kas nav tūrisms;
- kuras makšķerēšanas tūrisma izdevumu jomas ir iespējams palielināt.

Izmitināšanas indikatori

Izpētes teritorijā tika noteikta makšķernieku naktsmītņu izvēle (90.tabula) un, salīdzinot to ar Kurzemes makšķerēšanas tūrismam piedāvātām mītnēm, kas turklāt atbilst vēlmes cenu diapazonam, tiek konstatēts, ka izvēle tiek nodrošināta ar lielu rezervi gan kempingu, gan viesu māju, gan brīvdienu māju piedāvājumā. Ņemot vērā vismaz trešdaļas makšķernieku izvēlēties lētākos mītnes variantus, arī šim kontingentam tiek piedāvātas kemperu un telts vietas. Kā būtisks trūkums – nav specializēta piedāvājuma jauniešiem.

90.tabula

Izmitināšanas indikatori Kurzeme

Jautājums, indikators		Indikatoru gradācija	
Kādām naktsmītnēm dodāt priekšroku?		Kādas naktsmītnes piedāvā Kurzeme?	
		Sadalījums (%)	
	Kempings	12,3	19.09

⁸⁰ Sharma, A., Moon, J., & Strohbehn, C. (2014). Restaurant's decision to purchase local foods: Influence of value chain activities. *International Journal of Hospitality Management*, 39, 130–143.

⁸¹ <http://www.horeca.lv/uznemumi/partikas-razosana-tirdznieciba>

⁸² Mitchell, J., Font, X., & Li, S. (2015). What is the impact of hotels on local economic development? Applying value chain analysis to individual businesses. *Anatolia* 26(3), 347–358.

⁸³ Meyer, D. (2007). Pro-poor tourism: From leakages to linkages. A conceptual framework for creating linkages between the accommodation sector and 'poor' neighboring communities. *Current Issues in Tourism*, 10(6), 558–583.

	Viesu mājas	9,2	14.55
	Brīvdienu mājas	12,3	26.36
	Jauniešu mītnes	3,1	–
	Kemperis	7,7	10.91
	Hostelis	3,1	–
	Viesnīca	1,5	–
	Telts	10,8	25.45
	Cits	18,5	–
	Neizmanto	21,5	–
Cik tērējat naktsmītnei? (EUR)		KPR Izp_65	Kurzeme_ pa kvadrantiem
		Vidēji (EUR)	
	Visiem	8,92	25.36
	Rezidentiem	7,81	20.08
	Nerezidentiem	16,88	31.67
Kāda būtu vēlme maksāt par naktsmītņi? (EUR)		Vidēji	Vidēji
	Visiem	12,23	35.22
	Rezidentiem	9,47	28.8
	Nerezidentiem	31,88	39
Vai esat apmierināti ar naktsmāju sniegto kvalitāti? Novērtējiet 10 ballēs?		Sadalījums (%)	
	4	1,5	
	6	1,5	
	7	6,2	
	8	1,5	
	9	3,1	
	10	13,8	
Kas būtu jāuzlabo? Jūsu ierosinājumi?		Nakšņošanas apstākļu uzlabojumi	
		Atkritumu savākšanas uzlabojumi	
		WC nepieciešamība	
		Ceļu kvalitātes uzlabojumi	
		Autostāvvietu trūkums	
		Pieejamības uzlabojumi	

Trešā daļa Izpētes teritorijas makšķernieku nevērtēja naktsmītņu kvalitāti un 3% no tiem, kas vērtēja apšaubīja to kvalitāti. Kaut gan mītņu vērtējums 25% gadījumos bija amplitūdā no 7–10 (90.tabula), tomēr attiecinot uz visu Kurzemes reģionu, tas ir signāls, ka makšķernieku mītņu kvalitātei būtu jāseko.

Pētījumā aprēķināti makšķernieku izdevumu divi varianti: pirmais uz visiem aptaujas 65 respondentiem un otrs – atsevišķi katrā Izpētes teritorijas kvadrantā. Tas, ka turpmāk makšķerēšanas tūrismā pareizi ir veikt detalizētu datu izpēti, lai skaitļi nebūtu kļūdaini, var pārliecināties par iegūto datu atšķirību pa labu otrajam variantam (90.tabula), tieši tādēļ tie tika izmantoti aprēķinos, tāpat arī aprēķinot IIN (82.tabula).

Ēdināšanas indikatori

Izpētes teritorijā tika noteikta makšķernieku ēdināšanas izvēle (91.tabula). Attiecinot šo informāciju uz visu Kurzemes teritoriju tikai 26% tiek piedāvāta ēdināšana naktsmājās, kas būtībā varētu apmierināt makšķerniekus, jo gandrīz 80% no tiem šis jautājums neuztrauca, jo tika ņemta pārtika līdzī un makšķerēšanās mītnēs tika piedāvāta iespēja pašiem gatavot vai telpās vai piknika vietās. Divos gadījumos, Alsungā un Jūrkalnē, ir iespēja apmeklēt Spēlmaņu un Zaķu krogu. Savukārt, atpūtas kompleksos ir vai nu kafejnīca-bārs kā Usmā vai pat

restorāns, kā tas ir atpūtas kompleksā "Libava" Liepājā. Tā kā aptuveni 80% makšķernieku (91.tabula) iespējams neizmanto ēdināšanas iestāžu pakalpojumus, tad būtu jāpievērš uzmanība ēdināšanas kvalitātei, lai tie, kas izmanto, visi būtu apmierināti.

91.tabula

Ēdināšanas indikatori Kurzeme

Jautājums, indikators		Indikatoru gradācija	
Kad esat atpūtas zvejā, kādai ēdināšanas iestādei dodat priekšroku?		Sadalījums (%)	
	kafejnīca	9,2	
	krogs	4,6	
	cits	69,2	
	neatbildēts	17	
Cik apmierināti esat ar ēdināšanas iestāžu darbu?		Sadalījums (%)	
	0	84,6	
	5	3,1	
	7	4,6	
	8	3,1	
	9	4,6	
Ja paši gatavojat, kur pērkat produktus?		Sadalījums (%)	
	zvejas vietas tuvumā	13,8	
	veikalā	4,6	
	pa ceļam	33,8	
	vedat no mājām	30,8	
Cik EUR tērējat ēšanai zvejas dienā? (EUR)		KPR Izp_65	Kurzeme_ pa kvadrantiem
		Vidēji (EUR)	
	Visiem	13,28	16.17
	Rezidentiem	12,82	12.11
	Nerezidentiem	16,5	12.18
Cik EUR vidēji varētu tērējat ēšanai makšķerēšanas dienā? (EUR)		Vidēji (EUR)	
	Visiem	14,15	18.10
	Rezidentiem	13,42	13.45
	Nerezidentiem	16,88	13.93

Pārtikas iegādes vieta pētījumā nebija ģeogrāfiski precizēta. Trešā daļa no makšķernieku Kurzemes Izpētes teritorijā pārtiku veda no mājām, līdzīgi būtu rādītāji arī pārējā Kurzemes teritorijā, tāpat kā "iegāde pa ceļam," kas iespējams notika jau Kurzemes teritorijā. Nākotnē tas būtu jāpēta. Tomēr 10% no makšķerniekiem pārtiku iegādājās zvejas vietas tuvumā, tad jārada apstākļi šo skaitu palielināt.

VĶ aprēķins tika balstīts uz vidējo tēriņu ēšanai makšķerēšanas dienā (EUR) (91.tabula), tāpat tika rēķināti nodokļi (82.tabula).

Izklaides indikatori

Izpētes teritorijā respondenti izmantoja pamatā astoņus izklaides veidus: burāšanu, dabas takas, pirts apmeklējumus, riteņbraukšanu, vēja dēli, zirgu izjādes un citus pasākumus (92.tabula). Visbiežāk riteņbraukšanu,

burāšanu, kas saprotams, jo pētījums bija jūras piekrastē un citus pasākumus un visi respondenti bija apmierināti. Makšķerēšanas tūrisma mītnu piedāvājumā Kurzemes teritorijā ir daudz plašāka izklaides izvēle – 20 izklaides veidi (86.tabula). Sauna, pirts, un pirts kubls vien tiek piedāvāts 46 gadījumos, bet velonoma 19.

92.tabula

Izklaides indikatori Kurzeme

Jautājums, indikators		Indikatoru gradācija	
Kad esat atpūtas zvejā, kādai izklaidei dodat priekšroku?		Sadalījums (%)	
	burāšana	3,1	
	dabas takas	1,5	
	pirts apmeklējums	3,1	
	riteņbraukšana	6,2	
	vēja dēlis	1,5	
	zirgu izjādes	1,5	
	citi pasākumi	4,6	
	neizmantoju	78,5	
Cik EIRO tērējat šādām izklaidēm?		KPR Izp_65	Kurzeme_ pa kvadrantiem
		Vidēji (EUR)	
	Visiem	2,46	28
	Rezidentiem	2,28	27.5
	Nerezidentiem	3,75	30
Cik EIRO būtu vēlme tērēt šādām izklaidēm?		Vidēji (EUR)	
	Visiem	2,69	34.50
	Rezidentiem	2,54	30
	Nerezidentiem	8,75	28.5
Vai esat apmierināti ar piedāvātām izklaidēm? Novērtējiet 10 ballēs!		Sadalījums (%)	
	7	1,5	
	9	3,2	
	10	1,5	
Kādas izklaides Jūs ierosinātu ieviest makšķerēšanas tūrisma pakalpojumu sniedzējiem?		Ekskursijas, pārgājienus	
		Makšķerēšanas gidu	
		Makšķerēšanas piederumu noma	
		Laivu noma	
		Zivju žāvētavu	
		Mitro drēbju žāvētavas	

Jāņem vērā, ka 30% makšķernieki vēlās makšķerējot atpūsties, bet 55% gan makšķerēt, gan atpūsties, tas norāda, ka iespējams piedāvāt vairāk izklaides iespējas, sevišķi, ja makšķerēt dodas ar ģimenēm. Tūrisma pakalpojuma sniedzējiem būtu jāievieš 92.tabulā minētos, piedāvājuma klāstā iztrūkstošos, pakalpojumus, ko ierosināja makšķernieki. VĶ aprēķins tika balstīts uz vidējo izklaides tēriņu dienā (EUR) (92.tabula), tāpat tika rēķināti nodokļi (82.tabula).

Transporta indikatori

Kurzemes reģiona makšķerēšanas tūrisma galamērķi pamatā atrodas lauku teritorijās un pieejamība ar sabiedrisko transportu šobrīd ir problemātiska, tāpat kā autoceļu stāvoklis. Tas ierobežo pieejamību ne tikai

vietējiem Kurzemes makšķerniekiem, bet ietekmē arī potenciālo ārzemju klientu piesaisti.⁸⁴ Nevienš no izpētes teritorijas makšķerniekiem nebija izmantojis taksometra pakalpojumus, bet attiecinot uz visu Kurzemes teritoriju, tādu varbūtību nevar izslēgt, jo daļa ārzemju makšķernieku, kas ceļo no Rīgas, to varētu izmantot. Kaut gan autonoma būtu reālākais transporta veids, ko ārzemju klients varētu izmantot, un to ir vērts pētīt turpmāk. Izpētes teritorijā galvenais transporta līdzeklis bija dažādu marku privātais automobilis. Ņemot vērā, ka izpētes teritorija bija Latvijas rietumu robeža, tad visai Kurzemes teritorijai var attiecināt aptuveno nobraukto attālumu kilometrāžu. Tādejādi vidēji viens makšķernieks, lai sasniegtu ceļojuma mērķi, nobrauc ap 290–300km, makšķernieki-rezidenti vidēji nobrauc 90–100km, bet makšķernieki nerezidenti ap 600km. Ceļam uz makšķerēšanas galamērķi vidēji tiek iztērēti EUR 30.52, makšķerniekiem-rezidentiem – EUR 9.20, bet makšķerniekiem-nerezidentiem EUR 63.44.

Makšķerēšanas rīku un ekipējuma indikatori

Balstoties uz makšķerēšanas rīku pārdošanas speciālistu konsultācijām, makšķernieku-iesācēju un pieredzes bagātu makšķernieku rīku iegādes summa var būt sākot no EUR 100 līdz vairākiem tūkstošiem. Izpētes teritorijā vidējā summa makšķerēšanas rīkiem galamērķī bija EUR 346.22, makšķerniekiem-rezidentiem EUR 207.89, bet nerezidentiem – EUR 415. Savukārt mājā šo rīku summa vidēji makšķerniekiem-rezidentiem EUR 1649.17, diemžēl, nerezidenti nebija atbildējuši. Makšķerēšanas veikali sastopas ar makšķernieku iepirkšanās paradumu maiņu. Cenu starpība un izvēle liek makšķerniekiem izvēlēties interneta veikalus kā iegādes vietas. Speciālisti uzskata, ka aptuveni 30% makšķernieku rīkus iegādājās internetā, un šim skaitlim ir augoša tendence. Tas nozīmē, ka aptuveni 22 makšķerēšanas rīku iegādes vietas Kurzēmē zaudē ienākumus. Turklāt, kā blakus parādība novērojams demogrāfiskais faktors – emigrācija un darba meklējumi ārzemēs, kas samazina klientu skaitu.

Laivu īpašnieku skaits izpētes teritorijā bija neliels, tikai 14% piederēja laiva ar vidējo cenu EUR 4745. Tomēr cenu amplitūda variē no EUR 733– 16500. Tās pārvietošanas piekabes vidējā cena EUR 856. Diemžēl lielākoties šie ražojumi ir ārzemju marku un bieži iegādāti un ievesti, neatstājot Kurzemes vērtību ķēdei būtisku ieguldījumu. Tātad tiek VĶ aprēķinam tiek pieņemta makšķernieka ekipējuma vidējā cena EUR 456.84, rezidentiem EUR 503.20, bet makšķerniekiem nerezidentiem EUR 112.5.

Makšķerēšanas pakalpojumu indikatori

Pie makšķerēšanas pakalpojumiem piekaitāmi šādi pakalpojumi: makšķerēšanas rīku noma, makšķerēšanas gids, ēsma un makšķerēšanas kartes un licences pārdošana. Lielākoties tūrisma uzņēmēji iekļauj šo rīku nomu savā pakalpojumā, neizdalot atsevišķā pozīcijā, bet laivu nomu gan. Laivu nomas cena atkarīga arī no pašas laivas vērtības arīdzan. Izpētes teritorijā makšķernieka-rezidenta izdevumi par laivu nomu bija EUR 6.72, bet gatavība maksāt EUR 8.20, savukārt, makšķernieka-nerezidenta gatavība maksāt EUR 8.20. Makšķerēšanas gida pakalpojums 10-15 EUR/st., salīdzinot ar ārzemēm 250-350 EUR/dienā jeb aptuveni 30-50EUR/st.^{85, 86}

⁸⁴ Skuja, A., Pučeka, I. (2018.06.15). Pētījums par latvijas sabiedriskā transporta piejamību ārvalstutūristiem. Pieejams: <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/pecpusdiena/petijums-latvijas-laiku-autobusu-tikli-nav-piemeroti-arvalstu-tu.a105261/>

⁸⁵ Pieejams: <https://fishingbooker.com/charters/view/8271>

⁸⁶ Pieejams: <https://fishingbooker.com/charters/view/3564>

Makšķerēšanas ēsmas iegāde, atkarībā no zivju sugas, maksā no EUR 1–17 un vairāk. Šāda makšķernieku apgāde tūrisma galamērķī var dažādot sniegtos pakalpojumus un vairāk piesaistīt makšķerniekus iesācējus. Darbā ēsmas un citi pēkšņi pirkumi, kas nepieciešami makšķerēšanai, tiek šifrēti zem nosaukuma

Papildu izdevumi (37.tabula). Vidējie Papildus izdevumi Izpētes teritorijā bija EUR 12.65, makšķerniekiem-rezidentiem EUR 12.45 un makšķerniekiem-nerezidentiem EUR 6.8. Pie makšķerēšanas pakalpojumiem var pieskaitīt arī kartes un licences pārdošanu (38.tabula). Vidējie izdevumi par licencēm Izpētes teritorijā bija EUR 48.3, makšķerniekiem-rezidentiem EUR 47 un makšķerniekiem-nerezidentiem EUR 4.

Atbalsta pakalpojumu indikatori

Telšu vietas ir gan bez maksas, gan par maksu 5-8 EUR/diennaktī. Treileru vietas maksa 8–20 EUR/diennaktī. Veļas mazgāšanas pakalpojuma cena EUR 5.⁸⁷ Piemēram, standarta prasības II kategorijas kempingam paredz telpas drēbju un veļas mazgāšanai, žāvēšanai un gludināšanai, bet maksa var būt jau iekļauta. Latvijā tūrisma uzņēmumos tūristiem internets ir pieejams bez maksas.

Benzīntanku-Degvielas uzpildes staciju pakalpojumu indikatori

Benzīntanku-Degvielas uzpildes staciju pakalpojumi, kas vitāli svarīgi transporta kustībai, pieder pie netiešās ietekmes nozares (87.tabula). Darbinieku bruto alga EUR 750 un IIN gadā ir EUR 522.(76.tabula)

Savukārt **Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu**⁸⁸ darbiniekiem tiek aprēķināta vidējā bruto alga atbilstoši Latvijas statistikas datiem, kas ir EUR 790 bruto mēnesī.

Ieguldījumu un izdevumu administrēšanā un uzturēšanā, kas skar makšķerēšanas tūrisma tika ieguldīti EUR 364703, bet uzturēšanai 2019.gadā – EUR 6528.17. Tūrisma uzņēmumi, kas nodarbojās ar makšķerēšanas tūrisma, arī veic ieguldījumus gan attīstībā, gan uzturēšanā, bet diemžēl nav apkopoti un pieejami šādi dati. Intervijās tika pausti aptuveni procentuālie lielumi, kas tika ietverti makšķerēšanas ķēdes aprēķinos.

(4) Tūrisma vērtību ķēdes analīzes rezultātu novērtēšana

Analīzes kvantitatīvie rezultāti 18.att. uzrāda virkni ietekmju Kurzemes reģionā:

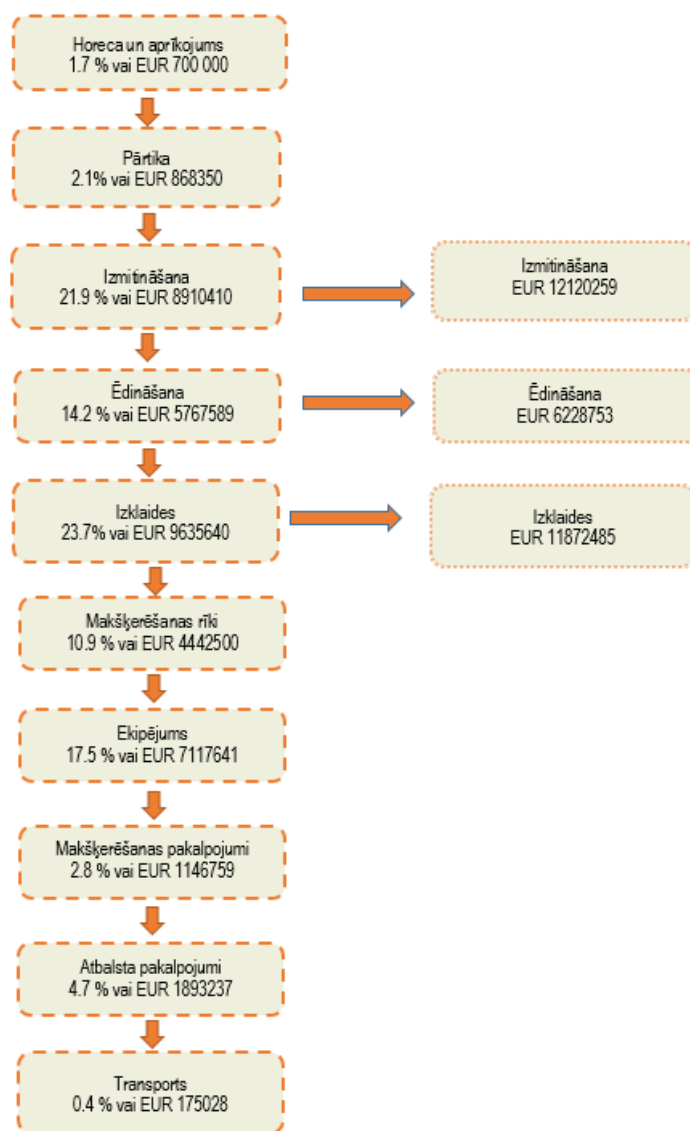
- Tūrisma vērtību ķēdes lielums ir EUR 40 657154;
- Tūrisma vērtību ķēdes dalībnieki patlaban ir 97.89% makšķernieki-respondenti un tikai 2.11% makšķernieku-nerespondenti, kaut kopumā Latvijā 2019.gadā ārzemju tūristu bija 1 935 tūkst., kas iztērēja 538,2 milj. eiro.⁸⁹ Vietējā tūrisma dominēšana norāda uz šī brīža nespēju un reizē uz iespēju augt līdz starptautiskam līmenim makšķerēšanas tūrisma nozarē.

⁸⁷ Pieejams: <https://www.piejuras.lv/lv/naktsmitnes/kempings-hortus-20094/>

⁸⁸ Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/socialie-procesi/darba-samaksa/meklet-tema/2446-darba-samaksas-parmainas-2019-gada-3>

⁸⁹ Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/transporta-turisms/turisms/meklet-tema/2678-arvalstu-celotaji-latvija-2019-gada>

- *Izmitināšanas un Izklaides* pienesums vērtību ķēdē ir iespaidīgs: EUR 8 910 410 un EUR 9 635 640. Turklāt makšķernieku vēlme maksāt uzrāda daudz lielāku potenci augt līdz EUR 12120259 izmitināšanas nozarē un līdz EUR 11 872 485 izklaides, tomēr piedāvājumā ir jāveic jauninājumus un makšķernieku velmju apmierināšana. Jaunināšana var ietvert kvalitātes un tūrisma produktu dizaina uzlabošanu vai apkalpojamo produktu dažādošanu, ļaujot iegūt augstāku vērtību.
- Vērtību ķēde uzrāda makšķerēšanas rīku un makšķerēšanas ekipējuma vērtības lielumu, sevišķi ekipējuma, kas sastāda 17.5 % no vērtības ķēdes vai EUR 7117641EUR. Vērtību piesaistei jāveic izpēte vai nevar rast alternatīvu atsevišķu makšķerēšanas rīku vai ekipējuma vietējos resursos.
- Makšķerēšanas pakalpojumi vērtību ķēdē ir EUR 1146759, kas norāda uz intensīvu pakalpojumu izmantošanu, bet jāvirza makšķerēšanas gida lomas pastiprināšana, gan attiecībā uz ārzemju tūristiem, gan vietējiem, akcentējot jaunās paaudzes apmācību un ieinteresētību.
- Tūristu apmierinājumam ne mazsvarīga loma ir uzņēmuma vide, tādēļ svarīga vērtības ķēdē ir *Horeca* pakalpojumu un citu aprīkojumu (mēbeļu, iekārtu) vērtība EUR 700 000.

18.att. Makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēde Kurzemes reģionā

- Kvalitatīva pārtika ir pamats tūristu veselīgai ēdināšanai, tās vērtība vērtību ķēdē ir EUR 868350. Ņemot vērā, ka makšķerēšanas tūrisma uzņēmumi atrodas, galvenokārt, lauku rajonos ir iespēja, no vienas puses, veikt apgādi ar svaigu pārtiku un, no otras puses, dod ieguldījumu vietējā ekonomikā. Turklāt šīs iespējas nav vēl izsmeltas.
- Transports vērtību ķēdē šobrīd dod EUR 175028, bet paaugstinot ceļu kvalitāti un radot iespēju labākai sabiedriskā transporta organizācijai, kas sevišķi svarīga ir ārzemju makšķernieku piesaistei, vērtībai ir perspektīva augt.
- Kā trešā vērtīgākā vērtību ķēdē ir ēdināšanas nozare ar EUR 5767589 vērtību. Balstoties uz makšķernieku vēlmi maksāt par kvalitatīvu un veselīgu ēdienu un, protams labu apkalpošanas kultūru, šī vērtība varētu pieaugt par EUR 461164.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Secinājumi

1. Atbilstoši uzdevumam novērtēt makšķerēšanas tūrisma kopējo ekonomisko ietekmi pētījuma teritorijā, izpētē konstatēts, ka, attiecinot iegūtos rezultātus uz visiem respondentiem un veicot detalizētāku izpēti pa kvadrantiem, vidējie rādītāji ir precīzāki. Tie nodrošina realitātei ticamāku iznākumu, jo aprēķinos ņemts vērā tikai to respondentu skaits, kas sniedza atbildi. Šādu pieeju ieteicams izmantot arī turpmākajā makšķerēšanas tūrisma izpētē.
2. Makšķerēšanas tūrisma kopējā ekonomiskā ietekme (TotalEI) izpētes teritorijā ir EUR 705297, bet tūrisma ienākuma multiplikatora koeficients (K) 2.05. Tas norāda, ka katrs makšķernieka iztērētais *eiro* gada laikā pētījuma teritorijā Kurzemes reģionā veic apriņķi 2.05 reizes, radot lielākus ienākumus ar tūrismu saistītās nozarēs, līdz ar to arī kopējos ienākumus.
3. Makšķerēšanas tūrisma kopējās ekonomiskā ietekmes (TotalEI) prognoze izpētes teritorijā ir EUR 1131522, un tā ir 3.1 reizes lielāka par pētījuma teritorijā Kurzemes reģionā veiktajiem ieguldījumiem makšķerēšanas tūrismā 2019. gadā.
4. Izpētes teritorijā makšķerēšanas tūrisma piedāvājumā, kas atbilst makšķernieku cenu un vēlmju pieprasījumam identificētas 70 tūristu mītnes – 38 pie ezeriem un upēm, 32 jūras piekrastes tuvumā. Ēdināšanas pakalpojumus no tām piedāvāja 19 izmitināšanas uzņēmumi un 2 krogi. Kopumā pie ezeriem un upēm ir 17 tūrisma aktivitāšu jeb izklaides piedāvātāju, bet pie jūras 8. Starpība daļēji skaidrojama ar dažādiem piekrastes zonas dabas aizsardzības ierobežojumiem. Telšu un pikniku vietu īpatsvars ir 21-22% no visa tūrisma aktivitāšu piedāvājuma, 16% gadījumos – sauna, bet 9% gadījumos velonoma. Degvielas uzpildi piedāvā 42 benzīntanki-degvielas uzpildes stacijas. Savukārt makšķerēšanas kartes var iegādāties 147 izpētes teritorijas vietās, bet makšķerēšanas piederumus – 22.
5. Makšķerēšanas tūrismā Kurzemes reģionā nodarbināti tiešās un netiešās ietekmes nozarēs aptuveni 945 darbinieki: tūristu mītnēs 700, ēdināšanas (restorānos) uzņēmumos – 40, makšķerēšanas piederumu veikalos – 44, benzīntankos – 161.
6. Izpētes rezultātā konstatēts, ka izmitināšanas, izklaides un ēdināšanas nozarēm ir potenciāls tikt iesaistītām makšķerēšanas tūrismā daudz plašākā mērogā. Pēc prognozes rezultātiem tā var sasniegt līdz EUR 12 120 259 izmitināšanas nozarē, līdz EUR 11 872 485 izklaides, bet EUR 5 767 589 ēdināšanas nozarē.
7. Vērtību ķēdes piesaistei jāveic alternatīvu ceļu meklēšana atsevišķu makšķerēšanas rīku vai ekipējuma ražošanai no vietējiem resursiem, jāvirza makšķerēšanas gidu lomas pastiprināšana jaunās paaudzes apmācībai un ieinteresētībai, makšķerēšanas tūrisma vides kvalitātes uzlabošana, vietējo pārtikas, amatniecības, ceļu infrastruktūras uzlabošana, transporta, darbaspēka resursu izmantošana un kvalifikācijas celšana.

8. Makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēdes dalībnieki 97.89% gadījumos ir makšķernieki-rezidenti un 2.11% – makšķernieku-nerezidenti. Pētījuma gaitā aprēķinātā makšķerēšanas tūrisma vērtību ķēdes vērtība ir EUR 40 657154.

Priekšlikumi

1. Vissvarīgākais pirmais solis ir panākt, lai makšķerēšanas tūrisma uzņēmēji, atbalsta institūcijas, tūrisma operatori un, protams, arī makšķernieki savstarpēji komunicētu – stimulēt regulāru saziņu, sanāksmes, radio vai TV programmas.
2. Mudināt pieredzējušos tūrisma uzņēmumus konsultēt esošos un veicināt jaunos vietējos produktu, preču piegādātājus un transporta pakalpojumu sniedzējus. Veicināt un stimulēt mentoringa shēmas, kuras darbojas.
3. Nodrošināt apmācību, kas nepieciešama makšķerēšanas tūrisma uzņēmējiem, tūrisma standartu ievērošanā, biznesa vadībā, mārketingā un specifiskā produkta attīstībā.
4. Nodrošināt palīdzību produkta jaunināšanā (apmācības, pieredzes apmaiņas braucieni, prasmes par makšķernieku produkta kvalitāti atsauksmju analīzi).
5. Uzlabot piekļuvi tirgum un mārketinga prasmes. Svarīgi attīstīt prasmes saprast makšķerēšanas tūristu tirgu un piesaistīties šī tirgus tīkliem.
6. Attīstīt biznesa prasmes. Ņemot vērā, ka starp esošiem uzņēmējiem ir mazs īpatsvars tūrisma un biznesa izglītību ieguvušu profesionāļu, nepieciešamas apmācības par uzņēmējdarbības prasmēm (biznesa plāna sastādīšana, cenu veidošanu, reinvestīciju, par uzskaiti, lai saņemtu atgriezenisko saisti no makšķerēšanas tūristiem).
7. Palīdzība un atbalsts uzņēmumu licencēšanā, tūrisma un citu noteikumu ievērošanā. Juridiski līgumi ar tūrisma operatoriem tūristu acīs rada likumības iespaidu un veicina iekļaušanos starptautiskā makšķerēšanas tūrisma tirgū.
8. Risināt makšķerēšanas gidu organizatoriskos jautājumus (kategorija ar atbilstošu apmācību un sertifikācija).
9. Veicināt TIC un TIP izplatīt informāciju par makšķerēšanas tūrisma piedāvājumiem ar sagatavotiem materiāliem karšu vai citu materiālu veidā, ka arī nacionālā vietnē vai starptautiskās reklāmas kampaņās. Izveidot mehānismu, kas nodrošina informāciju par vietējo pakalpojumu regulāru iekļaušanu un atjaunošanu, ka arī atbildīgās personas par to noteikšana.
10. Makšķerēšanas tūristu un makšķerēšanas tūrisma uzņēmēju kopīgu pasākumu organizēšana (festivāli, karnevāli, izstādes un vietējie pasākumi, kas palīdz kontaktēt makšķerniekiem ar vietējiem iedzīvotājiem, dodot iespēju piedāvāt savu pakalpojumu. Šādi var rast iespēju piesaistīt makšķerēšanas tūristus ārpus sezonas un prom no ierasta maršruta, nodrošinot jauku laika pavadīšanu un vienlaicīgi makšķernieku izdevumu palikšanu vietējā teritorijā).
11. Suvenīru un amatnieku izstrādājumu pirkšana var ievērojami palielināt naudas summu, kas paliek vietējā ekonomika. Izstrādājumiem jābūt kvalitatīviem un piesaņotiem tūristu gaumei. Tūristi vēlas iegādāties produktus, kas ir unikāli tikai galamērķim. Valsts izpildvara, nevalstiskās organizācijas un aģentūras var

sadarboties ar ražotājiem, amatniekiem, lai tos attīstītu un nodrošinātu tūristu informēšanu. Informācija, kur tas izgatavots, kurš un kā to izdarīja, ievērojami palielina produkta vērtību un tādējādi arī cenu.

12. Pašvaldības var atbalstīt un uzraudzīt zīmola "*made local*" attīstību. Šis zīmols var būt tiek piemērots dažādām precēm un pakalpojumiem, piešķirot produktiem augstāku vērtību, bet tūristam – vairāk informācijas un gandarījuma (piemēram, palīdzot reklamēt vietējos ēdienus vai izveidojot tirdzniecības vietas).
13. Nodarbinātība viesmīlības nozarē parasti ir visplašāk atzītais tūrisma ieguldījums. Paplašināt tūrisma, t.sk. makšķerēšanas tūrisma nozari, nozīmē arī nodarbinātības paplašināšanu, kas būtiski ietekmē vietējo ekonomiku un līdz ar to Kurzemes reģionu.
14. Darbinieku prasmes un attiecīgi arī darba vietas ir faktors, kas palīdz darba tirgū iekļaut profesionāli nekvalificētus vietējos iedzīvotājus. Tāpēc ir svarīgi nodrošināt, ka apmācībās tiek iesaistīti arī tie, kuriem ir zemāka izglītība, lai maksimāli palielinātu vietējo iedzīvotāju iespējas būt nodarbinātiem nozarēs, kas saistītas ar makšķerēšanas tūrismu.
15. Galamērķa partnerība ir veids, kā apvienot visas ieinteresētās puses – izmitināšanas, makšķerēšanas tūrisma pakalpojumu sniedzējus, vietējos un starptautiskos tūroperatorus, pakalpojumu sniedzējus, taksometru vadītājus un transporta operatorus, amatniekus, pārtikas piegādātājus u.c. tūrisma uzņēmējus un, protams, vietējās pašvaldības, lai ieinteresētās personas komunicētu un mācītos viena no otras.
16. Regulāra statistikas datu iegūšana un analīze var atrisināt jautājumu, kādi tūristi makšķerēšanas tūrisma uzņēmējam ir vērtīgāki. Vai reģionālie tūristi, kas var palikt lētākās izmitināšanas vietās un vairāk iepirkties, vai "augstas vērtības" tūristi – jo to mazāk, jo rodas mazāk negatīvu ietekmju uz vidi. Turpretim budžeta tūristi var palikt lētākās izmitināšanas vietās, taču var vairāk izmantot vietējo pārtiku un transportu. Augstākas kvalitātes mītnes vairāk var izmantot vietējos ēdienus, viesu ērtībai vienlaikus nodarbināt vairāk darbinieku, labāk nodrošināt standartus un ir ar lielāku uzņēmumu korporatīvo atbildību.

PIELIKUMS

Tūrisma pakalpojumu sniedzēji pētījuma teritorijā : PIE EZERIEM

... – nav informācijas; – – netiek piedāvāts; ★ – viesu māja; ★ – viesu nams; ★ – kempings; ☉ – brīvdienų māja; ☉ – krogs; ● – atpūtas komplekss

Apzīmējums	Mītne	Adrese	Sezona	Maksķeršana	Laivu noma	Aktivitātes
Engures ezers						
★	Vētrasputns	Engures novads, Mērsrags, Ozolu iela 10	...	V	V	Ēdināšana, telšu vieta, piknika vietas, sauna
★	Tauriņi	Engures novads, Bērziems, Tauriņi	...	V	V	Velosipēdu noma, dzīvnieku apskate, slēpošana, telšu vietas, sauna
🌀	Asni	Engures novads, Bērziems, Asni	01.06. - 01.11.	-	-	Sauna, telšu vietas, piknika vietas, dzīvnieku apskate
🌀	Brangūļi	Engures novads, Bērziems, Brangūļi				
🌀	Sauleskrasti	Talsu novads, Mērsrags, Kanāla iela 29	01.05. – 01.11.	V	V	Telšu vietas, piknika vietas
🌀	Apsīši	Talsu novads, Kūļciema pag., Apsīši	...	-	-	Sauna, telšu vietas, piknika vietas
🌀	Mēnesnīcas	Talsu novads, Vandzenes pag., Uguņi, Mēnesnīcas	...	V	V	Sauna, telšu vietas, piknika vietas
🌀	Rojas Rodes	Rojas novads, Roja, Plūdoņa iela 12	Visu gadu	V	V	Velosipēdu noma
Ēmužas ezers						
★	Ēmužas	Talsu novads, Vandzenes pag., Ēmužas	...	V	V	Pirts kubli, galdu klāšana, ēdināšana, telšu vietas, piknika vietas, Velosipēdu noma, kvadriciklu noma
Vilkmuižas ezers						
★	Pie Ābelītes	Talsu novads, Lībagu pag., Ābelītes	...	V	V	Sauna, pirts kubli, telšu vietas, piknika vieta
Talsu ezers						
★	Saule	Talsu novads, Talsi, Saules iela 19	Visu gadu	V	V	Ēdināšana, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas, zirgu izjādes, velosipēdu noma
Jānezers						
★	Rezidence Kurzeme	Talsu novads, Strazdes pag., Reņģes	...	V	V	Pirts kubls, ēdināšana, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
★	Ūdensdziirnavas	Talsu novads, Strazdes pagasts, Ūdensdziirnavas	...	V	V	Sauna, baseins, džakuzi, ēdināšana
Bērzenes ezers						
★	Vizbulītes	Talsu novads, Lībagu pag., Vizbulītes	...	V	-	Sauna, baseins, ēdināšana, telšu vietas, piknika vietas
Pakuļu ezers (un Svētes upe)						
★	Adleri	Saldus novads, Zirņu pag., Adleri,	...	V	V	Džakuzi, pirts kubls, ēdināšana, telšu vietas, piknika vietas, velosipēdu noma
🌀	Lašupe	Saldus novads, Lutriņu pag., Cepurnieki	01.05 - 01.10.	V	-	Telšu vietas, Piknika vietas
Pāces ezers						

	Annes	Dundagas novads, Pāce, Annes	Visu gadu	V	V	Telšu vietas, piknika vietas, zirgu izjādes, velosipēdu un kvadriciklu noma
Dzirnavu ezers						
	Vella dzirnavas	Ventspils novads, Zlēku pag., Ūdenszirnavas	...	V	V	Telšu vietas, piknika vietas, sauna
Vilgāles ezers						
	Jāmaņi	Kuldīgas novads, Kurmāles pag., Jāmaņi	15.05. - 30.09.	V	V	Velosipēdu noma, telšu vietas, sauna, piknika vietas
	Spēlmaņu krogs	Alsungas novads, Alsunga, Pils iela 7	01.03. - 01.11.	-	-	Ēdināšana
Durbes ezers						
	Vecā skola	Durbes novads, Durbes l.t., Skolas iela 14	01.05. - 01.10.	-	-	Nometņu organizēšana
	Vīnrozēs	Durbes novads, Durbes l.t., Vīnrozēs 2	01.05. - 30.09.	V	V	-
Nabas ezers						
	Kažoki	Kuldīgas novads, Ēdoles pag., Kažoki	...	V	V	Sauna, velosipēdu noma
	Nabīte	Kuldīgas novads, Padures pag., Nabīte	Visu gadu	V	V	Sauna, traileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
Zvirgzdu ezers						
	Ezermaļi	Alsungas novads, Ezermaļi	01.01. - 31.12.	V	-	Sauna, piknika vietas
Usmas ezers						
	Usmas Ezerkrasti	Ventspils novads, Usmas pag., Ezerkrasti	01.05. - 01.09.	V	V	Sauna, piknika vietas, telšu vietas
	Zāģkalni	Kuldīgas novads, Zāģkalni	01.01. - 31.12.	V	-	Pirts, zirgu izjādes
	Godeļi	Talsu novads, Ģibuļu pag., Godeļdangas	Visu gadu	V	V	Baseins, džakuzi, pirts kubls, ēdināšana, traileru vietas, telšu vietas, piknika vietas, velosipēdu noma, kvadricikli
	Lejas Tiezumi	Kuldīgas novads, Rendas pag., Lejas Tiezumi	...	V	V	SPA, sauna, ēdināšana, traileru vietas, telšu vietas, piknika vietas, tenisa korts, velosipēdu noma
	Kempings Usma	Talsu novads, Ģibuļu pag., Cerības	01.05. - 31.09.	V	V	Treileru vietas, dzīvnieku apskate
	Bukdangas	Talsu novads, Ģibuļu pag., Bukdangas	...	V	V	Pirts kubls, traileru vietas, telšu vietas
	Dižāpas	Kuldīgas novads, Rendas pag., Dižāpas	1.05 - 1.10.	V	V	Pirts kubls, traileru vietas, telšu vietas, piknika vietas, dzīvnieku apskate
Usmas ezers						
	Muižnieki	Kuldīgas novads, Rendas pag., Muižnieki	Visu gadu	V	V	Velosipēdu noma, telšu vietas, sauna, piknika vietas
	Usmas Meķi	Kuldīgas novads, Rendas pag., Usmas Meķi	...	V	V	Telšu vietas, sauna, piknika vietas, ēdināšana pēc pieprasījuma
	Strazdiņi	Ventspils novads, Usmas pag., Strazdiņi	01.05. - 01.05.	V	V	Velosipēdu noma, telšu vietas, sauna, piknika vietas, dzīvnieku apskate, ūdens motocikli
	Mežmalas	Ventspils novads, Usmas pag., Mežmalas	...	V	V	Sauna, traileru vietas, telšu vietas, pikniku vietas
	Grāveri	Kuldīgas novads, Rendas pag., Āpciems, Grāveri	...	V	V	Sauna, traileru vietas, telšu vietas, pikniku vietas, ēdināšana, zirgu izjādes, dzīvnieku apskate
Papes ezers (un jūra)						
	Papes Čakstes	Rucavas novads, Rucavas pag., Pape, Čakstes	01.05. - 30.09.	V	V	Pirts kubls, traileru vietas, telšu vietas, ēdināšana
	Aulaukio Baltija	Rucavas novads, Rucavas pag., Pape	01.04. - 31.10.	V	V	Sauna, ēdināšana, piknika vietas

★	Ērgļi	Liepāja, Nīcas pag., Ērgļi	01.05. - 30.09.	V	V	Treileru vietas, telšu vietas, pikniku vietas
Liepājas ezers (un jūra)						
★	Brakši	Nīcas novads, Nīcas pag., Brakši	Visu gadu	V	V	Treileru vietas, telšu vietas, pikniku vietas, sauna, zirgu izjādes, velosipēdu noma
●	Libava	Liepāja, Vecā ostmaļa 29	...	V	–	Sauna, džakuzi, ēdināšana
★	Ezera māja	Liepāja, Ezera iela 39	...	V	–	Piknika vietas, velosipēdu noma

Tūrisma pakalpojumu sniedzēji pētījuma teritorijā : PIE JŪRAS

... – nav informācijas; – – netiek piedāvāts; ★ – viesu māja; ★ – viesu nams; ★ – kempings; ● – brīvdienu māja; ● – krogs; ● – atpūtas komplekss

Apzīmējums	Mītne	Adrese	Sezona	Maksāšana	Laivu noma	Aktivitātes
★	Sklandas	Nīcas novads, Bernātu pag., Sklandas	01.05. – 01.10.	V	–	Sauna, telšu vietas, piknika vietas, ēdināšana
●	Klajumi	Nīcas novads, Nīcas pag., Jūrmalciešs, Klajumi	...	V	–	Telšu vietas
●	Krēsliņi	Nīcas novads, Nīcas pag., Bernāti	01.05 - 31.12.	V	–	Telšu vietas, piknika vieta, velosipēdu noma
●	Stella	Pāvilostas novads, Ziemepe	Visu gadu	V	–	Sauna, velosipēdu noma
●	Bangas	Pāvilostas novads, Bangas	...	V	–	Sauna
●	Kaijas	Pāvilostas novads, Vērgales pag., Ziemepe, Kaijas	Visu gadu	V	–	Sauna, baseins, ēdināšana, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
●	Akmentiņi	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Klusā iela 3	...	V	–	–
●	Oāze Ģimenei	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Sakas iela 10	...	V	V	Treileru vietas, piknika vietas, dzīvnieku apskate
●	Zvejnieksēta	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Dzintaru iela 36	...	V	V	Sauna, pirts kubls, velosipēdu noma
●	Ordziņas	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Parka iela 14	...	V	V	Galdu klāšana, telšu vietas, velosipēdu noma
●	Viga	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Vīļu iela 3	...	V	V	Piknika vietas
●	Jūras Sāga	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Smilšu iela 5	...	V	–	–
●	Ostgals	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Brīvības iela 8	...	V	–	–
★	Pāvilosta Marina	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Ostmaļas iela 4	...	V	V	Sauna, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas, vizināšana ar motorlaivu, katamarāniem
★	Zvejnieksēta	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Jūras iela 4	01.05. - 31.08.	V	–	Telšu vietas
★	Pāvilostas stāvlaukums	Pāvilostas novads, Pāvilosta, Kalnu iela 43	...	V	–	Treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
★	Imantas	Ventspils novads, Jūrkalnes pag., Labrags, Imantas	01.05. – 01.10.	–	–	Pirts kubls, ēdināšana, telšu vietas, piknika vietas
★	Leču muiža	Ventspils novads, Vārves pag., Leči, Leču muiža	...	V	V	Sauna, ēdināšana, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
●	Ozoliņi	Ventspils novads, Vārves pag., Ozoliņi	...	V	–	Sauna, piknika vietas

☉	Avotumajas	Ventspils novads, Jūrkalne, Avoti,	...	V	–	Sauna, pirts kubls, telšu vietas, piknika vietas
☉	Palmas	Ventspils novads, Jūrkalne, Palmas	...	V	–	Sauna, piknika vietas
☉	Atvari	Ventspils novads, Jūrkalnes pag., Pilsberģi	...	V	–	Piknika vietas
★	Zaķi	Ventspils novads, Jūrkalnes pag., Zaķi	...	V	V	Telšu vietas, piknika vietas
★	Kempings Jēņi	Ventspils novads, Tārgales pag., Rundāles	Visu gadu	V	–	Sauna, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
★	Miķeļbāka	Ventspils novads, Tārgales pag., Miķeļtornis	01.05. - 30.09.	V	V	Ēdināšana, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
★	Kērikši	Ventspils novads, Tārgales pag., Lielirbe, Kērikši	...	V	–	Telšu vietas
★	Purvziedi	Dundagas novads, Kolkas pag., Purvziedi	...	V	–	Pirts, piknika vietas
★	Piejūras namiņš	Dundagas novads, Kolkas pag., Galnieki	01.05. - 15.09.	V	–	Velosipēdu noma
★	Pītagi	Dundagas novads, Kolkas pag., Košrags, Pītagi	Visu gadu	V	–	Treileru vietas, telts vietas
☉	Pizā	Ventspils novads, Tārgales pag., Viļumi	...	V	–	Ēdināšana, telšu vietas
☉	Raganas	Ventspils novads, Tārgales pag., Raganas	01.06. - 01.10.	V	V	–
☉	Dzelzceļa ēka	Ventspils novads, Tārgales pag., Lielirbe, Dzelzceļa ēka	01.05.- 01.10..	V	–	Piknika vietas
☉	Kalēji	Dundagas novads, Dundagas pag., Pāce, Kalēji	No 25.06	V	–	Sauna, treileru vietas, telšu vietas, piknika vietas
☉	Jūras māja Mazirbes Dzelmes	Dundagas novads, Dundagas pag., Mazirbe, Mazirbes Dzelmes	...	V	–	–
☉	Lībiešu vecsēta Otti	Dundagas novads, Kolkas pag., Saunags, Otti	Visu gadu	V	–	Ēdināšana, Telšu vietas, piknika vietas
☉	Zaķu krogs	Ventspils novads, Jūrkalne, Jaunarāji	...	–	–	Telšu vietas, piknika vietas, sauna